

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΦΛΑΟΥΤΟΥ, ΟΙ
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΤΟΥΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ
ΟΡΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΔΑΝΙΚΟ ΔΑΣΚΑΛΟ
ΦΛΑΟΥΤΟΥ

της

Βαρβάρας Μάρκου

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Λήδα Στάμου, Αναπλ. Καθηγήτρια

Θεσσαλονίκη, Φεβρουάριος 2018

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία αφορά έρευνα που έγινε με σκοπό να μελετηθούν τα χαρακτηριστικά των μαθητών φλάουτου από 12 χρονών και πάνω στη Θεσσαλονίκη. Στόχος της έρευνας ήταν επίσης η διερεύνηση των παραγόντων που συνέβαλαν στην επιλογή του συγκεκριμένου μουσικού οργάνου από τους μαθητές, καθώς και η διερεύνηση των απόψεων των σπουδαστών φλάουτου για τον ιδανικό δάσκαλο φλάουτου. Η έρευνα έλαβε χώρα τον Νοέμβριο του 2017 στη Θεσσαλονίκη. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 40 μαθητές φλάουτου, 32 κορίτσια και 8 αγόρια, από 12 χρονών και πάνω, οι οποίοι διδάσκονταν φλάουτο σε κάποια ωδεία και φιλαρμονικές ορχήστρες στη Θεσσαλονίκη. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου. Η επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας οδήγησε σε ποικιλία αποτελεσμάτων σχετικά με τα χαρακτηριστικά των μαθητών, τους παράγοντες που τους οδήγησαν στην επιλογή του φλάουτου και τις απόψεις τους για τον ιδανικό δάσκαλο φλάουτου.

Λέξεις κλειδιά: φλάουτο, αριστεία, δάσκαλος, μαθητής

ABSTRACT

This project concerns a survey conducted in order to study the characteristics of flute students, aged 12 years old and older, in the city of Thessaloniki. The research intends also, to investigate the factors that affect this instrument choice, and the students' opinions about the ideal flute teacher. This research took place in November of 2017 in Thessaloniki, Greece. The total survey sample is 40 flute students, 32 girls and 8 boys, aged 12 years old and older, who studying flute in conservatories and music bands in Thessaloniki. The data was collected using questionnaires. The processing of the survey data led to a variety of effects on flute students' characteristics, factors that affect their choice to study the flute, and students' opinions about the ideal flute teacher.

Keywords: flute, excellence, teacher, student

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Εισαγωγή.....	9
Κεφάλαιο 1 ^ο Θεωρητικό Υπόβαθρο.....	10
1.1. Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή μουσικού οργάνου.....	10
1.1.1. Η επίδραση του φύλου.....	11
1.1.2. Η επίδραση του οικογενειακού, εκπαιδευτικού και κοινωνικού Περιβάλλοντος.....	13
1.1.3. Η επίδραση των φυσικών χαρακτηριστικών του οργάνου και άλλων παραγόντων.....	15
1.2. Ο ιδανικός, καλός, αποτελεσματικός δάσκαλος και η αποτελεσματική διδασκαλία.....	18
1.2.1. Τα χαρακτηριστικά του «καλού δασκάλου» και της αποτελεσματικής διδασκαλίας.....	18
1.2.2. Η σημασία της προσωπικής σχέσης δασκάλου – μαθητή στην εκμάθηση μουσικού οργάνου.....	23
1.2.3. Η σημασία του επαίνου στην οργανική μουσική διδασκαλία....	24
1.2.4. Δύο σημαντικές πρόσφατες μελέτες.....	29
Κεφάλαιο 2 ^ο Μεθοδολογία της έρευνας.....	30
Κεφάλαιο 3 ^ο Αποτελέσματα.....	33
Κεφάλαιο 4 ^ο Συζήτηση – Συμπεράσματα.....	94
Βιβλιογραφία.....	98
Παράρτημα.....	104

Κατάλογος Σχημάτων

Σελίδα

Διάγραμμα 1: Ραβδοδιάγραμμα “Φύλο” με ποσοστά.....	33
Διάγραμμα 2: Ραβδοδιάγραμμα “Φύλο”.....	33
Διάγραμμα 3: Ραβδοδιάγραμμα “ Ηλικία”.....	34
Διάγραμμα 4: Διάγραμμα “Ηλικία”.....	34
Διάγραμμα 5: Ραβδοδιάγραμμα “Ακούς κλασική μουσική;”.....	35
Διάγραμμα 6: Ραβδοδιάγραμμα “Ακούς κλασική μουσική;” με ποσοστά.....	35
Διάγραμμα 7: Ραβδοδιάγραμμα “Πηγαίνεις σε συναυλίες κλασικής μουσικής;”.....	36
Διάγραμμα 8: Ραβδοδιάγραμμα “Πηγαίνεις σε συναυλίες κλασικής μουσικής;” με Ποσοστό.....	36
Διάγραμμα 9: Διάγραμμα συσχέτισης “Πηγαίνεις σε συναυλίες κλασικής μουσικής;” με “Ακούς κλασική μουσική;”.....	37
Διάγραμμα 10: Διάγραμμα συσχέτισης “Πηγαίνεις σε συναυλίες κλασικής μουσικής;” με “Ακούς κλασική μουσική;” με ποσοστό.....	38
Διάγραμμα 11: Διάγραμμα συσχέτισης “Ακούς κλασική μουσική;” με “Πηγαίνεις σε συναυλίες κλασικής μουσικής;”.....	39
Διάγραμμα 12: Διάγραμμα συσχέτισης “Ακούς κλασική μουσική;” με “Πηγαίνεις σε συναυλίες κλασικής μουσικής;” με ποσοστό.....	39
Διάγραμμα 13: Ραβδοδιάγραμμα “Πόσα χρόνια παίζεις φλάουτο;”.....	40
Διάγραμμα 14: Διάγραμμα “Πόσα χρόνια παίζεις φλάουτο;”.....	40
Διάγραμμα 15: Ραβδοδιάγραμμα “Πόσες φορές ασχολείσαι την εβδομάδα με το φλάουτο;”.....	41
Διάγραμμα 16: Διάγραμμα “Πόσες φορές ασχολείσαι την εβδομάδα με το φλάουτο;”...41	41
Διάγραμμα 17: Ραβδοδιάγραμμα “Χρόνος ασχολίας με το φλάουτο την κάθε φορά”....42	42
Διάγραμμα 18: Ραβδοδιάγραμμα “Χρόνος ασχολίας με το φλάουτο την κάθε φορά” με ποσοστά.....42	42
Διάγραμμα 19: Διάγραμμα συσχέτισης “Χρόνος ασχολίας με φλάουτο & Χρόνος ασχολίας κάθε φορά”.....43	43
Διάγραμμα 20: Διάγραμμα συσχέτισης “Χρόνος ασχολίας κάθε φορά & Χρόνια ασχολίας με το φλάουτο”.....44	44
Διάγραμμα 21: Διάγραμμα συσχέτισης “Χρόνια ασχολίας με το φλάουτο & Φορές ασχολίας την εβδομάδα”.....45	45

Διάγραμμα 22: Διάγραμμα συσχέτισης “Χρόνος ασχολίας κάθε φορά & Φορές την εβδομάδα”	46
Διάγραμμα 23: Διάγραμμα συσχέτισης “Πόσες φορές την εβδομάδα & Ηλικία”	47
Διάγραμμα 24: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Φορές την εβδομάδα”	48
Διάγραμμα 25: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Χρόνος ασχολίας κάθε φορά”	49
Διάγραμμα 26: Πολλαπλό διάγραμμα “ Χρόνια φλάουτο· Φορές την εβδομάδα· Χρόνος ασχολίας κάθε φορά”	50
Διάγραμμα 27: Ραβδοδιάγραμμα “Που ξεκίνησαν μαθήματα φλάουτου”	51
Διάγραμμα 28: Ραβδοδιάγραμμα “Που ξεκίνησαν μαθήματα φλάουτου” με ποσοστό	51
Διάγραμμα 29: Ραβδοδιάγραμμα “Παίζει κάποιος συγγενής μουσικό όργανο”	52
Διάγραμμα 30: Ραβδοδιάγραμμα “Παίζει κάποιος συγγενής μουσικό όργανο” με ποσοστό	52
Διάγραμμα 31: Διάγραμμα “Ποιος συγγενής παίζει μουσικό όργανο”	53
Διάγραμμα 32: Διάγραμμα “Ποιος συγγενής παίζει μουσικό όργανο” με ποσοστό	53
Διάγραμμα 33: Διάγραμμα συσχέτισης “Συγγενής παίζει μουσικό όργανο & Ποιο”	54
Διάγραμμα 34: Διάγραμμα συσχέτισης “Όργανο που παίζει & Ποιος”	55
Διάγραμμα 35: Ραβδοδιάγραμμα “Παίζει κάποιος φίλος μουσικό όργανο”	56
Διάγραμμα 36: Ραβδοδιάγραμμα “Παίζει κάποιος φίλος μουσικό όργανο” με ποσοστό	56
Διάγραμμα 37: Διάγραμμα συσχέτισης “Φίλος παίζει μουσικό όργανο & Όργανο που παίζει”	57
Διάγραμμα 38: Διάγραμμα “Τι μουσικό όργανο παίζει κάποιος φίλος”	57
Διάγραμμα 39: Ραβδοδιάγραμμα “Γνώριζες το φλάουτο πριν αρχίσεις να παίζεις;”	58
Διάγραμμα 40: Παράγοντες που συντέλεσαν στην επιλογή του φλάουτου	59
Διάγραμμα 41: Διάγραμμα Pareto “Παράγοντες που συντέλεσαν στην επιλογή του Φλάουτου”	60
Διάγραμμα 42: Ραβδοδιάγραμμα “Παίζεις κάποιο άλλο μουσικό όργανο”	61
Διάγραμμα 43: Ραβδοδιάγραμμα “Παίζεις κάποιο άλλο μουσικό όργανο” με ποσοστό	61
Διάγραμμα 44: Διάγραμμα “Μουσικό όργανο που παίζουν εκτός φλάουτου”	62
Διάγραμμα 45: Ραβδοδιάγραμμα “Σε ποιους ταιριάζει το βιολί”	62
Διάγραμμα 46: Ραβδοδιάγραμμα “Σε ποιους ταιριάζει το φλάουτο”	63
Διάγραμμα 47: Ραβδοδιάγραμμα “Σε ποιους ταιριάζει το σαξόφωνο”	63
Διάγραμμα 48: Ραβδοδιάγραμμα “Σε ποιους ταιριάζει το τσέλο”	64
Διάγραμμα 49: Ραβδοδιάγραμμα “Σε ποιους ταιριάζει η τρομπέτα”	64
Διάγραμμα 50: Ραβδοδιάγραμμα “Σε ποιους ταιριάζει τα ντραμς”	65

Διάγραμμα 51: Ραβδοδιάγραμμα “Σε ποιους ταιριάζει η κιθάρα”	65
Διάγραμμα 52: Διάγραμμα “Λόγοι επιλογής φλάουτο”	66
Διάγραμμα 53: Ραβδοδιάγραμμα “Αριθμός δασκάλων φλάουτου”	67
Διάγραμμα 54: Διάγραμμα “Λόγοι αλλαγής δασκάλου”	68
Διάγραμμα 55: Ραβδοδιάγραμμα “Θεωρείς κάποιο δάσκαλο ξεχωριστό”	68
Διάγραμμα 56: Ραβδοδιάγραμμα “Υπάρχει ιδανικός δάσκαλος φλάουτου;”	70
Διάγραμμα 57: Διάγραμμα “Χαρακτηριστικά του ιδανικού δασκάλου φλάουτου”	71
Διάγραμμα 58: Διάγραμμα “Χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ένας καλός δάσκαλος φλάουτου”	72
Διάγραμμα 59: Διάγραμμα “Χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου”	72
Διάγραμμα 60: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Αγάπη για το αντικείμενο”	73
Διάγραμμα 61: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Αγάπη για το αντικείμενο” με ποσοστό	74
Διάγραμμα 62: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Ενθουσιασμός”	75
Διάγραμμα 63: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Ενθουσιασμός” με ποσοστό	75
Διάγραμμα 64: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Υπομονή”	76
Διάγραμμα 65: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Υπομονή” με ποσοστό	77
Διάγραμμα 66: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Οικειότητα”	78
Διάγραμμα 67: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Οικειότητα” με ποσοστό	78
Διάγραμμα 68: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Χιούμορ”	79
Διάγραμμα 69: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Χιούμορ” με ποσοστό	80
Διάγραμμα 70: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Μεταδοτικότητα”	81
Διάγραμμα 71: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Μεταδοτικότητα” με ποσοστό	81
Διάγραμμα 72: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Επικοινωνία”	82
Διάγραμμα 73: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Επικοινωνία” με ποσοστό	83
Διάγραμμα 74: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Εμπιστοσύνη”	84
Διάγραμμα 75: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Εμπιστοσύνη” με ποσοστό	84
Διάγραμμα 76: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Συνέπεια”	85
Διάγραμμα 77: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Συνέπεια” με ποσοστό	86
Διάγραμμα 78: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Αυστηρότητα”	87
Διάγραμμα 79: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Αυστηρότητα” με ποσοστό	87
Διάγραμμα 80: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Πειθαρχία”	88
Διάγραμμα 81: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Πειθαρχία” με ποσοστό	89
Διάγραμμα 82: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Προσαρμοστικότητα”	90

Διάγραμμα 83: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Προσαρμοστικότητα” με ποσοστό..	90
Διάγραμμα 84: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Παρατηρητικότητα”	91
Διάγραμμα 85: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Παρατηρητικότητα” με ποσοστό.....	92
Διάγραμμα 86: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Αριότητα Παιξίματος”	93
Διάγραμμα 87: Διάγραμμα συσχέτισης “Ηλικία & Αριότητα Παιξίματος” με ποσοστό..	93

Εισαγωγή

Ο τίτλος της παρούσας μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι «Τα Χαρακτηριστικά των μαθητών φλάουτου, οι παράγοντες που τους επηρεάζουν στην επιλογή του οργάνου και οι απόψεις τους για τον ιδανικό δάσκαλο φλάουτου». Η επιλογή του θέματος αυτού έγινε για διάφορους λόγους. Αρχικά, γιατί τέτοιου τύπου πληροφορίες θα είχαν μεγάλο ενδιαφέρον και θα μπορούσαν να βελτιώσουν την ποιότητα του μαθήματος, τη σχέση δασκάλου - μαθητή, ίσως και να παρέχουν ιδέες για κίνητρα που οι δάσκαλοι θα μπορούσαν να προσφέρουν στους μαθητές τους. Ακόμη αυτό το θέμα επιλέχθηκε γιατί δεν υπάρχει μεγάλος αριθμός ερευνών σχετικά με τους μαθητές φλάουτου, τα χαρακτηριστικά και τις απόψεις τους, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό.

Οι κύριοι στόχοι της έρευνας ήταν να διερευνηθούν α) τα χαρακτηριστικά των μαθητών φλάουτου από 12 ετών και πάνω στην πόλη της Θεσσαλονίκης. β) οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του συγκεκριμένου μουσικού οργάνου, γ) οι απόψεις των σπουδαστών φλάουτου για τον ιδανικό δάσκαλο φλάουτου.

Η εργασία διαρθρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο πραγματεύεται το θεωρητικό υπόβαθρο του θέματος και περιλαμβάνει δύο υποκεφάλαια. Αναλυτικότερα στο πρώτο υποκεφάλαιο γίνεται αναφορά στους παράγοντες που συμβάλουν στην επιλογή μουσικού οργάνου. Πιο συγκεκριμένα, στο υποκεφάλαιο αυτό μελετώνται οι κοινωνικοί παράγοντες, οι προσωπικοί παράγοντες και τα χαρακτηριστικά του οργάνου, που πιθανός συμβάλουν και επηρεάζουν την επιλογή μουσικού οργάνου. Στο δεύτερο υποκεφάλαιο του πρώτου κεφαλαίου γίνεται αναφορά στον ιδανικό δάσκαλο μουσικής, τον καλό δάσκαλο, τον αποτελεσματικό δάσκαλο μουσικής και την αποτελεσματική διδασκαλία, αρχικά μέσα από σχετικούς ορισμούς και στη συνέχεια μέσα από την περιγραφή των παραγόντων που επηρεάζουν την αποτελεσματική διδασκαλία, και των χαρακτηριστικών του καλού και αποτελεσματικού δασκάλου μουσικής.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας παρατίθεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε κατά της εκπόνηση της παρούσας έρευνας. Αναφέρονται ο σκοπός της έρευνας, το δείγμα, τα ερευνητικά εργαλεία, και η ερευνητική στρατηγική. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η στατιστική ανάλυση και τα ευρήματα της έρευνας. Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθενται η συζήτηση και τα συμπεράσματα της έρευνας, και ακολουθεί η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΘΕΩΤΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

1. 1. Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή μουσικού οργάνου

Το μουσικό όργανο είναι το μέσο με το οποίο ο καθένας εισάγεται και συμμετέχει ενεργά στον κόσμο της μουσικής. Το 1995, η Martignetti πραγματοποίησε μια έρευνα με ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις, σε μαθητές που εγκατέλειψαν τη σπουδή του μουσικού τους οργάνου, τους γονείς τους και τους καθηγητές τους, με σκοπό να διερευνηθούν οι λόγοι αυτής της εγκατάλειψης. Ένα από τα πιο σημαντικά ευρήματα της έρευνας αυτής ήταν ότι οι περισσότεροι μαθητές δήλωσαν πως δεν τους άρεσε το μουσικό όργανο που έπαιζαν και ότι αυτός ήταν ο λόγος για την αποχώρησή τους (Martignetti, 1995). Η επιλογή του μουσικού οργάνου φαίνεται να παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη μετέπειτα σχέση και πορεία που θα έχει το κάθε άτομο με τη μουσική. Μέσα από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας διακρίνεται μια σειρά από παράγοντες να επηρεάζουν την επιλογή αυτή.

Η διαμόρφωση της προτίμησης για τα μουσικά όργανα φαίνεται να επηρεάζεται από μεγάλο αριθμό παραγόντων. Ο Warnick (1976) παρατήρησε ότι μεταβλητές που σχετίζονται με την προτίμηση μουσικού οργάνου μπορούν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες: το υποκείμενο, τη μουσική και τις καταστάσεις (Delzell & Leppla, 1992 p.93). Κάποια χρόνια αργότερα, ο LeBlanc (1982) δημιούργησε το θεωρητικό του μοντέλο για τη μουσική προτίμηση, το οποίο είναι αρκετά βοηθητικό στην κατανόηση των επιρροών που δέχονται οι μαθητές σχετικά με την επιλογή μουσικού οργάνου. Οι παράγοντες από τους οποίους αποτελούταν το μοντέλο αυτό ήταν οι φυσικές ιδιότητες του ερεθίσματος (το μουσικό όργανο), η πολυπλοκότητα του ερεθίσματος, η αναφορική έννοια του ερεθίσματος, η ποιότητα απόδοσης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η ομάδα των συνομηλίκων, η οικογένεια, οι εκπαιδευτικοί και τα πρόσωπα κύρους (LeBlanc, 1982 · Fortney, Boyle & DeCarbo, 1993).

Το μεγαλύτερο κομμάτι της βιβλιογραφίας πραγματεύεται έρευνες οι οποίες εξετάζουν τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή μουσικού οργάνου μάλιστα. Οι παράγοντες αυτοί διαιρούνται σε δύο κατηγορίες: α) Την επίδραση των προσώπων του περιβάλλοντος των μαθητών, και β) τα χαρακτηριστικά των μουσικών οργάνων (Kuhlman, 2005). Για το πλαίσιο της παρούσας έρευνας, εξετάζονται οι παράγοντες εκείνοι που καθορίζουν την επιλογή μουσικού οργάνου εστιάζοντας σε τρεις άξονες: τους κοινωνικούς παράγοντες, τα προσωπικά χαρακτηριστικά του ατόμου και τα χαρακτηριστικά των μουσικών οργάνων.

1. 1. 1. Η επίδραση του φύλου

Η επιλογή του μουσικού οργάνου μπορεί να είναι μια διαδικασία που επηρεάζεται από ποικιλία παραγόντων. Τα στερεότυπα που συσχετίζουν τα δύο φύλα με τα μουσικά όργανα, είναι ένας από αυτούς τους παράγοντες (Eros, 2008). Στη βιβλιογραφία συναντάται πλήθος μελετών όπου προκύπτει ότι τα στερεότυπα συσχετίζουν τα φύλα με τα μουσικά όργανα, τα φύλα με την προτίμηση μουσικού οργάνου, τα φύλα με την επιλογή μουσικού οργάνου και τα φύλα με την προτίμηση ηχοχρώματος (Copway, 2000). Σύμφωνα με τους Abeles & Porter (1978) τα στερεότυπα που συσχετίζουν το φύλο με τα μουσικά όργανα, τείνουν να μειώνουν τις μουσικές εμπειρίες που είναι διαθέσιμες για τα αγόρια και τα κορίτσια με πολλούς τρόπους, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής τους σε μουσικά σχήματα και της επιλογής του επαγγέλματος του μουσικού (Abeles & Porter, 1978).

Όσον αφορά τα στερεότυπα που συσχετίζουν το φύλο με τη μουσική προτίμηση, φαίνεται ότι τα αγόρια και κορίτσια τείνουν να παίζουν συγκεκριμένα όργανα (Hallam, Rogers & Creech, 2008). Το 1978, οι Abeles & Porter εξέτασαν το συσχετισμό των φύλων με τα μουσικά όργανα σε παιδιά ηλικίας 5 – 11 ετών. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν έλλειψη συσχετισμού φύλου και μουσικού οργάνου στα μικρά παιδιά, ενώ ήταν ο συσχετισμός πιο εμφανής στα παιδιά από 8 χρονών και πάνω. Τα αγόρια από 8 ετών και πάνω επέλεξαν σαν όργανα που θα ήθελαν να παίξουν το τρομπόνι, τα ντραμς και την τρομπέτα, ενώ τα κορίτσια επέλεξαν το φλάουτο, το κλαρινέτο και το βιολί. Δεν υπήρχε κανένας συσχετισμός του σαξοφώνου και του τσέλου με τα δύο φύλα (Abeles & Porter, 1978 · Fortney, Boyle & DeCarbo, 1993). Συνεπώς, συγκεκριμένα όργανα φαίνεται να προσδιορίζονται ως ανδρικά (τρομπέτα, τρομπόνι, κρουστά), ως γυναικεία (φλάουτο, βιολί, πιάνο) και ως ουδέτερα (σαξόφωνο, τσέλο) (Crowe, 2010). Το συσχετισμό του φύλου με την επιλογή μουσικού οργάνου από την ηλικία των 9 ετών και πάνω επιβεβαιώνουν και οι Delzell & Leppla (1992) μέσα από την έρευνά τους καθώς το φλάουτο ήταν η δημοφιλέστερη επιλογή των κοριτσιών και τα ντραμς των αγοριών.

Ο Abeles το 2009 έκανε άλλη μια έρευνα με σκοπό να δει αν άλλαξαν τα δεδομένα του συσχετισμού του φύλου με τα μουσικά όργανα. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής έδειξαν ότι υπήρχαν ακόμα στερεότυπα στην επιλογή μουσικού οργάνου. Τα κορίτσια έπαιζαν φλάουτο, βιολί και κλαρινέτο, ενώ τα αγόρια έπαιζαν ντραμς, τρομπόνι και τρομπέτα. Ανακάλυψε επίσης, ότι τα κορίτσια είναι πιο πιθανό να διαλέξουν κάποιο όργανο που δεν είναι στερεοτυπικά αλληλένδετο με το φύλο απ' ότι τα αγόρια (Abeles, 2009). Οι Delzell & Leppla (1992) στη μελέτη τους βρήκαν επίσης, ότι τα αγόρια ένιωθαν πιο

περιορισμένα στην επιλογή τους για αντρικά όργανα απ' ότι τα κορίτσια για τα γυναικεία όργανα (Delzell & Leppla, 1992 · Fortney, Boyle & DeCarbo, 1993). Τα ευρήματα αυτά συμφωνούν και με άλλες έρευνες στο σημείο ότι τα στερεότυπα για το φύλο έχουν πιο σημαντικές συνέπειες στα αγόρια, συχνά με τη μορφή κοινωνικής πίεσης (Delzell & Leppla, 1992 · Sinsabaugh, 2005 · Eros, 2008).

Σε έρευνες από το 1978 έως και το 2014, το φλάουτο ήταν το πιο δημοφιλές όργανο για τα κορίτσια, μαζί με το βιολί και το κλαρινέτο, ενώ τα πιο δημοφιλή για τα αγόρια ήταν τα ντραμς, η τούμπα και το τρομπόνι (Abeles & Porter, 1978 · Delzell & Leppla, 1992 · Fortney, Boyle & DeCarbo, 1993 · Eros, 2005 · Graham, 2005 · Abeles, 2009 · Crowe, 2010 · Wrape, Dittloff & Callahan, 2014). Το φλάουτο ήταν το πιο δυνατά συνδεδεμένο όργανο με το φύλο σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα όργανα, παρ' όλα αυτά υπήρχαν κάποιοι άντρες μαθητές που το επέλεξαν (Eros, 2008). Η Conway (2000) έγραψε:

«Το πιο αμφιλεγόμενο θέμα που αφορά αρκετούς μαθητές, σχετικά με το φύλο και την επιλογή μουσικού οργάνου, σχετίζεται με τα αγόρια και το φλάουτο. Ρωτήθηκαν κάποιοι μαθητές αν θα επέτρεπαν στις κόρες τους σε 20 χρόνια να παίζουν ένα χάλκινο πνευστό. Οι περισσότεροι απάντησαν ότι το παιδί τους θα πρέπει να παίζει ότι όργανο του αρέσει. Παρ' όλα αυτά όταν τους έκαναν την ίδια ερώτηση για τον γιό τους και το φλάουτο, εξέφρασαν ανησυχία για τα πειράγματα τα οποία πιθανώς να δέχονταν από τους συνομηλίκους τους» (Conway, 2000, σελ. 13 – 14).

Σε ποιοτική μελέτη της το 2005, η Sinsabaugh, τεκμηριώνει την εμπειρία 4 αγοριών και 4 κοριτσιών που επέλεξαν όργανα στερεοτυπικά του αντίθετου φύλου. Τα ευρήματα έδειξαν ότι τα κορίτσια ήταν πιο ελεύθερα από τα αγόρια να διαλέξουν όργανα του αντίθετου φύλου. Οι δύο άντρες φλαουτίστες, οι οποίοι συμπεριλαμβάνονταν σε αυτήν τη μελέτη ανέφεραν ότι δέχονταν πειράγματα από τους συνομηλίκους τους. Η Sinsabaugh αναφέρει τη δυνατή υποστήριξη από τους γονείς και τη θετική αλληλεπίδραση με το δάσκαλο, σαν παράγοντες ενθάρρυνσης, συνεχούς κινητοποίησης και επιτυχίας σε αυτούς τους μαθητές (Sinsabaugh, 2005 · Taylor, 2009). Η Sinsabaugh (2005) αναφέρει επίσης ότι ίσως ένας άλλος παράγοντας που επηρεάζει την επιλογή μουσικού οργάνου, είναι η εθνότητα. Επισημάνει ότι πιθανόν ο συσχετισμός των οργάνων με το φύλο να είναι διαφορετικός σε κάθε κουλτούρα. Πιο συγκεκριμένα αναφέρει ότι στις Ασιατικές κουλτούρες, τα αγόρια ενθαρρύνονται να παίζουν βιολί και φλάουτο (Sinsabaugh, 2005 · Abeles, 2009).

Οι κοινωνικοί παράγοντες είναι συνεπώς σημαντικοί στην επιλογή μουσικού οργάνου, καθώς περιλαμβάνουν μοντέλα ρόλων και στερεοτυπικές προσδοκίες για το πώς κάθε όργανο είναι κατάλληλο για κάθε φύλο (Davidson & Bortwick, 2002), αν σκεφτεί κανείς ότι η κοινωνική κατασκευή του φύλου ξεκινάει από τη στιγμή που ένα άτομο γεννιέται (Walker, 2004). Γενικά, υπάρχει μια ομοφωνία ότι υπάρχουν στερεότυπα στην επιλογή μουσικού οργάνου και ειδικά ανάμεσα στο φύλο και το μουσικό όργανο (Delzell & Lerpla, 1992 · Hallam, Rogers & Creech, 2008 · O'Neill & Boulton, 1996), αν και κάποιος ανέφερε ότι ίσως με το πέρασμα των χρόνων αυτό να αλλάζει (Delzell & Lerpla, 1992 · Walker, 2004 · Wrape, Dittloff & Callahan, 2014).

1. 1. 2. Η επίδραση του οικογενειακού, εκπαιδευτικού και κοινωνικού περιβάλλοντος

Τα στερεότυπα που σχετίζουν τα δύο φύλα με τα μουσικά όργανα φαίνεται να συμμερίζονται και οι γονείς (Delzell & Lerpla, 1992). Το 1975, οι Abeles & Porter διεξήγαγαν μια έρευνα στη Βόρεια Καρολίνα, σε ενήλικες 19 – 52 ετών. Σε αυτούς τους ανθρώπους τέθηκε η εξής ερώτηση: *«Αν η κόρη ή ο γιός σας ηλικίας 10 – 11 ετών θέλει να μάθει ένα μουσικό όργανο, διαλέξτε τρία από τα παρακάτω που θα την/τον ενθαρρύνετε να παίξει: Τσέλο, Κλαρινέτο, Ντραμς, Σαξόφωνο, Τρομπόνι, Τρομπέτα και Βιολί»* (Abeles & Porter, 1978 p. 66). Στο μισό δείγμα η ερώτηση έγινε για το γιό και στο άλλο μισό για την κόρη. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι γονείς δήλωναν ότι προτιμούσαν το κλαρινέτο, το φλάουτο και το βιολί για τις κόρες και τα ντραμς, το τρομπόνι, και την τρομπέτα για τους γιούς. (Abeles & Porter, 1978). Μια άλλη μελέτη του Griswold & Chorback το 1981, η οποία συμπεριλάμβανε περισσότερα όργανα, έδειξε ότι οι γονείς προτίμησαν την άρπα, το πίκολο, το μεταλόφωνο, το τσέλο, το πιάνο, το γαλλικό κόρνο και το όμποε για τα κορίτσια, ενώ την κιθάρα, τα κύμβαλα, το σαξόφωνο, το κοντραμπάσο και την τούμπα για τα αγόρια (Griswold & Chroback, 1981 · Hallam, Rogers & Creech 2008). Το 1993, οι Fortney, Boyle & DeCarbo διεξήγαγαν μια έρευνα η οποία μέσω ερωτηματολογίου ρωτούσε τους γονείς, τι όργανο θα ήθελαν να παίξει ο γιός και η κόρη τους. Από τις απαντήσεις τους φάνηκε ότι η επιρροή των γονέων αντανακλά δυνατούς φυλετικούς συσχετισμούς με τα μουσικά όργανα (Fortney, Boyle & DeCarbo, 1993). Συνεπώς, ίσως οι γονείς να επηρεάζουν τα παιδιά τους στην επιλογή μουσικού οργάνου ανάλογα με το φύλο τους (Abeles & Porter, 1978).

Οι γονείς και η επιρροή τους αναφέρεται σε μεγάλο αριθμό ερευνών σχετικά με την επιλογή του μουσικού οργάνου (Fortney, Boyle & DeCarbo, 1993 · Conway, 2000 · Sinsabaugh, 2005 · Graham, 2005 · Abeles, 2009). Ο MacKenzie (1991) υποστηρίζει ότι οι

περισσότεροι άνθρωποι επιλέγουν ένα όργανο είτε επειδή είναι επιλογή των γονέων τους είτε ενθαρρύνονται από το σχολείο (MacKenzie, 1991). Στην έρευνα της Kuhlman (2005), η οποία έγινε σε 225 μαθητές ηλικίας 9 – 10 ετών, οι μαθητές αναφέρουν ως βαρυσήμαντη προσωπική επιρροή για την επιλογή μουσικού οργάνου τους γονείς τους (Kuhlman, 2005). Την επιρροή των γονέων στην ηλικία αυτή αναφέρουν ως ιδιαίτερα σημαντική και οι Davidson & Bortwick, θεωρώντας ότι όσο οι μαθητές πλησιάζουν την εφηβεία μειώνεται η επιρροή από τους γονείς και αυξάνεται η επιρροή από τους συνομηλίκους. Αναφέρουν επίσης τα μεγαλύτερα αδέρφια σαν παράγοντα επιρροής για την επιλογή μουσικού οργάνου, καθώς τα μικρότερα αδέρφια επιλέγουν μερικές φορές επίτηδες ένα διαφορετικό όργανο από αυτά που παίζουν τα μεγαλύτερα αδέρφια τους (Davidson & Bortwick, 2002).

Οι γονείς εκτός από τη συμβολή τους στην επιλογή του μουσικού οργάνου, αποτελούν και έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες για τους νέους μουσικούς μέσα από την υποστήριξη και την ενθάρρυνση που παρέχουν στα παιδιά τους (Sloboda, 1991). Η Sinsabaugh (2005) μελέτησε τους μαθητές του Γυμνασίου και του Λυκείου οι οποίοι παρέβλεψαν τα στερεότυπα στην επιλογή του μουσικού τους οργάνου. Επισήμανε την οικογένεια ως έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες για τη μη παραδοσιακή επιλογή τους (Sinsabaugh, 2005).

Ο δάσκαλος φαίνεται να είναι ένας ακόμα αρκετά σημαντικός παράγοντας, ο οποίος συμβάλει στην επιλογή του μουσικού οργάνου (Fortney, Boyle & DeCarbo, 1993 · Conway, 2000 · Graham, 2005). Η έρευνα της Graham (2005) η οποία έγινε σε 235 μουσικούς σχετικά με τις επιρροές που δέχθηκαν στην επιλογή του μουσικού τους οργάνου, έδειξε οκτώ παράγοντες να επηρέασαν την επιλογή αυτή. Σε αυτούς τους παράγοντες συμπεριλαμβάνονται η επιρροή από τους γονείς αλλά και από τους δασκάλους μουσικής (Graham, 2005).

Η έρευνα της Sinsabaugh (2005), περιλάμβανε επίσης συνεντεύξεις με μαθητές, με γονείς και με δασκάλους καθώς και ενδοσχολική παρατήρηση των μαθητών. Από τα ευρήματα, προέκυψε ποικιλία παραγόντων που επηρέασαν την απόφαση των μαθητών για τη συγκεκριμένη επιλογή οργάνων, μεταξύ των οποίων ανήκαν και οι γνώμη των γονέων αλλά και η γνώμη των δασκάλων (Sinsabaugh, 2005 · Abeles, 2009). Τη σημαντικότητα της γνώμης του δασκάλου τη σημειώνουν οι μαθητές ως παράγοντα επιρροής στην επιλογή τους (Kuhlman, 2005), αλλά και οι ίδιοι οι καθηγητές οργάνου ως παράγοντα υποστήριξης της οργανικής διδασκαλίας (Hallam & Prince, 2000).

Ο MacKenzie (1991) αναφέρει ότι οι περισσότεροι άνθρωποι διαλέγουν ένα όργανο είτε επειδή είναι επιλογή των γονέων τους, είτε επειδή ενθαρρύνονται σε αυτό από το σχολείο. Άλλοι κινητοποιούνται από την επιθυμία του να μάθουν μουσική ή από κάποιον φίλο τους που παίζει κάποιο μουσικό όργανο (MacKenzie, 1991). Επισημάνε επίσης ότι τα κορίτσια περισσότερο από τα αγόρια αναφέρουν τη φιλία να επηρεάζει την επιλογή του οργάνου (MacKenzie, 1991 · Walker, 2004). Την επιρροή από φίλους και συμμαθητές στην επιλογή μουσικού οργάνου αναφέρουν στις έρευνες τους και οι Delzell & Leppla (1992), Fortney, Boyle & DeCarbo (1993), Conway (2000), Sinsabaugh (2005), Graham (2005) και Abeles (2009).

Σύμφωνα με τον Eros (2008) και τους Hallam, Rogers & Creech (2008), η μέθοδος με την οποία παρουσιάζονται στους μικρούς μαθητές τα μουσικά όργανα επηρεάζει σημαντικά την επιλογή τους (Eros, 2008 · Hallam, Rogers & Creech, 2008). Μελέτες υποδεικνύουν ότι ο τρόπος παρουσίασης των οργάνων στους αρχάριους μαθητές, έχει ισχυρή επίπτωση στην προτίμηση και την αντίληψη του οργάνου, ιδίως στην σχέση του φύλου με τον εκτελεστή και του φύλου με το μουσικό όργανο (Eros, 2008). Την τοποθέτηση αυτή υποστηρίζει και ο Tarnowski μέσα από την έρευνα του σε παιδιά νηπιαγωγείου (Tarnowski, 1993 · Taylor, 2009).

1. 1. 3. Η επίδραση των φυσικών χαρακτηριστικών του οργάνου και άλλων παραγόντων

Ο Hyden το 1980 βρήκε σχέση μεταξύ των προτιμήσεων για την επιλογή ενός οργάνου και των προσωπικών χαρακτηριστικών του ατόμου (Hyden, 1980 · Delzell & Leppla 1992). Το εύρημα αυτό υποστηρίζει και ο Kemp (1996), λέγοντας ότι τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας επηρεάζουν την επιλογή μουσικού οργάνου. Οι διαφορές της προσωπικότητας κάθε ατόμου μπορούν να αναγνωριστούν στην οικογένεια του οργάνου (ξύλινο πνευστό, χάλκινο πνευστό, κρουστά, έγχορδα) και στο ίδιο το ατομικό όργανο (Kemp, 1996 · Graham, 2005). Τα χαρακτηριστικά αυτά πιθανώς να συνδέονται με την αυστηρότητα της μελέτης του οργάνου, τον τύπο της μουσικής που παίζει το όργανο σε μια μπάντα ή ορχήστρα και τις φυσικές (Hallam, Rogers & Creech, 2008) και ακουστικές ικανότητες που χρειάζεται ένα όργανο για να παιχτεί (Graham, 2005).

Ο MacKenzie (1991) ερευνήσε κοινωνικούς και προσωπικούς παράγοντες σχετιζόμενους με την επιλογή μουσικού οργάνου. Έδωσε ερωτηματολόγια σε 48 παιδιά

ηλικίας 7 – 11 ετών, με σκοπό να καθοριστούν ποιοι παράγοντες ήταν αυτοί με τη μεγαλύτερη επιρροή. Οι προσωπικοί παράγοντες (όπως ότι θέλουν να παίξουν κάποιο συγκεκριμένο όργανο) αναφέρονταν πιο συχνά από τους κοινωνικούς παράγοντες (MacKenzie, 1991 · Graham, 2005).

Στις έρευνες των Delzell & Leppla (1992), Kuhlman (2005) και Graham (2005), οι μαθητές ρωτήθηκαν για ποιο λόγο επέλεξαν τα μουσικά όργανα που παίζουν και για ποιο λόγο απέρριψαν κάποια. Στις απαντήσεις των μαθητών βρίσκονται σε αρκετά υψηλό ποσοστό προσωπικοί παράγοντες που συνέβαλαν στην επιλογή τους, όπως *«μου αρέσει»*, *«φαίνεται διασκεδαστικό και ευχάριστο»*, *«φαίνεται εύκολο να παιχτεί»*, *«πίστευα ότι είναι κοιλ»*, *«δε μου αρέσει»*, *«φαίνεται δύσκολο»* κλπ.

Σε αντίθεση με τις προσωπικές επιρροές οι μαθητές ανέφεραν επίσης τα φυσικά χαρακτηριστικά του οργάνου να επηρεάζουν την επιλογή τους (Kuhlman, 2005). Οι Flower (1986) και Gordon (1984) βρήκαν ότι ο πιο επικρατών λόγος για την επιλογή ενός οργάνου ήταν η ποιότητα του ήχου του και ακολουθούσαν τα φυσικά χαρακτηριστικά του οργάνου (Flower, 1986 · Gordon 1984 · Delzell & Leppla 1992). Σύμφωνα με τους Hallam, Rogers & Creech, η φύση του οργάνου έχει από μόνη της επιρροή στην επιλογή του (Hallam, Rogers & Creech 2008). Τα φυσικά χαρακτηριστικά των οργάνων που σύμφωνα με τους ερευνητές επηρεάζουν την επιλογή των μαθητών σε μεγαλύτερο ποσοστό, είναι ο *ήχος* του (Delzell & Leppla, 1992 · Fortney, Bayle & DeCarbo, 1993 · O’Neil & Boulton, 1996 · Conway, 2000 · Walker, 2004 · Kuhlman, 2005, Crowe 2010), το *μέγεθος* του (Fortney, Boyle & DeCarbo, 1993 · Conway, 2000 · Kuhlman, 2005 · Hallam, Rogers & Creech, 2008 · Crowe 2010), η *εμφάνιση* και το *σχήμα* του (Kuhlman, 2005 · Hallam, Rogers & Creech 2008). Άλλα χαρακτηριστικά είναι ο *τόνος*, η *ένταση* του οργάνου, και ο πιθανός *ρόλος* του οργάνου σε μια μπάντα ή ορχήστρα (Conway, 2000 · Hallam, Rogers & Creech, 2008).

Το Instrument Timbre Preference Test του Gordon (1984) σχεδιάστηκε για να βοηθήσει τους καθηγητές οργανικής μουσικής να καθοδηγούν τους μαθητές στην επιλογή του οργάνου. Ο Gordon (1986) υποστηρίζει ότι η επιτυχία στην οργανική μουσική μπορεί να αυξηθεί αν επιτρέπεται στο μαθητή να παίξει το όργανο του οποίου το ηχόχρωμα προτιμάει (Gordon, 1986, 1991 · Fortney, Boyle & DeCarbo, 1993 · Taylor, 2009). Αναφέρει επίσης ότι ίσως οι προτιμήσεις του ηχοχρώματος κάποιου οργάνου από τους μαθητές να είναι αποτέλεσμα της οικειότητάς τους με το όργανο, το οποίο μπορεί να παίζει κάποιος συγγενής, φίλος, αγαπημένος εκτελεστής, ή να είναι όργανο συνδεδεμένο με κάποιο

αγαπημένο κομμάτι (Kuhlman, 2005). Οι φίλοι, οι συγγενείς και τα ΜΜΕ είναι κάποιοι από τους παράγοντες που υπέθεσε ο Gordon (1986) ότι επηρεάζουν τις προτιμήσεις των μαθητών σχετικά με το ηχόχρωμα. Οι παράγοντες αυτοί είναι οι ίδιοι παράγοντες που προσδιορίστηκαν και από τους ερευνητές ότι επηρεάζουν την επιλογή του μουσικού οργάνου (LeBlanc, 1982 · Delzell & Leppla, 1992 · Fortney, Boyle, & DeCarbo, 1993 · Bayley, 2000 · Kuhlman, 2005).

Σημαντικότερη είναι η έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τον Taylor το 2009. Το δείγμα της έρευνας αποτελούσαν από φλαουτίστες και πικολίστες που συμμετείχαν στις μπάντες και στις ορχήστρες του Τέξας μεταξύ του 2003 και του 2007. Από τους 343 φλαουτίστες, οι 319 ήταν γυναίκες και οι 24 άντρες και από τους 54 πικολίστες, οι 50 ήταν γυναίκες και μόνο 4 ήταν άντρες. Σε ολόκληρο το δείγμα έγινε η ερώτηση *«Γιατί διάλεξες το φλάουτο;»* (Taylor, 2009). Το μισό δείγμα απάντησε ότι τους έλκυε το φλάουτο από πριν, δηλαδή πριν τους δοθεί η ευκαιρία να διαλέξουν ένα όργανο για το μάθημα της μπάντας. Ένας δε θυμόταν γιατί το επέλεξε. Οι απαντήσεις των υπολοίπων μπαίνουν σε έξι κατηγορίες. Οι κατηγορίες παρατίθενται με σειρά σύμφωνα με το ποια είχε τις περισσότερες απαντήσεις: 1. Το ηχόχρωμα του οργάνου 2. Οι φίλοι μου που έπαιζαν φλάουτο 3. Η φυσική εμφάνιση του φλάουτου 4. Η απλότητα του οργάνου 5. Επιρροή από το δάσκαλο μουσικής του δημοτικού 6. Γοητεία με μια κινούμενη φιγούρα που έπαιζε φλάουτο. Ένας συμμετέχων της έρευνας επηρεάστηκε και επέλεξε το φλάουτο από το κινούμενο σχέδιο Sailor Moon, θεωρώντας ότι αν έπαιζε το φλάουτο θα γινόταν διάσημος (Taylor, 2009). Ο συμμετέχων αυτός δήλωσε συγκεκριμένα:

«Το αγόρι θα έπαιζε το φλάουτο όλη την ώρα. Όλοι θα ήταν πάντα γύρω του και ερωτευμένοι μαζί του. Ως τετράχρονο αγόρι φανταζόταν τους γύρω του να λένε «είναι διάσημος, παίζει φλάουτο. Θέλω να κάνω και εγώ ό,τι κάνει αυτός». Ήθελα να είμαι δημοφιλής παίζοντας φλάουτο στο διάδρομο, αλλά μεγαλώνοντας στο σχολείο σαν άντρας φλαουτίστας ήμουν εγώ σαν καρτούν» (Taylor, 2009, σελ. 52).

1. 2. Ο ιδανικός, καλός, αποτελεσματικός δάσκαλος και η αποτελεσματική διδασκαλία

Η έννοια του καλού, αποτελεσματικού ή άριστου δασκάλου έχει εκτενώς απασχολήσει την ερευνητική κοινότητα. Η πρώτη γνωστή μελέτη για την αποτελεσματικότητα του δασκάλου έγινε το 1896 από τον E. H. Kratz (Brand, 2009 p. 14). Έχουν γίνει από τότε αρκετές έρευνες που διερευνούν ποια είναι τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου και της αποτελεσματικής διδασκαλίας, , ποια τα κριτήρια με τα οποία οι μαθητές ορίζουν τον τέλειο για αυτούς δάσκαλο, ποιο είναι το μοντέλο του υποδειγματικού δασκάλου κλπ.

1.2.1. Τα χαρακτηριστικά του «καλού δασκάλου» και της αποτελεσματικής διδασκαλίας

Οι δάσκαλοι παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην ποιότητα της διδασκαλίας και της μάθησης (Grant & Drafall, 1991). Η διδασκαλία και η μάθηση είναι δύο πολύπλοκες διαδικασίες. Η μάθηση ορίζεται ως αλλαγή συμπεριφοράς. Η συμπεριφορά ορίζεται ως κάθε εμφανή ή συγκαλυμμένη απόκριση που παρατηρείται άμεσα ή έμμεσα. Η διδασκαλία είναι κάθε διαδικασία σκόπιμης παρέμβασης είτε από το δάσκαλο, το γονέα, τον υπολογιστή είτε από βιβλία τα οποία προορίζονται για δίνουν γνώση (Madsen, 1988 p. 1). Η διδασκαλία όταν πραγματοποιείται από το δάσκαλο, είναι μια περίπλοκη ενέργεια η οποία αποτελείται από μεταβλητές που αλληλοεπιδρούν. Οι μεταβλητές αυτές είναι οι μαθητές, το σχολείο, η σύνθεση της τάξης και οι μεταβλητές πρόβλεψης των δασκάλων οι οποίες αλληλοεπιδρούν συνεχώς (Grant & Drafall, 1991).

Οι ερευνητές που ασχολούνται με την μουσική εκπαίδευση, προσπάθησαν αρκετά να προσδιορίσουν και να ορίσουν έννοιες όπως ο «επιτυχημένος δάσκαλος», ο «καλός δάσκαλος», ο «αποτελεσματικός δάσκαλος» (Grant & Drafall, 1991). Σύμφωνα με τον Troman (1996), ο ορισμός του «καλού δασκάλου» είναι ένα αντικείμενο το οποίο αλλάζει μέσα στο χρόνο. Παρ' όλα αυτά, αναφέρει ότι στην Αγγλία, για να προσδιορίσουν τον «καλό δάσκαλο», δίνουν έμφαση στις ικανότητες του, στις τεχνικές ικανότητες και στις ικανότητες διοίκησης. Ο Hare (1993), επισήμανε ότι υπάρχουν συγκεκριμένες αρετές και ιδιότητες τις οποίες οι καλοί δάσκαλοι θα πρέπει να κατέχουν ως άνθρωποι για να παρέχουν ποιοτική διδασκαλία και μάθηση. Αυτές είναι *η ταπεινότητα, το θάρρος, η αμεροληψία, η ευρύτητα πνεύματος, η ενσυναίσθηση, ο ενθουσιασμός, η κρίση, και η φαντασία*. Όλες αυτές οι

ιδιότητες έχουν οριστεί ως θεμελιώδεις ανθρώπινες υπεροχές και κριτήρια συμπεριφοράς στον προσδιορισμό του «καλού δασκάλου» (Leung & Wong, 2005).

Οι Brophy and Good (1986) επισήμαναν ότι η *αποτελεσματικότητα του δασκάλου* αποτελεί στην πραγματικότητα είναι ένα ζήτημα ορισμού. Επισήμαναν ότι η εξίσωση της αποτελεσματικότητας του δασκάλου με την επιτυχία των μαθητών στα τεστ είναι λανθασμένη. Όπως σημειώνουν επίσης οι Goe, Bell & Little (2008), η αποτελεσματικότητα του δασκάλου, με τη στενή έννοια του όρου, αναφέρεται στην ικανότητα του δασκάλου να βελτιώσει τη μάθηση των μαθητών, όπως αυτή μετράται από τις επιδόσεις των μαθητών τους στα τυποποιημένα τεστ επιτευγμάτων. Αν και είναι μια σημαντική πτυχή της ικανότητας για διδασκαλία, δεν είναι πλήρης και ισχυρή άποψη για την αποτελεσματικότητα του δασκάλου (Goe, Bell & Little, 2008). Σύμφωνα με τους Grant and Drafall (1991), οι διευθυντές συνήθως προσδιορίζουν την επιτυχία ή αποτελεσματικότητα ενός δασκάλου με κριτήρια όπως οι αξιολογήσεις, οι διοικητικές συστάσεις, η στάση των μαθητών απέναντι τους, το ποσοστό των μαθητών που συνεχίσουν μουσικές σπουδές και το ποσοστό εγγραφής μαθητών στο μάθημα τους. Σπάνια η μάθηση των μαθητών χρησιμοποιείται ως κριτήριο (Grant & Drafall, 1991).

Σημαντικές είναι και οι έρευνες που δείχνουν ότι η αποτελεσματικότητα ενός δασκάλου κρίνεται και από το κατά πόσο συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση των μαθητών, και στην προώθηση της συναισθηματικής και προσωπικής τους ανάπτυξης (Brophy & Good, 1986 · Grant & Drafall, 1991). Ο Brand (1985) προσπαθώντας να ορίσει την αποτελεσματική μουσική διδασκαλία, συμπέρανε ότι αυτό δεν είναι μια εύκολη διαδικασία, διότι υπάρχουν τόσοι ισχυρισμοί για την αποτελεσματική μουσική διδασκαλία όσοι και είναι και οι μαθητές, οι διευθυντές, οι μουσικοί επιβλέποντες, οι γονείς, οι μουσική εκπαιδευτές και οι ερευνητές (Brand, 1985).

Η ερευνητική μελέτη των Goe, Bell & Little (2008) παρουσιάζει έναν ορισμό πέντε σημείων για την αποτελεσματικότητα του δασκάλου, που προέκυψε από τα ερευνητικά δεδομένα, την πολιτική και τα πρότυπα που αφορούν στην αποτελεσματικότητα του δασκάλου. Σύμφωνα με αυτά:

- ✓ *Οι αποτελεσματικοί δάσκαλοι έχουν υψηλές προσδοκίες για όλους τους μαθητές τους και τους βοηθάνε να μάθουν*

- ✓ *Οι αποτελεσματικοί δάσκαλοι συμβάλουν στα θετικά ακαδημαϊκά, συμπεριφορικά και κοινωνικά αποτελέσματα των μαθητών, με τακτική παρακολούθηση, πορεία προς το επόμενο επίπεδο στον σωστό χρόνο, και με συνεργατική συμπεριφορά*
- ✓ *Οι αποτελεσματικοί δάσκαλοι χρησιμοποιούν διαφορετικές πηγές για να σχεδιάσουν και να κατασκευάσουν ελκυστικές διδακτικές εμπειρίες, παρακολουθούν την πρόοδο των μαθητών σχηματικά, προσαρμόζουν τις οδηγίες όπως χρειάζεται, και αξιολογούν τη μάθηση χρησιμοποιώντας πολλαπλές πηγές αποδεικτικών στοιχείων.*
- ✓ *Οι αποτελεσματικοί δάσκαλοι συνεισφέρουν στην ανάπτυξη διαφόρων αξιών και πολιτικού πνεύματος στις τάξεις και τα σχολεία*
- ✓ *Οι αποτελεσματικοί καθηγητές συνεργάζονται με άλλους καθηγητές, διευθυντές, γονείς και επαγγελματίες της εκπαίδευσης για να εξασφαλίσουν την επιτυχία των μαθητών, πιο συγκεκριμένα την επιτυχία μαθητών με ειδικές ανάγκες και εκείνων που έχουν υψηλό κίνδυνο αποτυχίας.*

(Goe, Bell & Little 2008 p.8)

Ο Alexander (1996) προτείνει πέντε παράγοντες για την αποτελεσματική διδασκαλία. Πρώτα ο *εννοιολογικός παράγοντας*, αναφέρεται σε περιεκτική εξέταση για τα αποτελεσματικά στοιχεία της διδασκαλίας, της μάθησης, του προγράμματος σπουδών και των σχέσεων μεταξύ αυτών των παραγόντων. Δεύτερον, ο *πολιτικός παράγοντας*, σημαίνει προσδοκίες και πιέσεις από την επαγγελματική ιεραρχία και πέρα από αυτό, από τους γονείς, την κοινωνία, τους εργαζόμενους και τους πολιτικούς. Τρίτο, το *πρακτικό παράγοντα*, ο οποίος αναφέρεται σε μια συνειδητοποίηση των ευκαιριών και των περιορισμών των ρυθμίσεων των σχολείων και των τάξεων. Τέταρτο, τον *εμπειρικό παράγοντα*, ο οποίος αναφέρεται σε στοιχεία αποτελεσματικών πρακτικών και στην ικανότητα για συγκεκριμένες στρατηγικές διδασκαλίας. Πέμπτο, η *αξία* αναφέρετε στις απόψεις και τις αντιλήψεις περί της παιδικής ηλικίας και των ανάγκες των παιδιών, της κοινωνία και τις ανάγκες της, και την γνώση, η οποία πρέπει να διδάσκεται (Alexander, 1996). Αυτοί οι πέντε παράγοντες παρέχουν μια ολοκληρωμένη αντίληψή για το πως οι δάσκαλοι πρέπει να σκέφτονται τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός προγράμματος σπουδών (Leung & Wong, 2005).

Οι Morgan & Morris (1999) προσθέτουν με την έρευνα τους τρεις παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα της διδασκαλίας. Ο πρώτος είναι *οι μέθοδοι διδασκαλίας*, ο δεύτερος είναι *έλεγχος των μαθητών και της τάξης* και ο τρίτος είναι *οι σχέσεις δασκάλων – μαθητών* (Morgan & Morris, 1999). Επιπλέον σύμφωνα με τους Leung και Wong (2005), την αποτελεσματικότητα της μουσικής διδασκαλίας επηρεάζουν *η προσωπικότητα του*

δασκάλου, οι παιδαγωγικές του μέθοδοι, η μουσική του επάρκεια και η φιλοσοφία της διδασκαλίας του (Leung & Wong, 2005).

Ο Abeles (1975) στην έρευνα του, ζήτησε από μαθητές να περιγράψουν έναν δάσκαλο μουσικής που ξεχώριζαν, αναφέροντας δύο θετικά και δύο αρνητικά χαρακτηριστικά του. Σχετίζοντας εννοιολογικά τις απαντήσεις των μαθητών οδηγήθηκε σε πέντε κατηγορίες θετικών χαρακτηριστικών, *την επικοινωνία, τη συστηματοποίηση της διδασκαλίας, τις διδακτικές ικανότητες, τις μουσικές γνώσεις και τις γενικές εκπαιδευτικές ικανότητες* (Abeles, 1975).

Το 1981, ο Baker βρήκε ότι το πιο σημαντικά χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου ήταν *ενθουσιασμός για τη διδασκαλία, ενδιαφέρον για τους μαθητές, διατήρηση ισχυρής πειθαρχίας, και ενδιαφέρον για την ευχαρίστηση των μαθητών* (Baker, 1981). Έρευνες πρόσθεσαν στο παραπάνω πορτρέτο του αποτελεσματικού καθηγητή μουσικής τα εξής χαρακτηριστικά: Να διαθέτει μια ζεστή προσωπικότητα, να δείχνει προσωπικό ενδιαφέρον στους μαθητές, να παρουσιάζει τα υλικά με ξεκάθαρο τρόπο, να διδάσκει με γρήγορο ρυθμό, να σχεδιάζει ποικίλες δραστηριότητες κατά τη διάρκεια του μαθήματος, να ισορροπεί τους επαίνους αντί για τις κριτικές, να έχει επιθυμία να βελτιώνεται (Brand, 1984 · Grant & Drafall, 1991). Με τη σειρά του ο DePugh το 1987 επιβεβαιώνει με τη έρευνα του όλα τα παραπάνω μέσα από τη συγκέντρωση των απόψεων των δασκάλων, των διευθυντών και των μαθητών για τους επιτυχημένους διευθυντές χορωδίας (DePugh, 1987).

Η πιο σύγχρονη έρευνα πάνω στην αποτελεσματική διδασκαλία, χρησιμοποιεί πλέον μια σειρά από μεθοδολογίες και βελτιωμένες τεχνικές, με μεγαλύτερα δείγματα και πιο ακριβείς στατιστικές αναλύσεις. Η αποτελεσματική μουσική διδασκαλία αντανακλά κάποιους ειδικούς συνδυασμούς παιδαγωγικού ταλέντου, προσωπικού μαγνητισμού, μουσικότητας, καλλιτεχνίας, γνώσεων, οργάνωσης και επικοινωνιακής αποτελεσματικότητας (Brand, 2009 p. 15). Η Steele (2010) θεωρεί τη μη λεκτική επικοινωνία, την αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών και την ηγεσία ως τα τρία κομβικά χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου. Αναφέρει ότι παρόλο που δεν υπάρχει μαγικός συνδυασμός χαρακτηριστικών που θα παράγουν έναν αποτελεσματικό δάσκαλο μουσικής, αυτά τα τρία χαρακτηριστικά έχουν αποδειχθεί ότι επηρεάζουν θετικά την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού (Steele, 2010). Επίσης την αποτελεσματική διδασκαλία χαρακτηρίζει η μεθοδολογία, η συνέπεια και η συγκέντρωση στο στόχο (Johnson, Williams, Parisi & Brunkan, 2015).

Η ικανότητα να δούμε τους εαυτούς μας όπως οι άλλοι φαίνεται να είναι ένα πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό μιας αποτελεσματικής ζωής και κατ' επέκταση μιας αποτελεσματικής διδασκαλίας (Madsen, Standley, Byo & Cassidy, 1992). Ίσως μια από τις μεγαλύτερες δυσκολίες των νεαρών ή αρχάριων δασκάλων είναι να γνωρίζουν με ακρίβεια πώς γίνονται αντιληπτοί από τους μαθητές (Berliner, 1986). Η ικανότητα να αναλύεις μόνος σου τις συμπεριφορές σου στη διδασκαλία είναι μια από τις πιο σημαντικές ικανότητες που επιδρά στη μάθηση (Madsen, Standley, Byo & Cassidy, 1992).

Οι Porter and Brophy (1988) μέσα από τη δική τους έρευνα βρήκαν ότι οι αποτελεσματικοί καθηγητές είναι ημιαυτόνομοι επαγγελματίες οι οποίοι :

- Γνωρίζουν διαφορετικές μεθοδολογίες διδασκαλίας
- Γνωρίζουν τους μαθητές τους και τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες
- Θέτουν εκπαιδευτικούς στόχους με σαφήνεια
- Επικοινωνούν με τους μαθητές τους
- Έχουν μεταδοτικότητα
- Αντιμετωπίζουν εξίσου τους εκπαιδευτικούς στόχους όλων των επίπεδων
- Εμπλουτίζουν και αποσαφηνίζουν το περιεχόμενο της διδασκαλία τους χρησιμοποιώντας το υπάρχον εκπαιδευτικό υλικό
- Συσχετίζουν το μάθημα τους με τα υπόλοιπα μαθήματα
- Δέχονται την ευθύνη για τα αποτελέσματα των μαθητών τους
- Είναι προσεκτικοί και στοχαστικοί όσον αφορά τη διδασκαλία

(Porter & Brophy, 1988 · Teachout, 1997)

Σε αρκετές μελέτες, ζητήθηκε από έμπειρους καθηγητές να προσδιορίσουν ικανότητες τις οποίες θεωρούσαν πιο σημαντικές σε μια αποτελεσματική διδασκαλία. Από τις μελέτες αυτές προσδιορίστηκαν συμπεριφορές που παρατηρήθηκαν σε δασκάλους μουσικής. Αρχικά οι συμπεριφορές των δασκάλων μουσικής που προσδιορίστηκαν ήταν η οπτική επαφή, το ότι ήταν κοντά στους μαθητές, είχαν ένταση και χειρισμό της φωνής, χειρονομίες και εκφράσεις προσώπου (Yarbrough, 1975). Στη συνέχεια οι Madsen, Standley & Cassidy (1989) πήραν σε κάποια έρευνα τα παραπάνω και πρόσθεσαν στη λίστα τον ενθουσιασμό, την προσοχή στην εξέλιξη του μαθητή, το σχεδιασμό, τη γνώση, την ικανότητα για μικρές απλές οδηγίες, την αυτοπεποίθηση, και την ικανότητα να μεγιστοποιεί τον χρόνο για εργασία των μαθητών (Madsen, Standley & Cassidy, 1989).

Ο Teachout (1997) διεξήγαγε μια έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίων σε δασκάλους με εμπειρία και σε εκπαιδευόμενους δασκάλους. Τα ερωτηματολόγια περιείχαν σαράντα ικανότητες από τις οποίες βρέθηκαν ποιες ήταν κοινές και στις δύο ομάδες. Οι επτά ικανότητες και συμπεριφορές του δασκάλου που ήταν κοινές και στις δύο ομάδες ήταν «να είναι ώριμος και να έχει αυτοέλεγχο», «να είναι ικανός να κινητοποιήσει τους μαθητές», «να διαθέτει δυνατές ηγετικές ικανότητες», «να εμπλέκει τους μαθητές στην διαδικασία εκμάθησης», «να εμπνέει εμπιστοσύνη», «να είναι οργανωτικός», και «χρησιμοποιεί μια θετική προσέγγιση» (Teachout, 1997 p. 5).

Ο Brand (2006) βρήκε ότι ο αποτελεσματικός καθηγητής μουσικής κατέχει όχι μόνο πολλές ιδιότητες αλλά στην πραγματικότητα ένα σύστημα αξιών, ικανοτήτων μουσικής διδασκαλίας, μουσικότητας, χαρισμάτων, προσωπικότητας, στυλ, ευελιξίας, ανοχής, ειλικρίνειας, και ανταπόκρισης. Όλα αυτά τα προσόντα τα υπογραμμίζει η ικανότητα να τα συνδέσει με τους μαθητές. Οι καθηγητές με τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην έρευνά του, έδειξαν αριστοτεχνικές επικοινωνιακές ικανότητες, νοιάζονταν πραγματικά για τους μαθητές τους και ήταν πηγή έμπνευσης για αυτούς (Brand, 2009)

1. 2. 2. Η σημασία της προσωπικής σχέσης δασκάλου – μαθητή στην εκμάθηση μουσικού οργάνου

Όταν μαθαίνεις ένα μουσικό όργανο, το περιεχόμενο της διδασκαλίας είναι αρκετά διαφορετικό, με το δάσκαλο πιο συχνά να δουλεύει με ένα μόνο μαθητή ή με μικρές ομάδες μαθητών. Αυτό υποδηλώνει ότι η προσωπική σχέση του δασκάλου με το μαθητή κατά τη διάρκεια της εκμάθησης ενός μουσικού οργάνου ίσως είναι αρκετά σημαντική σε σχέση με άλλες ικανότητές του (Davidson, Moore, Sloboda & Howe, 1998). Σε έρευνες έχει αναφερθεί ότι αρκετοί νέοι μουσικοί αποδίδουν την αύξηση του ενδιαφέροντος τους για ένα μουσικό όργανο και την απόκτηση των μουσικών δεξιοτήτων τους, στην καλή προσωπική τους σχέση με τον καθηγητή τους (Howe & Sloboda, 1991). Ισχύει ότι οι αντιλήψεις των παιδιών για τα χαρακτηριστικά των καθηγητών τους μπορούν να αποτελέσουν μια σημαντική ένδειξη για τη πιθανότητα διατήρησης ενδιαφέροντος για τη μουσική (Davidson, Moore, Sloboda & Howe, 1998).

Σε μία έρευνα που έγινε από τους Davidson, Moore, Sloboda και Howe (1998), μαθητές βαθμολόγησαν τους καθηγητές τους. Οι πιο επιτυχημένοι μαθητές βαθμολόγησαν τον πρώτο τους δάσκαλο υψηλότερα σε προσωπικές διαστάσεις, χαρακτηρίζοντάς τον

φιλικό, ομιλητικό, χαλαρό και ενθαρρυντικό, ενώ τον δάσκαλο που είχαν την εποχή της έρευνας τον βαθμολόγησαν υψηλότερα σε επαγγελματικές διαστάσεις προσανατολισμένες στο έργο της μουσικής. Συνεπώς, στα αρχικά στάδια της μάθησης τα προσωπικά χαρακτηριστικά του δασκάλου είναι πιο σημαντικά για την μουσική ανάπτυξη, σε πιο προχωρημένα στάδια όμως ο δάσκαλος πρέπει να είναι καλός εκτελεστής και να έχει επαγγελματικές ικανότητες (Davidson, Moore, Sloboda & Howe, 1998).

1. 2. 3. Η σημασία του επαίνου στην οργανική μουσική διδασκαλία

Ο Price (1983) προτείνει ότι οι καθηγητές μουσικού οργάνου δε θα έπρεπε μόνο να επικεντρώνονται στη μουσική κατάρτιση και εκτέλεση των μαθητών, αλλά και να τους δίνουν την κατάλληλη αξιολόγηση. Η έγκριση ή η αποδοκιμασία από τον καθηγητή έχει σημαντική επίδραση στην κινητοποίηση των μαθητών (Price, 1983). Έρευνες έδειξαν ότι ο έπαινος ήταν πιο αποτελεσματικό για την επίδοση των μαθητών σε σχέση με την κριτική (Zhukov, 2008).

Οι Madsen και Duke (1985) αναφέρουν ότι αρκετοί καθηγητές συμφωνούσαν με τη θεωρία να δίνουν περισσότερους επαίνους από ό,τι κριτικές, αλλά τους φαινόταν δύσκολο να εφαρμοστεί στην πράξη, καθώς αρκετοί έβλεπαν τον εαυτό τους να δίνει αρνητική ανατροφοδότηση στους μαθητές ακόμα και όταν προσπαθούσαν να τους παρέχουν ένα θετικό περιβάλλον (Madsen & Duke, 1985). Οι δάσκαλοι μπορούν να εκπαιδευτούν στο να βελτιώσουν τη χρήση θετικής ενίσχυσης με την καθοδήγηση εκπαιδευτών ή διαμέσου την αυτοπαρατήρησης όπως για παράδειγμα μέσω της βιντεοσκόπησης του εαυτού και της διδασκαλίας τους (Killian, 1981 · Zhukov, 2008).

Οι καθηγητές καλό θα ήταν να δημιουργήσουν καταστάσεις και να εφαρμόσουν στρατηγικές με τις οποίες θα προωθούν τις σωστές απαντήσεις των παιδιών (Duke & Madsen, 1991). Αυτό σημαίνει να δώσουν στους μαθητές συγκεκριμένα καθήκοντα και οδηγίες, οι οποίες όταν εκτελούνται, θα οδηγούν σε αξιοσημείωτες βελτιώσεις σε κάποιες πτυχές τους παιχνιδιού των μαθητών. Με την εύρεση σωστών απαντήσεων οι καθηγητές βοηθάνε τους μαθητές να πετύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα και έτσι τους δίνουν ειλικρινή θετική ανατροφοδότηση (Zhukov, 2008). Οι Yarbrough and Henley (1999) προτείνουν ότι θετική ή αρνητική αξιολόγηση από το δάσκαλο πρέπει να ακολουθείται από ένα πρακτικό παράδειγμα προς το μαθητή για να ξεπεραστεί η δυσκολία .

Η Zhukon (2008) διεξήγαγε μια έρευνα σε 12 καθηγητές πιάνου, εγχόρδων και ξύλινων πνευστών σε πέντε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε τέσσερις πόλεις στην Αυστραλία. Στόχος της έρευνας ήταν να διερευνήσει τη χρήση του επαίνου και τις αρνητικής κριτικής σε μαθήματα μουσικών οργάνων υψηλότερης εκπαίδευσης, συσχετίζοντας το φύλο των εκπαιδευτικών και των σπουδαστών. Στο δείγμα συμμετείχαν επίσης 23 μαθητές, ένα κορίτσι και ένα αγόρι από κάθε δάσκαλο. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής προτείνουν την χρήση επαίνου και αρνητικής αξιολόγησης σε κάθε διδακτική μεθοδολογία. Οι καθηγητές που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν έντονα θετικοί και συνολικά πιο συγκεκριμένοι στις αξιολογήσεις τους σχετικά με την εκτέλεση των μαθητών, σε σύγκριση με προηγούμενες έρευνες. Η έρευνα αυτή προτείνει ότι οι καθηγητές οργάνων θα πρέπει να είναι σε γενικές γραμμές θετικοί στην ανατροφοδότηση των μαθητών και να προσπαθούν να είναι συγκεκριμένοι στα σχόλια τους. Οι άντρες δάσκαλοι είναι ελαφρώς πιο κριτικοί και συγκεκριμένοι στην αξιολόγηση των μαθητών τους. Τείνουν να είναι θετικοί όταν κάνουν γενικά σχόλια και δίκαιοι όταν είναι συγκεκριμένα. Οι γυναίκες δάσκαλοι είναι ελαφρώς πιο γενναιόδωρες στις αξιολογήσεις τους και η κριτική τους τείνει να γίνει γενική και λιγότερο συγκεκριμένη στην κριτική τους. Οι καθηγητές οργάνων τείνουν να είναι πιο συγκεκριμένοι όταν κάνουν κριτική, αλλά όχι όταν επαινούν τους μαθητές τους (Zhukon, 2008).

Υπάρχουν στοιχεία που υποδηλώνουν ότι και το φύλο ίσως να παίζει κάποιο ρόλο στο πώς οι νέοι μαθητευόμενοι αποκρίνονται στα χαρακτηριστικά του δασκάλου. Για παράδειγμα, έχει αποδειχθεί ότι τα κορίτσια τείνουν να εμφανίζονται και να αποκρίνονται καλύτερα στη φροντίδα, στο ενδιαφέρον, και στη συναισθηματική υποστήριξη (McDonald, 1988). Επιπλέον, τα κορίτσια τείνουν να εμπλέκονται πιο εύκολα σε στενή, σχέση εμπιστοσύνης απ' ό,τι τα αγόρια. Τα αγόρια γενικά αντιμετωπίζονται διαφορετικά από τους γονείς και τους δασκάλους, με πολύ περισσότερη έμφαση στην τοποθέτηση της εκπαίδευσης τους στην επιτυχία και τα κατόρθωμά απ' ό,τι τα κορίτσια (Davidson, Moore, Sloboda & Howe, 1998). Η Zhukon (2006) βρήκε επίσης, στην έρευνα της σε μουσικές σχολές της Αυστραλίας, διαφορές φύλου στην οργανική μουσική διδασκαλία και από τους καθηγητές αλλά και από τους μαθητές. Οι άντρες καθηγητές επιδείκνυαν μια πιο αυταρχική προσέγγιση και οι γυναίκες δασκάλες έδειχναν πιο ελαστικό στυλ κατάρτισης (Zhukon, 2008).

1. 2. 4. Δύο σημαντικές πρόσφατες μελέτες

Η μελέτη της Montemayor (2008) εξέτασε τις εκπαιδευτικές ρυθμίσεις, τις παιδαγωγικές τεχνικές, τη διαπροσωπική δυναμική και τα προσωπικά χαρακτηριστικά μιας δασκάλας και των εφήβων φοιτητών της σε ένα φημισμένο ιδιωτικό στούντιο φλάουτου. Χρησιμοποιώντας εθνογραφικές τεχνικές, συμπεριλαμβανομένων της παρατήρησης και της συνέντευξης, προέκυψαν δεδομένα που φανέρωσαν ότι τέσσερις είναι οι κύριοι παράγοντες που φαίνεται να συμβάλλουν στην ικανοποίηση των συμμετεχόντων και στη μουσική επιτυχία του στούντιο στο σύνολό του. Ο πρώτος παράγοντας ήταν *οι αυστηρές πολιτικές συμμετοχής και η ο έλεγχος της τήρησης των πολιτικών αυτών για την ένταξη στο στούντιο*. Ο δεύτερος παράγοντας ήταν *η δημιουργία ενός περιβάλλοντος καλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένου του φυσικού περιβάλλοντος που μοιάζει με το σπίτι, η υποστήριξη των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μαθητών και των δασκάλων με τους μαθητές και η χρήση προσεκτικά επιλεγμένου υλικού*. Ο τρίτος παράγοντας ήταν *η δημιουργία και η διατήρηση μιας «κουλτούρας του στούντιο» με τη μετάδοση συγκεκριμένων μουσικών πληροφοριών και μιας αυστηρής και ανταγωνιστικής ιεραρχικής δομής μέσα στο στούντιο*. Τέλος, ο τέταρτος παράγοντας ήταν *η διαχρονικότητα ενός συνόλου αξιών μέσω μοντέλων ρόλων μαθητών και καθηγητών και «μυθικών μορφών», μέσω των οποίων οι εμπειρίες στούντιο σπουδαστών θεωρούνταν ως οι σημαντικότερες μουσικές δραστηριότητες στις οποίες συμμετείχαν* (Montemayor, 2008).

Οι Davidson, Moore, Sloboda και Howe (1998) παρατήρησαν 25 ώρες ατομικών μαθημάτων από τρεις καλλιτέχνες – καθηγητές. Αυτοί ήταν η πιανίστα Nelita True, ο βιολιστής Donald McInnes και ο ομποϊστας Richard Killmer, οι οποίοι ήταν παραλήπτες του διακεκριμένου βραβείου διδασκαλίας για το έτος 2002-2003 από το κέντρο μουσικής μάθησης του πανεπιστημίου του Τέξας, του Όστιν. Από τα δεδομένα προέκυψε ότι οι δάσκαλοι αυτοί συγκέντρωσαν 19 στοιχεία, τα οποία χωρίστηκαν σε τρεις κατηγορίες.

Στόχοι και προσδοκίες

- *Το ρεπερτόριο που αναθέτουν στους μαθητές είναι εντός των τεχνικών δυνατοτήτων τους· κανένας μαθητής δεν αγωνίζεται με τις νότες του κομματιού.*
- *Οι καθηγητές έχουν μια σαφή ακουστική εικόνα του κομματιού η οποία καθοδηγεί την κρίση τους για την μουσική*
- *Οι καθηγητές απαιτούν ένα σταθερό επίπεδο ποιότητας ήχου από τους μαθητές τους*

- Οι καθηγητές επιλέγουν τους στόχους του μαθήματος οι οποίοι είναι τεχνικά ή μουσικά σημαντικοί
- Οι στόχοι του μαθήματος είναι τοποθετημένοι σε ένα επίπεδο δυσκολίας αρκετά κοντά στο τρέχον επίπεδο δεξιοτήτων των μαθητών, που ο στόχος να είναι κατορθωτός σε μικρό διάστημα και η αλλαγή να μπορεί να ακουστεί από τους μαθητές αυτή τη στιγμή
- Οι καθηγητές θυμίζουν με σαφήνεια τη δουλειά των μαθητών στο προηγούμενο μάθημα και συχνά κάνουν συγκρίσεις ανάμεσα στο παρελθόν και το τώρα, επισημαίνοντας τις θετικές και τις αρνητικές διαφορές

(Duke & Simmons, 2006, σελ. 11, 12)

Αποτελεσματική αλλαγή

- ✓ Τα κομμάτια εκτελούνται από την αρχή μέχρι το τέλος· με την έννοια, τα μαθήματα να είναι σαν παραστάσεις με στιγμιαίες μεταβάσεις σε χαρακτήρα παράστασης· σχεδόν όλα τα παιχνίδια κρίνονται σε υψηλό επίπεδο, «σαν να ήταν εκτέλεση»
- ✓ Γενικά, η πορεία της μουσικής κατευθύνει το μάθημα· τα λάθη στην απόδοση των μαθητών δημιουργούν σταματήματα κατά τη διάρκεια του μαθήματος.
- ✓ Οι καθηγητές είναι επίμονοι δουλεύοντας στην επίτευξη των στόχων του μαθήματος, έχοντας τους μαθητές να επαναλαμβάνουν αποσπάσματα μέχρι η εκτέλεση να είναι ακριβής
- ✓ Τυχόν ελαττώματα στη θεμελιώδη τεχνική αντιμετωπίζονται άμεσα· δεν επιτρέπεται η συνέχιση δοκιμών με λανθασμένη τεχνική.
- ✓ Ο ρυθμός των μαθημάτων διακόπτεται πότε – πότε με διαλλείματα που φαίνεται να είναι διαισθητικά χρονομετρημένα, κατά την διάρκεια των οποίων οι καθηγητές δίνουν μια εκτεταμένη επίδειξη ή λένε μια ιστορία
- ✓ Οι καθηγητές επιτρέπουν στους μαθητές να κάνουν ερμηνευτικές επιλογές στις εκτελέσεις του ρεπερτορίου, αλλά μόνο μεταξύ ενός περιορισμένου φάσματος επιλογών οι οποίες περιγράφονται από τον καθηγητή· στους μαθητές δεν επιτρέπονται επιλογές που αφορούν την τεχνική.

(Duke & Simmons, 2006, σελ. 13, 14)

Μεταφορά πληροφοριών

- *Οι καθηγητές κάνουν πολύ σαφείς διορθώσεις – παρατηρήσεις στη μουσική απόδοση των μαθητών, έτσι ώστε ο μαθητής να καταλάβει το λόγο της παρατήρησης και να αποκτήσει την ικανότητα να κάνει αυτές τις παρατηρήσεις ο ίδιος στον εαυτό του*
- *Τεχνική απόδοσης περιγράφεται από την άποψη του αποτελέσματος του οποίου η φυσική κίνηση δημιουργεί στον ήχο που παράγεται.*
- *Με σκοπό τη δημιουργία ενός ερμηνευτικού αποτελέσματος, δίνεται στους μαθητές η τεχνική ανατροφοδότηση. Περιγράφονται δηλαδή τεχνικές, οι οποίες μπορούν να μεταφερθούν από φράσεις ενός κομματιού, σε κομμάτια του ρεπερτορίου*
- *Τα αρνητικά σχόλια είναι σαφή, δηκτικά, συχνά και απευθυνόμενα σε πολύ συγκεκριμένες πτυχές των εκτελέσεων των μαθητών, ειδικά στα μουσικά εφέ που δημιουργούνται*
- *Υπάρχουν σπάνια και απροσδόκητα παραδείγματα θετικής ανατροφοδότησης, αλλά όταν πραγματοποιούνται έχουν τις περισσότερες φορές μεγάλη σημασία και διάρκεια.*
- *Οι καθηγητές παίζουν παραδείγματα από το ρεπερτόριο των μαθητών για να επιδείξουν τα σημαντικά σημεία.*

(Duke & Simmons, 2006, pp 14 - 15)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η Μεθοδολογία της Έρευνας

Σκοπός της έρευνας:

Η συγκεκριμένη έρευνα έγινε με σκοπό να συλλεχθούν και να μελετηθούν στοιχεία για τους σημερινούς μαθητές φλάουτου στην Θεσσαλονίκη. Πιο συγκεκριμένα, είχε στόχο αρχικά τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα χαρακτηριστικά των μαθητών φλάουτου από 12 ετών και πάνω στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Τα χαρακτηριστικά αυτά αφορούν το φύλο, την ηλικία, το αν ακούν και πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής, πόσα χρόνια παίζουν φλάουτο, ποια είναι η εβδομαδιαία και καθημερινή τους ενασχόληση με το φλάουτο και αν παίζουν κάποιο άλλο μουσικό όργανο. Επίσης, η έρευνα επιδίωξε επίσης να διερευνήσει τους παράγοντες που συνέβαλαν στην επιλογή του συγκεκριμένου οργάνου, μεταξύ των οποίων θα μπορούσε να είναι γονείς, φίλοι, το φύλο του μαθητή, τα χαρακτηριστικά του οργάνου, ο δάσκαλος ή από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Τέλος, στόχος της έρευνας ήταν η διερεύνηση των απόψεων των σπουδαστών φλάουτου σχετικά με τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου.

Δείγμα της έρευνας:

Η έρευνα αυτή έλαβε χώρα στην πόλη της Θεσσαλονίκης, σε διάφορα ιδιωτικά και δημοτικά ωδεία, καθώς και σε φιλαρμονικές όπου πραγματοποιείται η εκμάθηση φλάουτου, σε συνεργασία με τους διευθυντές των χώρων αυτών, τους δασκάλους και τους μαθητές. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 40 μαθητές φλάουτου, 32 κορίτσια και 8 αγόρια, από 12 χρονών και πάνω, οι οποίοι διδάσκονταν φλάουτο σε δημοτικά και ιδιωτικά ωδεία, όπως και σε φιλαρμονικές στη Θεσσαλονίκη. Συνολικά το δείγμα αποτέλεσαν 40 αγόρια και κορίτσια 12 ετών και άνω.

Ο εντοπισμός του δείγματος έγινε με την εξής διαδικασία: Αρχικά, έγινε ο εντοπισμών κάποιων ιδιωτικών και δημοτικών ωδείων της πόλης. Στη συνέχεια ακολούθησε επικοινωνία με του διευθυντές των χώρων αυτών και αναλυτική πληροφόρησή τους για τον σκοπό και το περιεχόμενο της έρευνας, με σκοπό να επιτρέψουν τη διεξαγωγή της έρευνας στο χώρο του ωδείου. Ακολούθησε η επικοινωνία με τους δασκάλους φλάουτου κάθε χώρου, στους οποίους και ζητήθηκε να διαθέσουν ένα μικρό μέρος από το μάθημα τους για να λάβει χώρα η έρευνα. Επίσης σημειώθηκαν από την ερευνήτρια πόσοι είναι οι μαθητές κάθε δασκάλου, οι οποίοι πληρούν τις προϋποθέσεις του δείγματος. Τέλος, ζητήθηκε η έγκριση των γονέων των ανήλικων μαθητών που ήθελαν να συμμετέχουν στην έρευνα και

η συμπλήρωση από αυτούς μιας φόρμας συγκατάθεσης για τη συμμετοχή τους. Στο δείγμα συμπεριλήφθηκαν τελικά όσοι από τους μαθητές πληρούσαν τις παραπάνω προϋποθέσεις και επιθυμούσαν και οι ίδιοι τη συμμετοχή τους στην έρευνα.

Ερευνητικά εργαλεία:

Το ερευνητικό εργαλείο, το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την παρούσα έρευνα ήταν το ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο αποτελούταν από 20 ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου. Στο πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου, το οποίο περιείχε 15 ερωτήσεις, γινόταν αρχικά η συλλογή πληροφοριών σχετικά με το προφίλ και τα χαρακτηριστικά των μαθητών. Στο μέρος αυτό οι μαθητές κλήθηκαν να απαντήσουν σχετικά με το φύλο, την ηλικία, το πλαίσιο στο οποίο διδάσκονται το φλάουτο, τα έτη σπουδής στο όργανο, τη συχνότητα ενασχόλησης/μελέτης με το φλάουτο μέσα στην εβδομάδα, την διάρκεια ενασχόλησης με το φλάουτο μέσα στη μέρα, το αν ακούν κλασική μουσική ή πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής, αν κάποιος συγγενής ή φίλος τους παίζει κάποιο μουσικό όργανο και ποιο είναι αυτό, αν γνώριζαν το φλάουτο πριν να ξεκινήσουν την εκμάθησή του, αν παίζουν οι ίδιοι κάποιο άλλο μουσικό όργανο, για ποιο λόγο επέλεξαν να μάθουν φλάουτο και ποιοι παράγοντες, όπως π.χ. το σχήμα ή ο ήχος του οργάνου, θεωρούν ότι συνέβαλλαν στην επιλογή τους.

Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου περιείχε 5 ερωτήσεις, οι οποίες είχαν σκοπό να εκμαιεύσουν απαντήσεις σχετικά με τις απόψεις του δείγματος για τον ιδανικό δάσκαλο φλάουτου και τα χαρακτηριστικά που θα έπρεπε να έχει κάποιος για να είναι καλός δάσκαλος. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές απάντησαν ερωτήσεις για το πόσους δάσκαλους είχαν μέχρι τώρα στο φλάουτο και για πιο λόγο άλλαξαν, αν έχουν ξεχωρίσει κάποιο δάσκαλο τους και για ποιο λόγο, αν πιστεύουν ότι υπάρχει ιδανικός δάσκαλος και ποια χαρακτηριστικά έχει.

Ερευνητική στρατηγική:

Προκειμένου για τη συλλογή των δεδομένων, εντοπίστηκαν αρκετά ωδεία στην πόλη της Θεσσαλονίκης, τα οποία διέθεταν τμήμα εκμάθησης φλάουτου. Από όλους τους διευθυντές με τους οποίους έγινε επικοινωνία, μόνο οι δέκα έδωσαν άδεια για τη διεξαγωγή της έρευνας στα ωδεία τους. Έπειτα, η ερευνήτρια επικοινωνήσε με τους καθηγητές του φλάουτου των χώρων αυτών για να τους εξηγήσει το σκοπό της έρευνας και να τους ζητήσει να διαθέσουν λίγο χρόνο από το μάθημα τους για να δώσουν τα ερωτηματολόγια στους μαθητές τους. Οι δάσκαλοι που συμφώνησαν να διανέμουν τα ερωτηματολόγια στους

μαθητές του ήταν οκτώ. Επίσης, κάθε δάσκαλος που συμφώνησε να δώσει ερωτηματολόγια, ερωτήθηκε για τον αριθμό των μαθητών του που ήταν από 12 ετών και πάνω.

Αφού συγκεντρώθηκε ο συνολικός αριθμός του πληθυσμού-στόχου, ετοιμάστηκε και ο αντίστοιχος αριθμός ερωτηματολογίων. Κρίθηκε σημαντικό από την ερευνήτρια, το κάθε ερωτηματολόγιο εκτός από το σημείωμα με τις οδηγίες να το συνοδεύει και ένας φάκελος. Το ερωτηματολόγιο μετά τη συμπλήρωσή του, θα το δίπλωναν, θα το τοποθετούσαν μέσα στο φάκελο και θα σφράγιζαν το φάκελο. Αυτό συνέβη γιατί εφ' όσον τα ερωτηματολόγια θα διανέμονταν από τους ίδιους τους δασκάλους στους μαθητές τους, θα ήταν πιθανό οι μαθητές να πιεστούν και να μην απαντούν ελεύθερα. Συνεπώς, οι φάκελοι δόθηκαν για να νοιώσουν οι μαθητές άνετα και να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο με ειλικρίνεια και ελευθερία. Εκτός από το φάκελο υπήρχαν μαζί με τα ερωτηματολόγια και οι φόρμες συγκατάθεσης, οι οποίες έπρεπε να συμπληρωθούν από τους γονείς σε περίπτωση που ο μαθητής ήταν ανήλικος.

Η πρώτη διανομή ερωτηματολογίων έγινε από την ερευνήτρια τη δεύτερη εβδομάδα του Νοεμβρίου σε τρεις καθηγητές φλάουτου. Πιο συγκεκριμένα η ερευνήτρια συνάντησε τους πρώτους δύο καθηγητές τη Δευτέρα 13 Νοεμβρίου 2017, τους οποίους και προμήθευσε με δέκα ερωτηματολόγια, φακέλους και φόρμες συγκατάθεσης. Την επόμενη μέρα Τρίτη 14 Νοεμβρίου, έγινε συνάντηση με τον τρίτο καθηγητή, στον οποίο και δόθηκαν πέντε ερωτηματολόγια. Η δεύτερη διανομή πραγματοποιήθηκε μια εβδομάδα αργότερα σε άλλους τρεις καθηγητές φλάουτου. Η ερευνήτρια συνάντησε και προμήθευσε την μία καθηγήτρια την Τρίτη 21 Νοεμβρίου 2017 με πέντε ερωτηματολόγια, φακέλους και φόρμες συγκατάθεσης. Την Τετάρτη 22 Νοεμβρίου 2017 και την Πέμπτη 23 Νοεμβρίου 2017, προμηθεύτηκαν από πέντε ερωτηματολόγια, φακέλους και φόρμες συγκατάθεσης, άλλοι δύο καθηγητές φλάουτου. Τα τελευταία ερωτηματολόγια μοιράστηκαν σε άλλους δύο καθηγητές την Τρίτη 28 Νοεμβρίου 2017, στους οποίους δόθηκαν από έξι ερωτηματολόγια, φάκελοι και φόρμες συγκατάθεσης.

Στη συνέχεια, ακολούθησε η διανομή των ερωτηματολογίων από τους καθηγητές φλάουτου στους μαθητές του δείγματος. Η συλλογή των ερωτηματολογίων ολοκληρώθηκε τη δεύτερη εβδομάδα του Δεκεμβρίου. Από τα 52 ερωτηματολόγια τα οποία δόθηκαν σε 8 καθηγητές φλάουτου προς διανομή στους μαθητές του δείγματος, επεστράφησαν συμπληρωμένα τα 40.. Μετά τη συλλογή των ερωτηματολογίων ακολούθησε η αρίθμησή

τους και η κωδικοποίηση των απαντήσεων των μαθητών έτσι ώστε να μπορεί να πραγματοποιηθεί η ανάλυση.

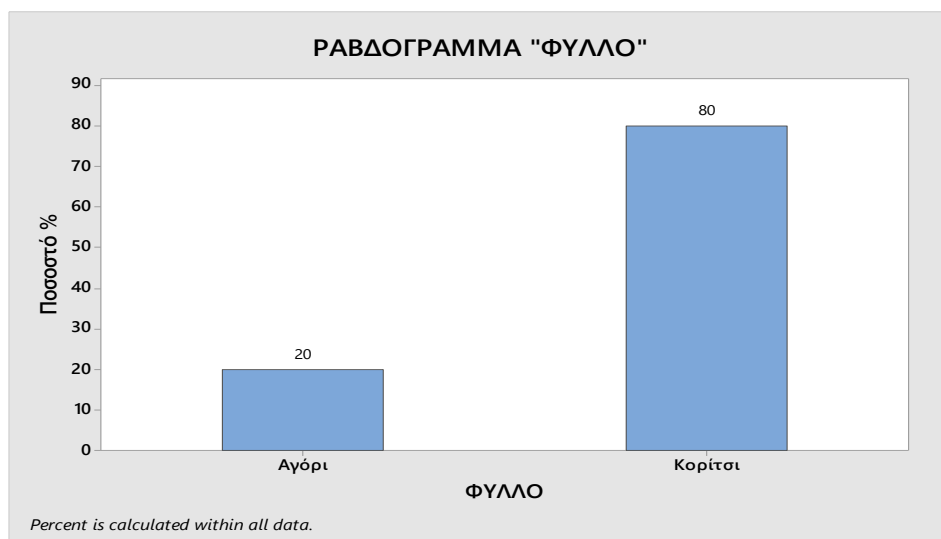

Κεφάλαιο 3^ο

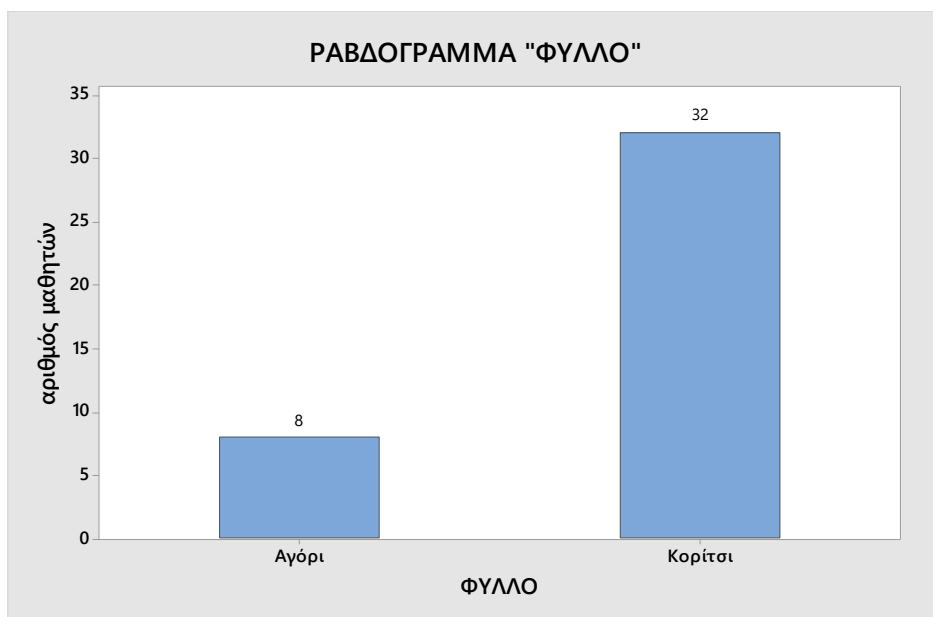
Αποτελέσματα της έρευνας

Μετά το τέλος της στατιστικής επεξεργασίας του ερωτηματολογίου, προκύπτουν τα παρακάτω αποτελέσματα:

- Παρατηρούμε ότι υπάρχει μεγάλη διαφορά ανάμεσα στο ποσοστό των αγοριών και των κοριτσιών που συμμετείχαν στην έρευνα και κατ' επέκταση παίζουν φλάουτο. Το 80% του δείγματος ήταν κορίτσια, ενώ το 20% ήταν αγόρια (Διάγραμμα 1). Πιο συγκεκριμένα από τους 40 συμμετέχοντες οι 8 ήταν αγόρια και οι 32 κορίτσια (Διάγραμμα 2).

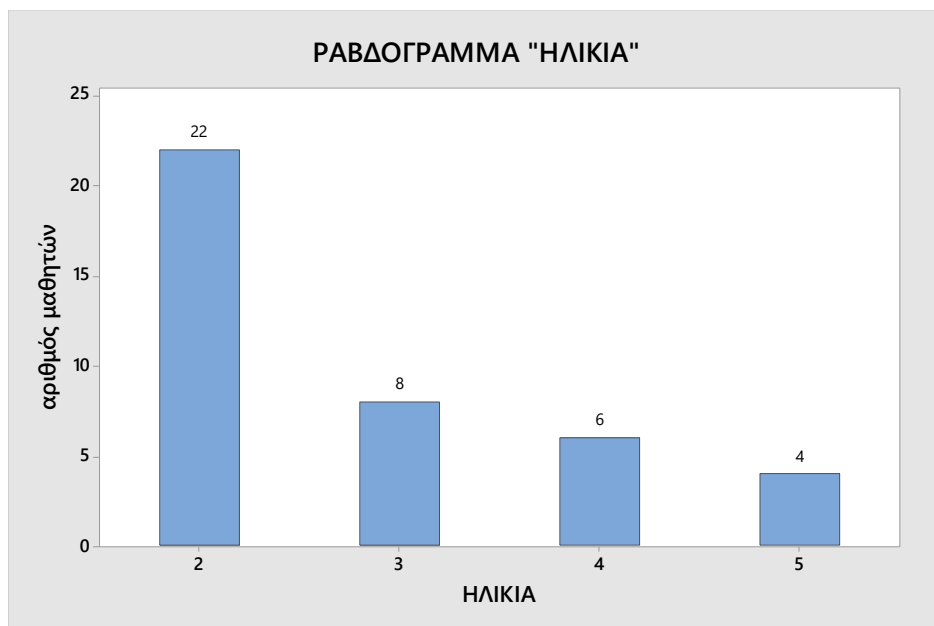

Διάγραμμα 1

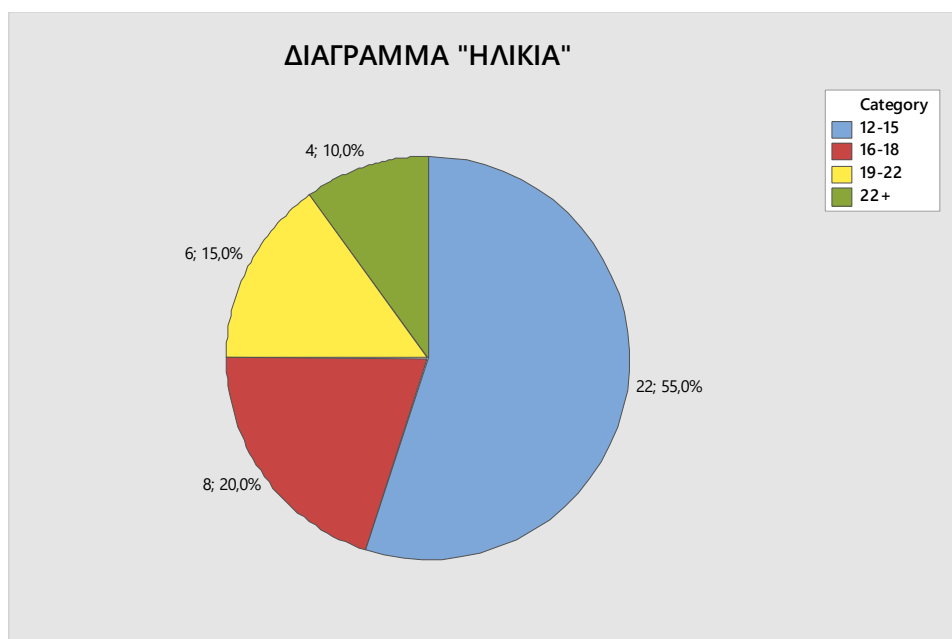

Διάγραμμα 2

- Όσον αφορά την ηλικία, παρατηρούμε ότι από τους 40 μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα, οι 22 ήταν 12 – 15 ετών, οι 8 ήταν 16 – 18 ετών, οι 6 ήταν 19 – 22 ετών και οι 4 ήταν μεγαλύτεροι από 22 ετών (Διάγραμμα 3). Συνεπώς, το 55% του δείγματος αποτέλεσαν αγόρια και κορίτσια που μαθαίνουν φλάουτο στην Θεσσαλονίκη ηλικίας 12 – 15 ετών, το 20% ήταν αγόρια και κορίτσια 16 – 18 ετών, το 15% ήταν αγόρια και κορίτσια 19 – 22 ετών και το υπόλοιπο 10% αποτέλεσαν αγόρια και κορίτσια μεγαλύτεροι από 22 ετών (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 3

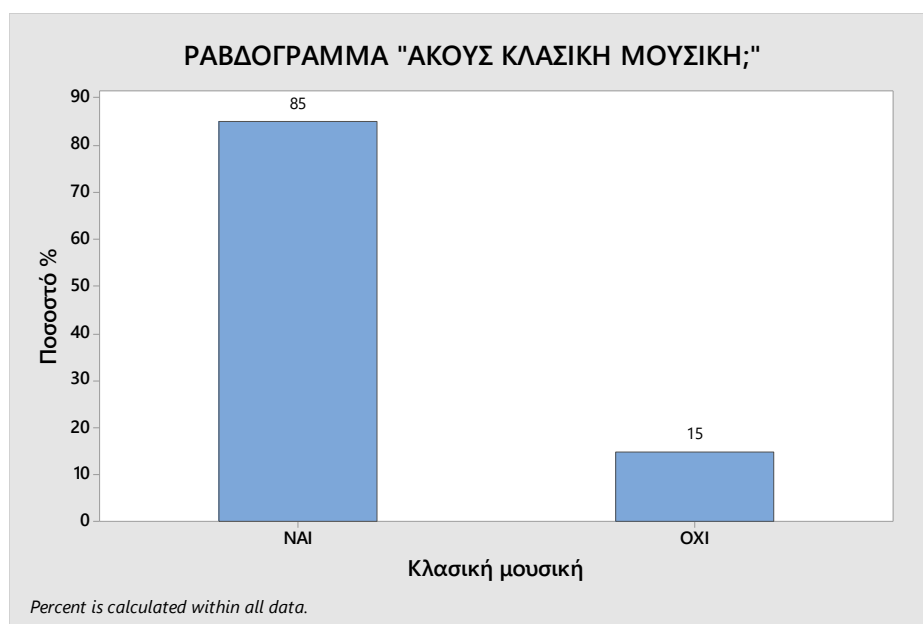

Διάγραμμα 4

- Στην ερώτηση για το αν ακούν οι μαθητές φλάουτου κλασική μουσική, οι 34 απάντησαν ότι ακούν μουσική, ενώ οι 6 ότι δεν ακούν κλασική μουσική (Διάγραμμα 5). Άρα το 85% του δείγματος ακούει κλασική μουσική, ενώ το 15% δεν ακούει (Διάγραμμα 6).

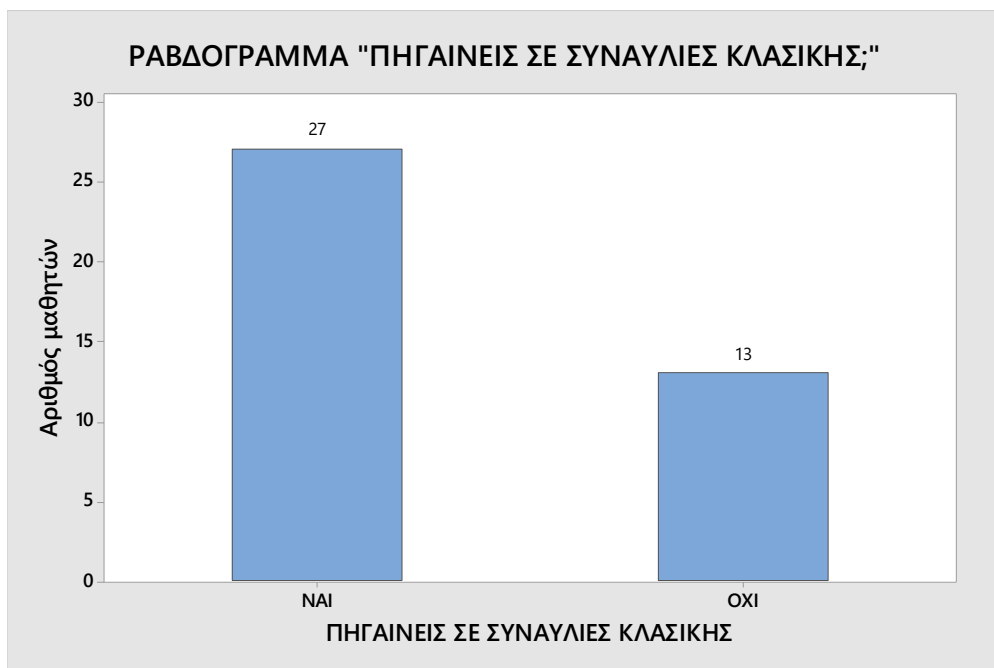

Διάγραμμα 5

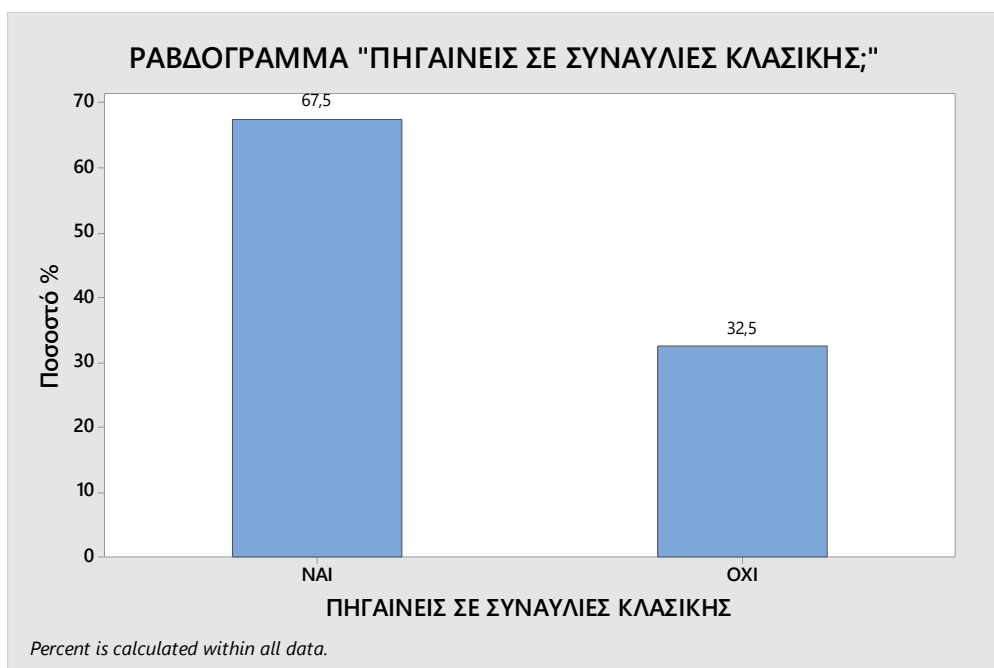

Διάγραμμα 6

- Στην επόμενη ερώτηση του ερωτηματολογίου για το αν οι μαθητές φλάουτου πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής, οι 27 απάντησαν ναι ότι πηγαίνουν σε συναυλίες, ενώ οι 13 ότι δεν πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής (Διάγραμμα 7). Άρα, το 67,5% των μαθητών φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής, ενώ το 32,5% δεν πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής (Διάγραμμα 8).

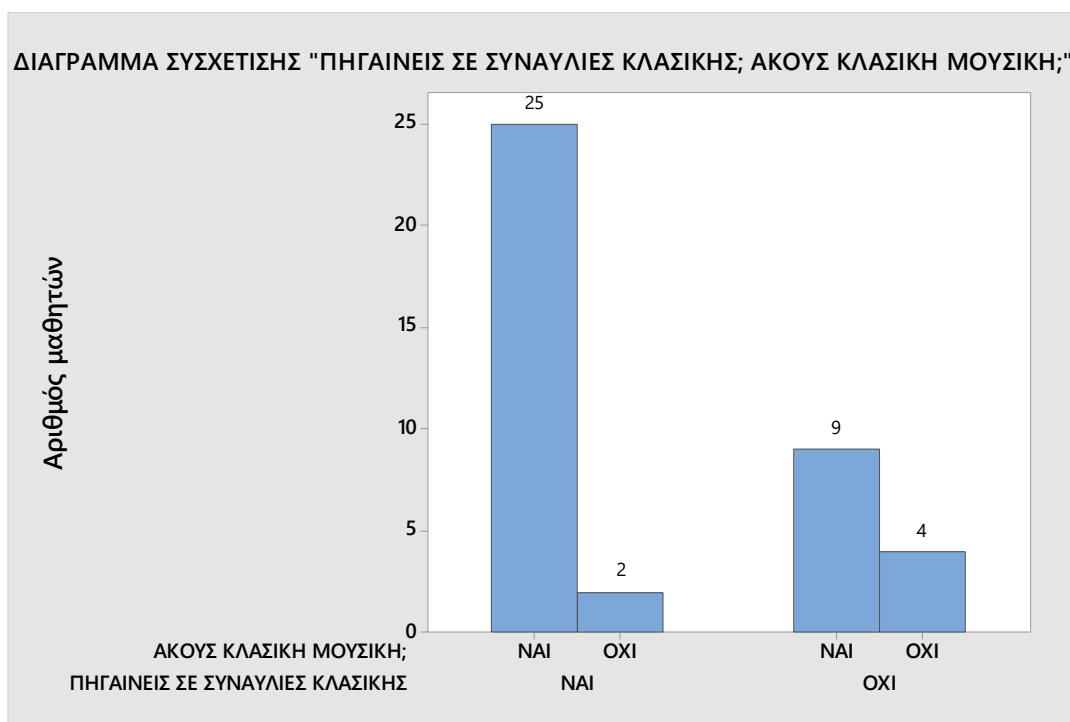
Διάγραμμα 7

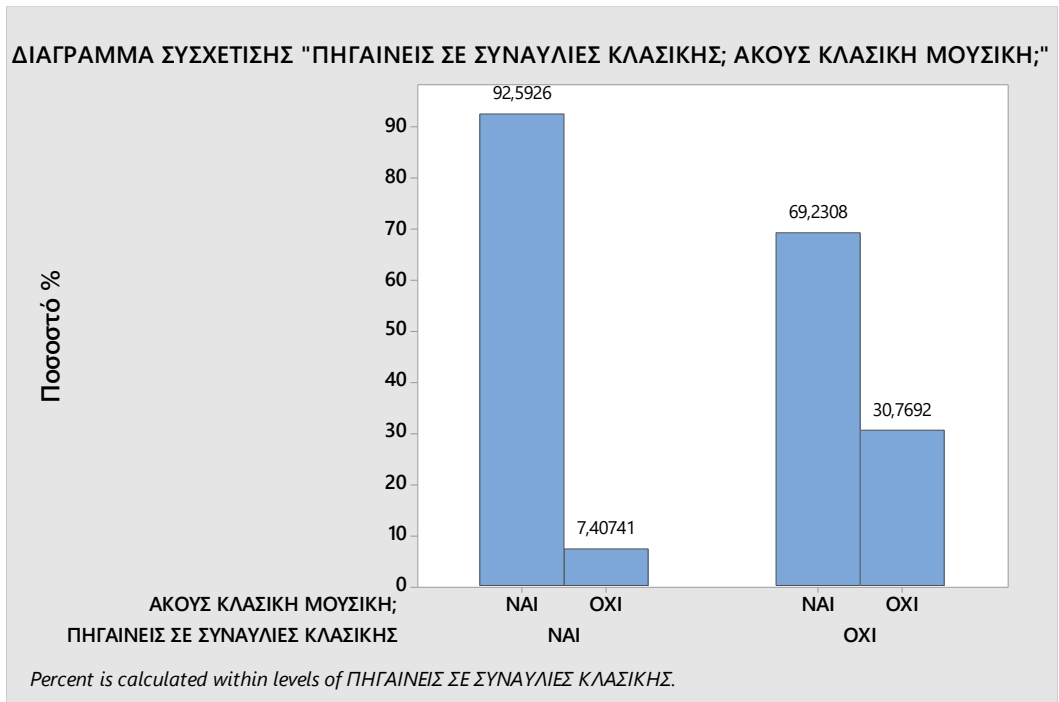
Διάγραμμα 8

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε ο συσχετισμός των παραπάνω ερωτήσεων. Δηλαδή διερευνήθηκε πόσοι από τους μαθητές φλάουτου, οι οποίοι πηγαίνουν σε συναυλίες μουσικής κλασική μουσικής ή όχι, ακούν και κλασική μουσική ή όχι. Επίσης διερευνήθηκε πόσοι από τους μαθητές φλάουτου που ακούν κλασική μουσική ή όχι, πηγαίνουν και σε συναυλίες κλασικής μουσικής ή όχι.

- Από τους μαθητές φλάουτου, οι οποίοι πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής, οι 25 ακούν και κλασική μουσική, ενώ οι 2 δεν ακούν κλασική μουσική (Διάγραμμα 9). Αυτό σημαίνει ότι το 92,6% των μαθητών φλάουτου που πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής ακούν και κλασική μουσική, ενώ το 7,4% των μαθητών που πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής δεν ακούν κλασική μουσική (Διάγραμμα 10).
- Από τους μαθητές φλάουτου, οι οποίοι δεν πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής, οι 9 ακούν κλασική μουσική, ενώ οι 4 δεν ακούν κλασική μουσική (Διάγραμμα 9). Δηλαδή, το 69,2% των μαθητών φλάουτου που δεν πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής ακούν κλασική μουσική, ενώ το 30,8% των μαθητών φλάουτου που δεν πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής δεν ακούν και κλασική μουσική (Διάγραμμα 10).

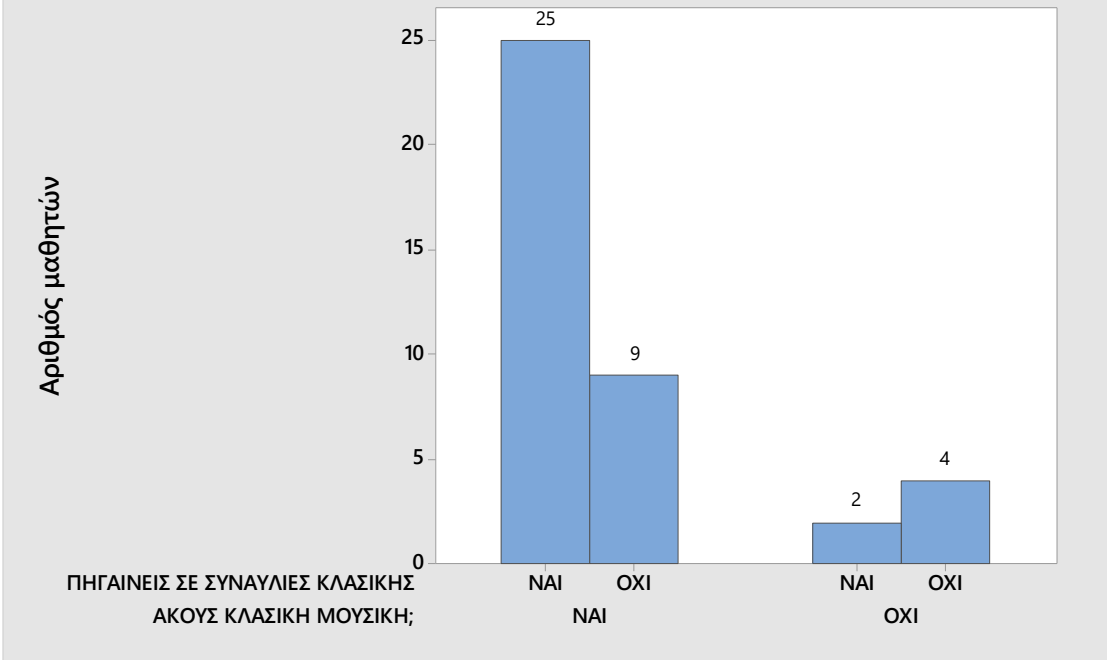
Διάγραμμα 9

Διάγραμμα 10

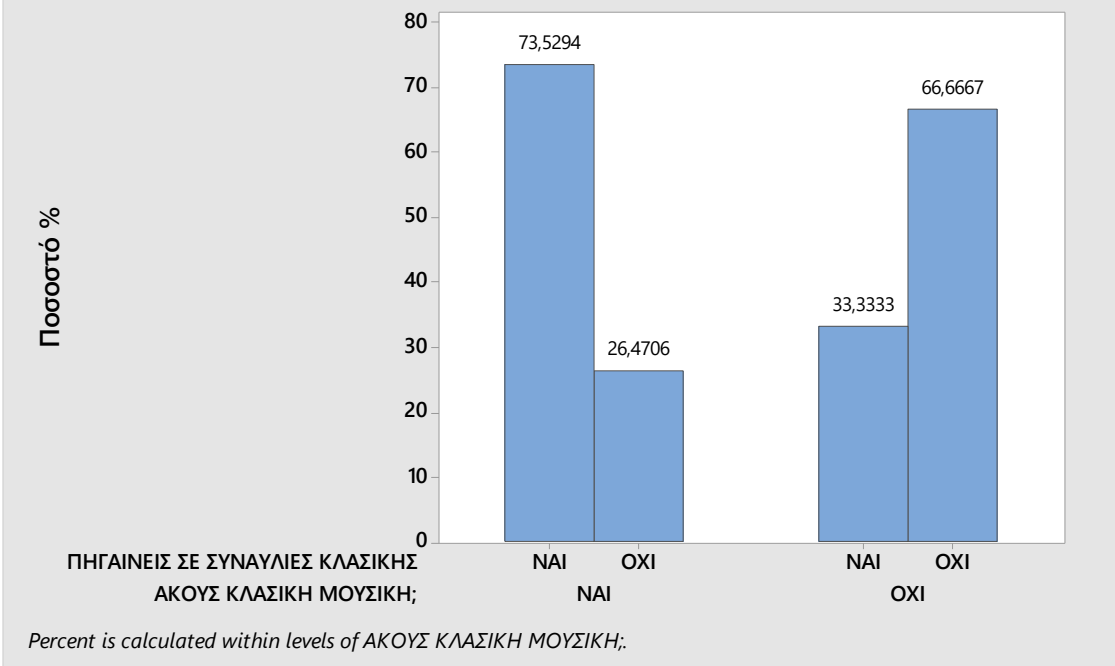
- Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ακούν κλασική μουσική, πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής οι 25, ενώ δεν πηγαίνουν οι 9 (Διάγραμμα 11). Συνεπώς, το 73,5% των μαθητών φλάουτου που ακούν κλασική μουσική πηγαίνουν και σε συναυλίες κλασικής μουσικής, ενώ το 26,5% των μαθητών φλάουτου που ακούν κλασική μουσική δεν πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής (Διάγραμμα 12).
- Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι δεν ακούν κλασική μουσική, οι 2 πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής ενώ οι 4 δεν πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής (Διάγραμμα 11). Άρα, το 33,3% των μαθητών φλάουτου οι οποίοι δεν ακούν κλασική μουσική, πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής. Ενώ το 66,7% των μαθητών που δεν ακούν κλασική μουσική δεν πηγαίνουν και σε συναυλίες κλασικής μουσικής (Διάγραμμα 12).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ "ΑΚΟΥΣ ΚΛΑΣΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ;; ΠΗΓΑΙΝΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ ΚΛΑΣΙΚΗΣ"

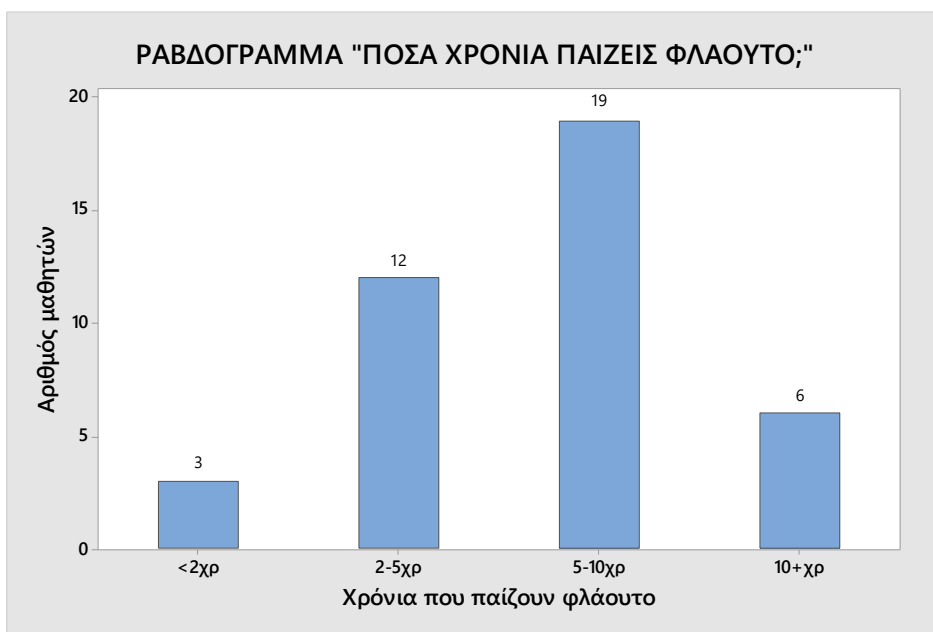
Διάγραμμα 11

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ "ΑΚΟΥΣ ΚΛΑΣΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ;; ΠΗΓΑΙΝΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ ΚΛΑΣΙΚΗΣ"

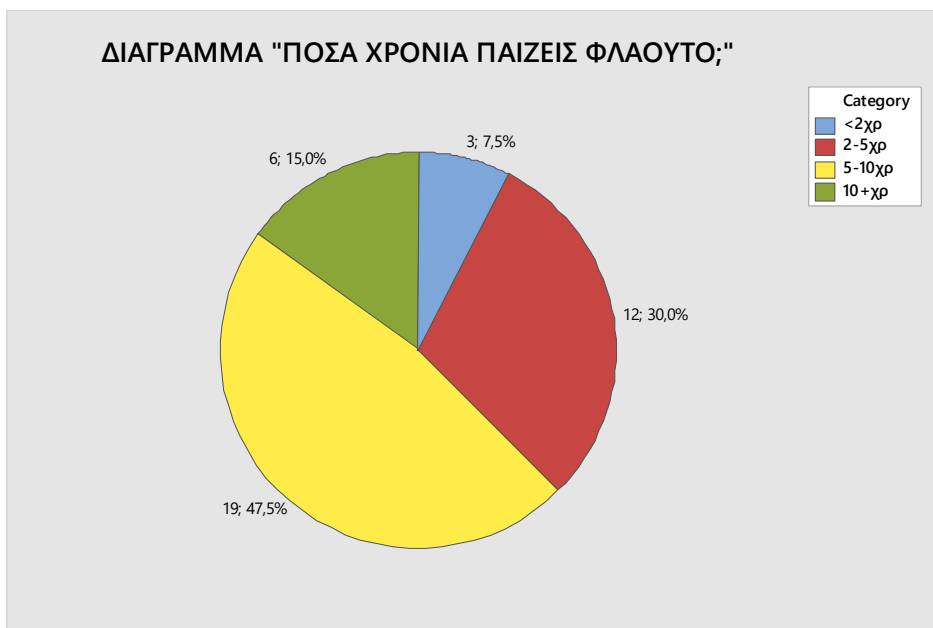

Διάγραμμα 12

- Εξετάζοντας τη διάρκεια σπουδών των μαθητών φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα, παρατηρούμε ότι 3 μαθητές φλάουτου παίζουν φλάουτο λιγότερο από 2 χρόνια, 12 μαθητές φλάουτου παίζουν 2 – 5 χρόνια, 19 μαθητές φλάουτου παίζουν 5 – 10 χρόνια και 6 μαθητές φλάουτου παίζουν περισσότερα από 10 χρόνια φλάουτο (Διάγραμμα 13). Αυτό σημαίνει ότι το 47,5% των μαθητών φλάουτου παίζουν 5 με 10 χρόνια, το 30% παίζουν 2 με 5 χρόνια, το 15% παίζουν περισσότερα από δέκα χρόνια φλάουτο και το υπόλοιπο 7,5% παίζουν λιγότερα από δυο χρόνια φλάουτο (Διάγραμμα 14).

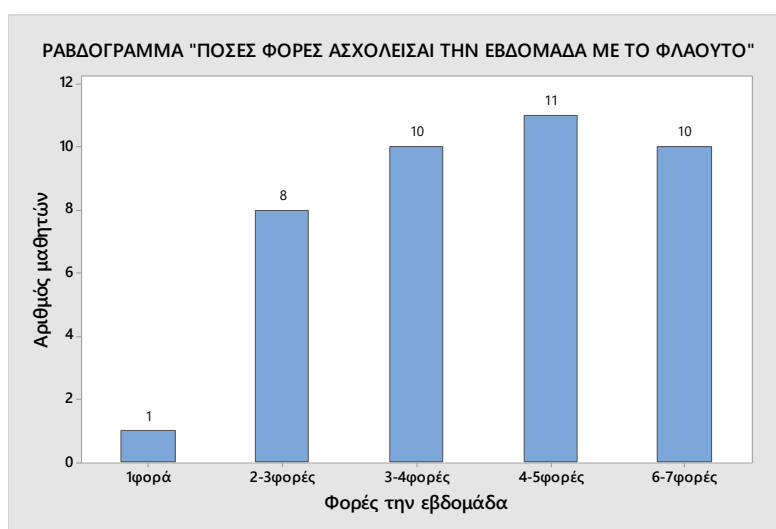
Διάγραμμα 13

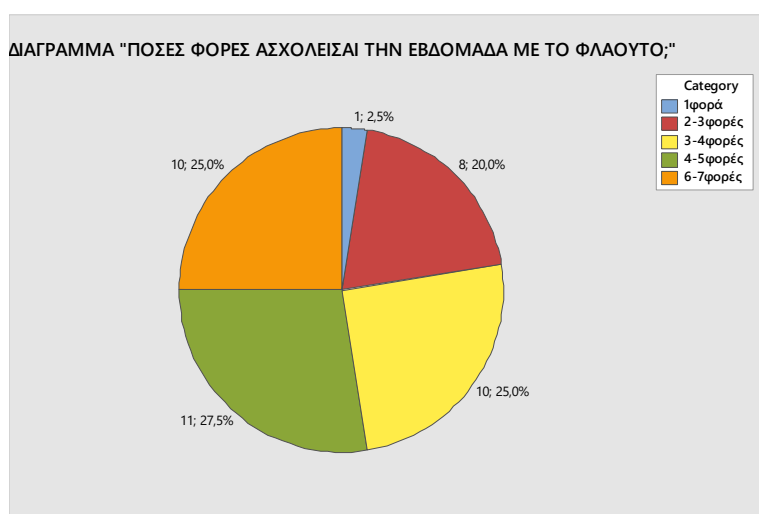
Διάγραμμα 14

- Στην ερώτηση σχετικά με το πόσες φορές ασχολούνται οι μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα με το φλάουτο, 1 μαθητής ασχολείται 1 φορά την εβδομάδα, 8 ασχολούνται 2 – 3 φορές την εβδομάδα, 10 ασχολούνται 3 – 4 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο, επίσης 10 ασχολούνται 6 – 7 φορές την εβδομάδα και 11 ασχολούνται 4 – 5 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο (Διάγραμμα 15). Δηλαδή, το 27,5% των μαθητών φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα ασχολούνται 4 με 5 φορές με το φλάουτο την εβδομάδα, το 25% των μαθητών φλάουτου ασχολούνται 6 με 7 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο, ένα ακόμη 25% των μαθητών ασχολείται με το φλάουτο 3 με 4 φορές την εβδομάδα, το 20% των μαθητών ασχολούνται με το φλάουτο 2 με 3 φορές την εβδομάδα και τέλος το 2,5% των μαθητών φλάουτου ασχολούνται μια φορά την εβδομάδα με το φλάουτο (Διάγραμμα 16).

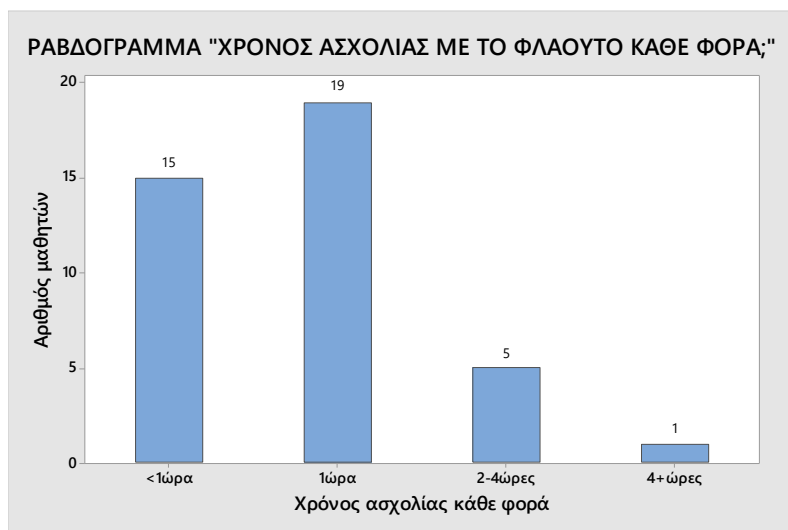

Διάγραμμα 15

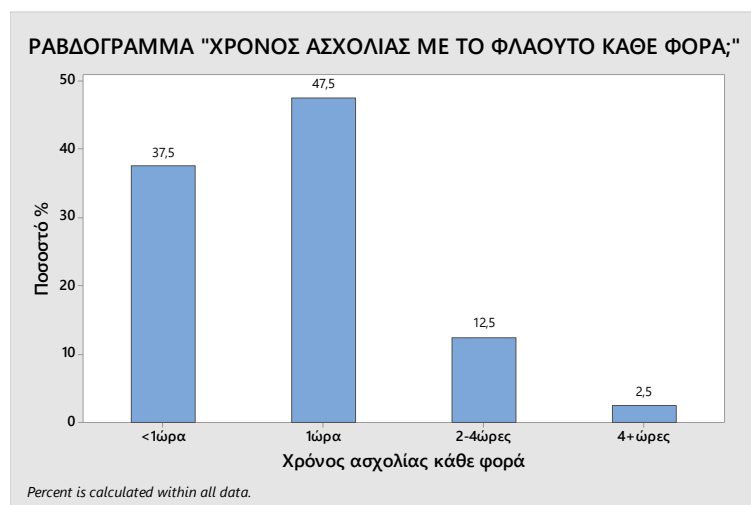

Διάγραμμα 16

- Στη συνέχεια, ακολουθεί η ερώτηση για το πόσο είναι ο χρόνος ο οποίος αφιερώνουν κάθε φορά που μελετάνε φλάουτο οι μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα. Από τους μαθητές φλάουτο που συμμετείχαν στην έρευνα οι 15 ασχολούνται λιγότερο από 1 ώρα κάθε που μελετάνε φλάουτο, οι 19 ασχολούνται 1 ώρα κάθε φορά, οι 5 ασχολούνται 2 με 4 ώρες και 1 μαθητής ασχολείται περισσότερες από 4 ώρες την κάθε φορά που μελετούσε φλάουτο (Διάγραμμα 17). Άρα, το 47,5% των μαθητών φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα ασχολούνται 1 ώρα την κάθε φορά που ασχολούνται με το φλάουτο, το 37,5% των μαθητών ασχολούνται λιγότερο από 1 ώρα την κάθε φορά, το 12,5% ασχολούνται 2 με 4 ώρες την κάθε φορά και το 2,5% των μαθητών φλάουτου ασχολούνται περισσότερες από 4 ώρες την κάθε φορά που ασχολούνται με το φλάουτο (Διάγραμμα 17).

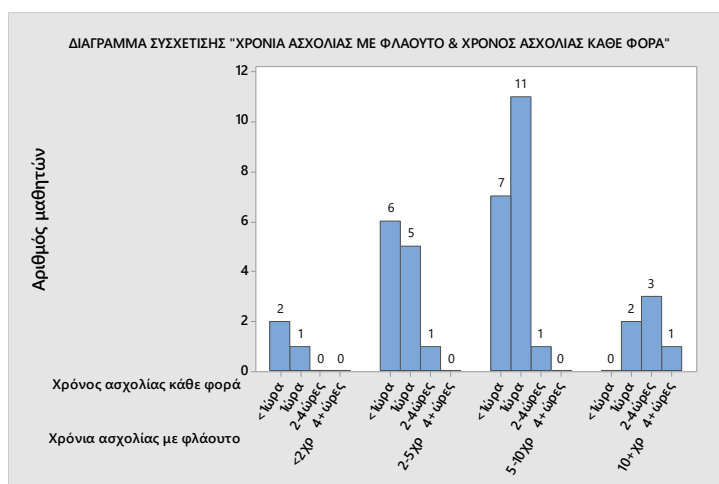
Διάγραμμα 17

Διάγραμμα 18

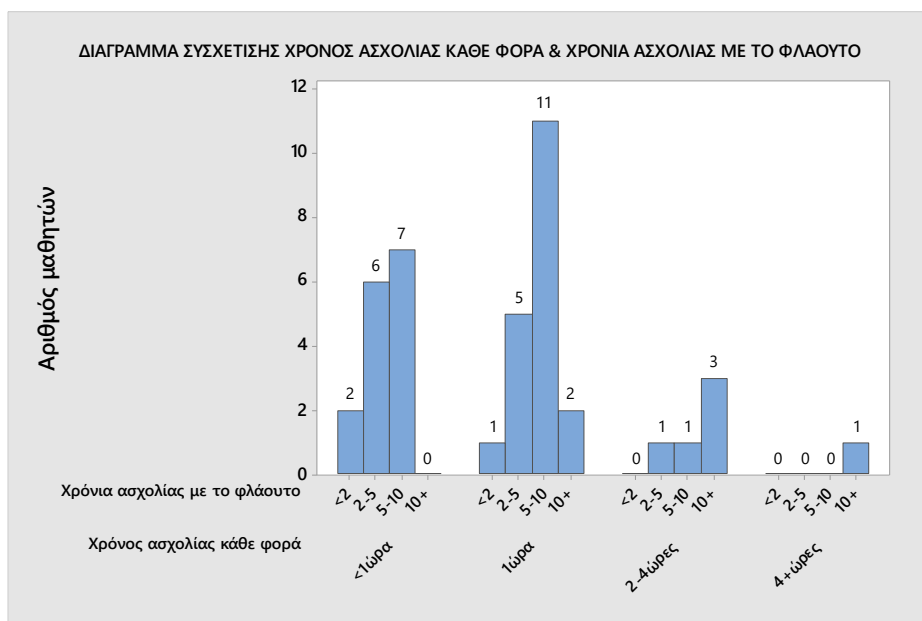
Στη συνέχεια μεγάλο ενδιαφέρον έχει ο συσχετισμός κάποιων από τα παραπάνω ευρήματα. Οι συσχετισμοί οι οποίοι έλαβα χώρα ήταν τα χρόνια ασχολίας με το φλάουτο με τον χρόνο ασχολίας κάθε φορά, η συσχέτιση του χρόνου ασχολίας με το φλάουτο με τα χρόνια ασχολίας με το φλάουτο, η ηλικία με τον χρόνο ασχολίας κάθε φορά, η συχνότητα εβδομαδιαίας ενασχόλησης με την ηλικία, η ηλικία με την συχνότητα εβδομαδιαίας ενασχόλησης, η συσχέτιση του χρόνου ασχολίας με τις φορές ασχολίας την εβδομάδα, και τα χρόνια ασχολίας με το φλάουτο σε συσχέτιση με τις φορές ασχολίας την εβδομάδα.

- Στο συσχετισμός χρόνων ασχολίας με το όργανο με τον χρόνο ασχολίας κάθε φορά που ασχολούνται με το φλάουτο, παρατηρούμε ότι: Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνταν με το φλάουτο λιγότερο από δύο χρόνια, 2 ασχολούνταν λιγότερο από μία ώρα κάθε φορά και 1 μαθητής ασχολούταν 1 ώρα με το φλάουτο κάθε φορά που έπαιζε. Από τους μαθητές από ασχολούνταν με το φλάουτο 2 με 5 χρόνια, 6 μαθητές ασχολούνταν λιγότερο από 1 ώρα την κάθε φορά, 5 ασχολούνταν 1 ώρα την κάθε φορά και 1 μαθητής ασχολούταν 2 με 4 ώρες την κάθε φορά. Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνταν με το φλάουτο 5 με 10 χρόνια, 7 ασχολούνταν λιγότερο από μια ώρα την κάθε φορά που ασχολούνταν με το φλάουτο, 11 ασχολούνταν 1 ώρα την κάθε φορά που ασχολούνταν και 1 μαθητής ασχολούταν 2 με 4 ώρες την κάθε φορά. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου που ασχολούνταν με το φλάουτο περισσότερα από 10 χρόνια, 2 ασχολούνταν 1 ώρα την κάθε φορά που ασχολούνταν με το φλάουτο, 3 μαθητές ασχολούνταν 2 – 4 ώρες την κάθε φορά και 1 ασχολούταν περισσότερες από 4 ώρες την κάθε φορά που ασχολούταν με το φλάουτο (Διάγραμμα 19).

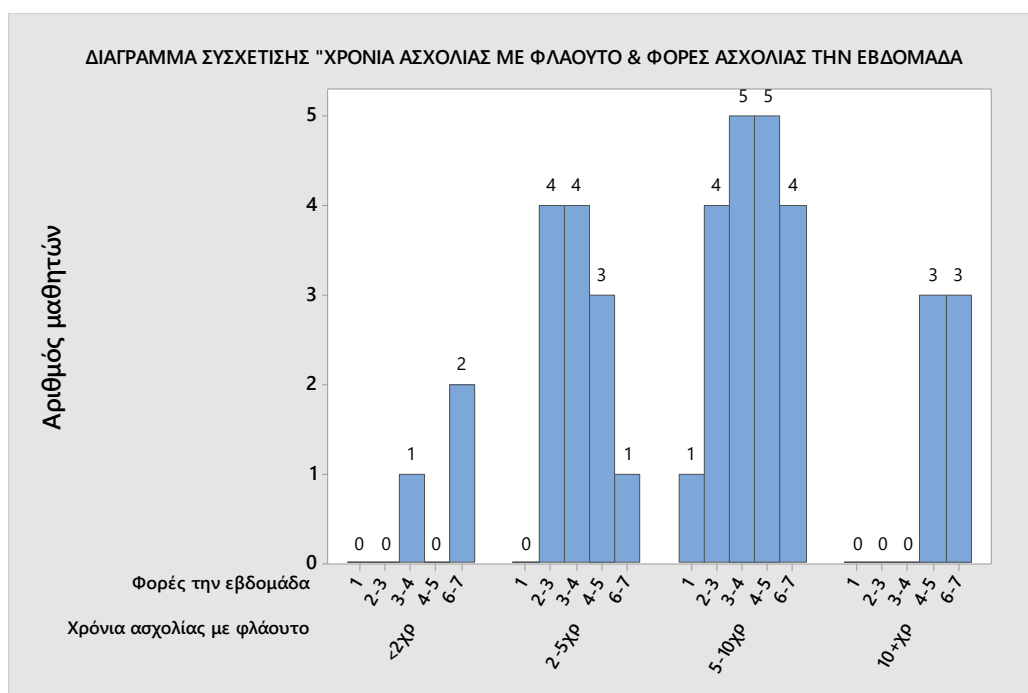
Διάγραμμα 19

- Στο συσχετισμό του χρόνου ασχολίας κάθε φορά με τα χρόνια ασχολίας με το φλάουτο παρατηρούμε ότι: Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται με το φλάουτο λιγότερο από 1 ώρα την εβδομάδα, 2 μαθητές έπαιζαν λιγότερα από 2 χρόνια φλάουτο, 6 ασχολούνταν 2 με 5 χρόνια με το φλάουτο και 7 μαθητές φλάουτου ασχολούνταν 5 με 10 χρόνια με το φλάουτο. Από του μαθητές φλάουτου που ασχολούνται 1 ώρα την κάθε φορά που ασχολούνται με το φλάουτο, 1 μαθητής ασχολείται λιγότερο από 2 χρόνια, 5 ασχολούνται 2 με 5 χρόνια με το φλάουτο, 11 μαθητές ασχολούνται 5 με 10 χρόνια με το φλάουτο και 2 μαθητές ασχολούνται περισσότερα από 10 χρόνια με το φλάουτο. Από τους μαθητές φλάουτου που ασχολούνται με το φλάουτο 2 με 4 ώρες την κάθε φορά που ασχολούνται, 1 ασχολείται με το φλάουτο 2 με 5 χρόνια, επίσης 1 μαθητής ασχολείται 5 με 10 χρόνια με το φλάουτο και 3 μαθητές ασχολούνται περισσότερα από 10 χρόνια με το φλάουτο. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται περισσότερες από 4 ώρες την κάθε φορά που ασχολούνται με το φλάουτο, 1 ασχολείται με το φλάουτο περισσότερο από 10 χρόνια (Διάγραμμα 20).

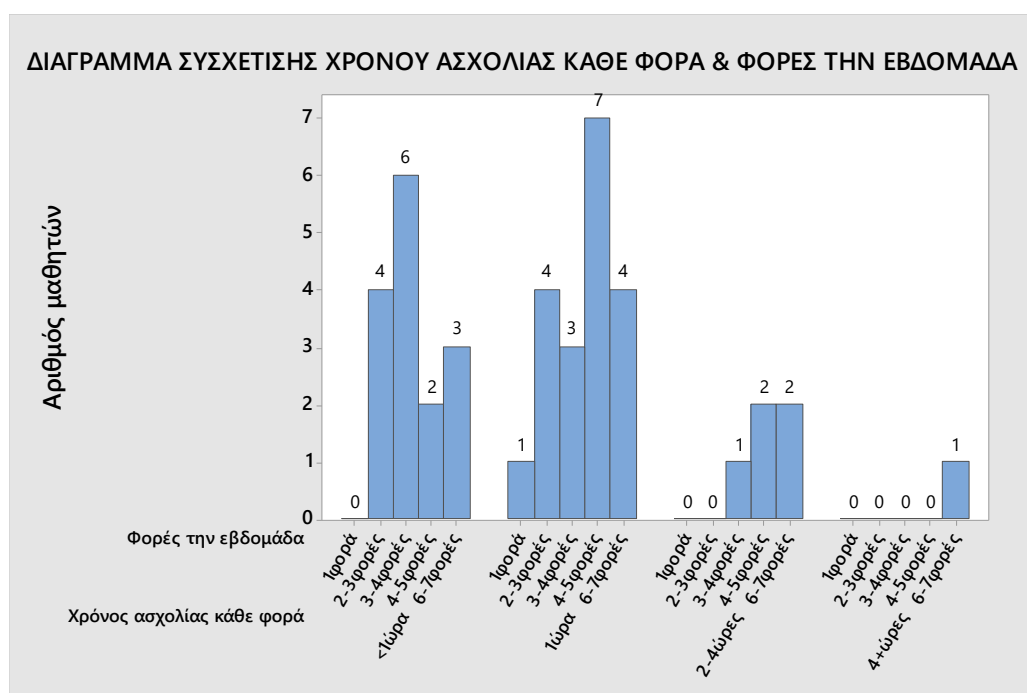
Διάγραμμα 20

- Μετά από τη συσχέτιση των χρόνων ασχολίας με το φλάουτο με τις φορές ασχολίας με το φλάουτο την εβδομάδα, προκύπτει ότι: Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται με το φλάουτο λιγότερα από δύο χρόνια, ένας ασχολείται 3 με 4 φορές την εβδομάδα και 2 ασχολούνται 6 με 7 φορές την εβδομάδα. Από τους μαθητές φλάουτου που ασχολούνται 2 με 5 χρόνια με το φλάουτο, 4 ασχολούνται 2 με 3 φορές την εβδομάδα, 4 επίσης ασχολούνται 3 με 4 φορές την εβδομάδα, 3 ασχολούνται 4 με 5 φορές την εβδομάδα και 1 μαθητής ασχολείται 6 με 7 φορές την εβδομάδα. Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται με το φλάουτο 5 με 10 χρόνια, 1 μαθητής ασχολείται 1 φορά την εβδομάδα με το φλάουτο, 4 ασχολούνται 2 με 3 φορές την εβδομάδα, 5 ασχολούνται 3 με 4 φορές την εβδομάδα, 5 επίσης ασχολούνται 4 με 5 φορές την εβδομάδα και 4 μαθητές φλάουτου ασχολούνται 6 με 7 φορές την εβδομάδα. Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται με το φλάουτο περισσότερα από 10 χρόνια, 3 ασχολούνται με το φλάουτο 4 με 5 φορές την εβδομάδα και επίσης 3 ασχολούνται 6 με 7 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο (Διάγραμμα).

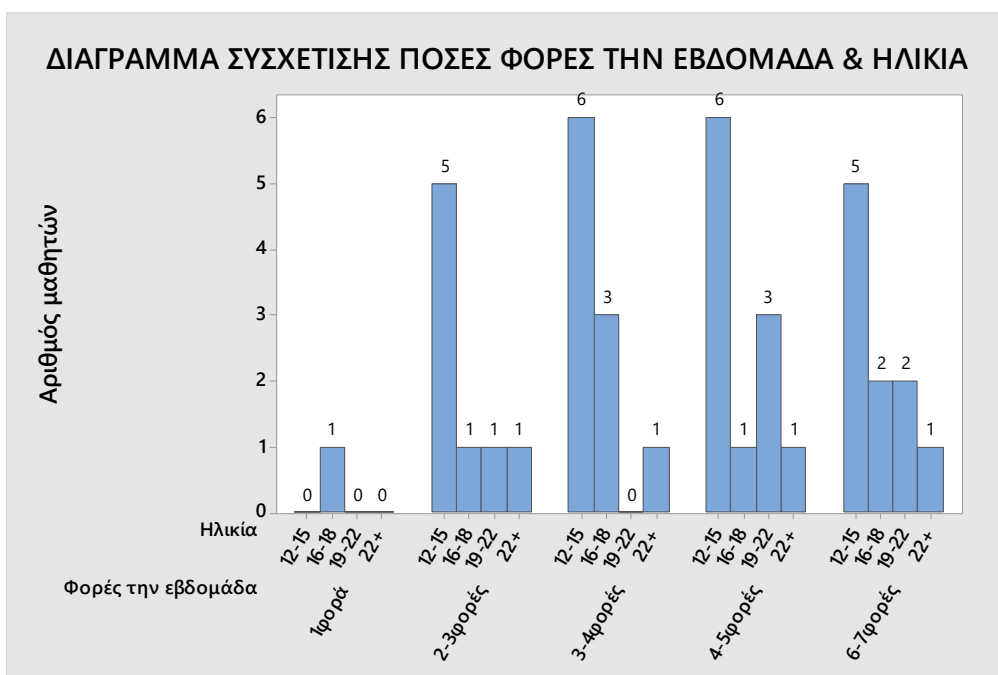
Διάγραμμα 21

- Συσχετίζονται το χρόνο ασχολίας την κάθε φορά με τις φορές ασχολίας την εβδομάδα παρατηρούμε ότι: Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται με το φλάουτο λιγότερο από μία ώρα την κάθε φορά, 4 ασχολούνται 2 με 3 φορές την εβδομάδα, 6 ασχολούνται 3 με 4 φορές την εβδομάδα, 2 μαθητές ασχολούνται 4 με 5 φορές την εβδομάδα και 3 μαθητές ασχολούνται με το φλάουτο 6 με 7 φορές την εβδομάδα. Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται μια ώρα την κάθε φορά, 1 ασχολείται 1 φορά την εβδομάδα, 4 ασχολούνται 2 με 3 φορές την εβδομάδα, 3 ασχολούνται 3 με 4 φορές την εβδομάδα, 7 ασχολούνται 4 με 5 φορές την εβδομάδα και 4 μαθητές ασχολούνται 6 με 7 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο. Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται 2 με 4 ώρες την κάθε φορά που ασχολούνται με το φλάουτο, 1 ασχολείται 3 με 4 φορές την εβδομάδα, 2 ασχολούνται 4 με 5 φορές την εβδομάδα και 2 μαθητές ασχολούνται 6 με 7 φορές την εβδομάδα. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται με το φλάουτο περισσότερες από 4 ώρες την κάθε φορά με το φλάουτο, 1 ασχολείται 6 με 7 φορές την εβδομάδα (Διάγραμμα 22).

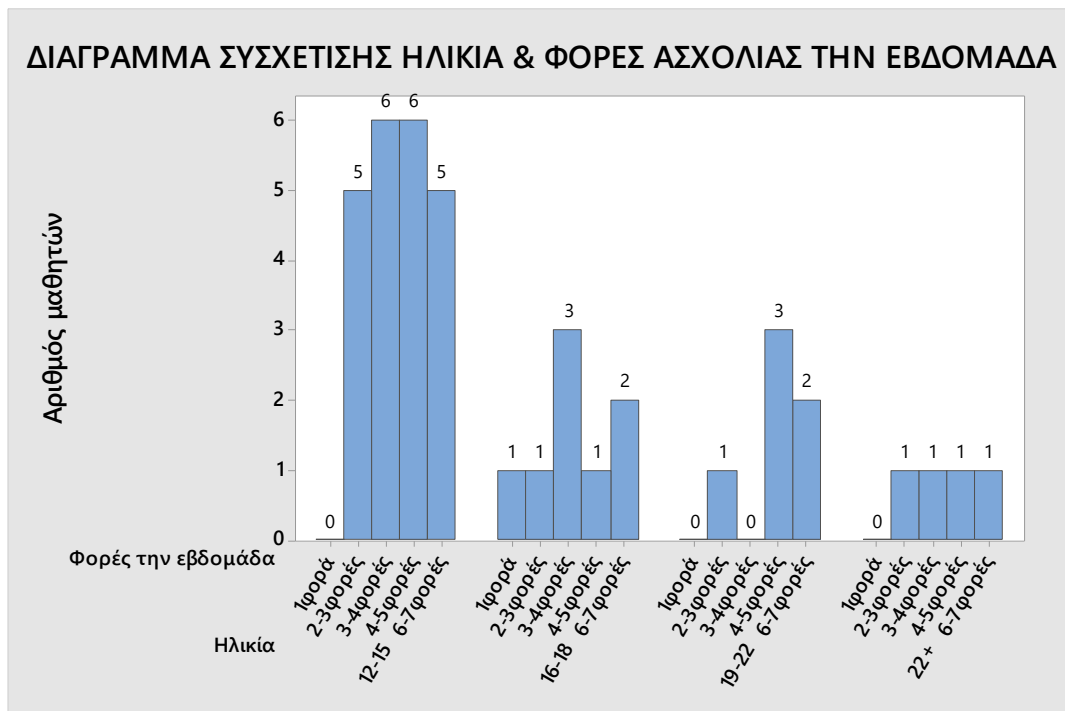
Διάγραμμα 22

- Από το συσχέτιση των φορών ασχολίας την εβδομάδα με την ηλικία, προκύπτει ότι:
 Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται με το φλάουτο 1 φορά την εβδομάδα, 1 μαθητής έχει ηλικία 16 – 18 ετών. Από τους μαθητές που ασχολούνται 2 με 3 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο, 5 μαθητές είναι 12 – 15 ετών, ένας είναι 16 – 18 ετών, ένας 19 – 22 ετών και ένας μεγαλύτερος από 22 ετών. Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται με το φλάουτο 3 με 4 φορές την εβδομάδα, 6 είναι 12 – 15 ετών, 3 είναι 16 – 18 ετών και ένας είναι μεγαλύτερος από 22 ετών. Από τους μαθητές φλάουτου που ασχολούνται 4 με 5 φορές την εβδομάδα, 5 μαθητές είναι 12 – 15 χρονών, ένας είναι 16 – 18 ετών, 3 μαθητές είναι 19 – 22 ετών και ένας μαθητές είναι μεγαλύτερος από 22 ετών. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ασχολούνται 6 με 7 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο, 5 μαθητές είναι 12 – 15 ετών, 2 είναι 16 – 18 ετών και ένας μαθητής είναι μεγαλύτερος από 22 χρονών (Διάγραμμα 23).

Διάγραμμα 23

- Συσχετίζοντας την ηλικία των μαθητών φλάουτου με τις φορές ασχολίας με το φλάουτο την εβδομάδα παρατηρούμε ότι: Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15 ετών, 5 μαθητές ασχολούνται 2 με 3 φορές την εβδομάδα, 6 ασχολούνται 3 με 4 φορές την εβδομάδα, 6 μαθητές φλάουτου επίσης ασχολούνται 4 με 5 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο και 5 μαθητές ασχολούνται 6 με 7 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18 ετών ένας ασχολείται 1 φορά την εβδομάδα, ένας επίσης ασχολείται 2 με 3 φορές την εβδομάδα, 3 μαθητές ασχολούνται 3 με 4 φορές την εβδομάδα, ένας μαθητής ασχολείται 4 με 5 φορές την εβδομάδα και δύο μαθητές φλάουτου ασχολούνται 6 με 7 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο. Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι είναι μεταξύ 19 και 20 χρονών, ένας ασχολείται με το φλάουτο 2 με 3 φορές την εβδομάδα, 3 ασχολούνται με το φλάουτο 4 με 5 φορές την εβδομάδα και 2 μαθητές φλάουτου ασχολούνται με το φλάουτο 6 με 7 φορές την εβδομάδα. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι είναι μεγαλύτεροι από 22 ετών, ένας ασχολείται 2 με 3 φορές την εβδομάδα, ένας επίσης ασχολείται 3 με 4 φορές την εβδομάδα και 1 μαθητής ασχολείται 6 με 7 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο (Διάγραμμα 24).

Διάγραμμα 24

- Με τη συσχέτιση της ηλικίας των μαθητών φλάουτου με τον χρόνο ασχολίας κάθε φορά, προκύπτει ότι: Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι είναι 12 – 15 ετών, 13 ασχολούνται με το φλάουτο λιγότερο από 1 ώρα κάθε φορά και 9 μαθητές ασχολούνται με το φλάουτο 1 ώρα κάθε φορά. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18 ετών, ένας ασχολείται λιγότερο από 1 ώρα με το φλάουτο την κάθε φορά που ασχολείται με αυτό και 7 μαθητές ασχολούνται 1 ώρα την κάθε φορά που ασχολούνται με το φλάουτο. Από τους μαθητές ηλικίας 19 – 22 ετών, 2 μαθητές φλάουτου ασχολούνται 1 ώρα την κάθε φορά, 3 μαθητές ασχολούνται 2 με 4 ώρες και ένας μαθητής φλάουτου ασχολείται περισσότερες από 4 ώρες την κάθε φορά που ασχολείται με το φλάουτο. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου που είναι μεγαλύτεροι από 22 ετών, ένας μαθητής ασχολείται λιγότερο από 1 ώρα την κάθε φορά, ένας μαθητής επίσης, ασχολείται 1 ώρα την κάθε φορά και 2 μαθητές ασχολούνται 2 με 4 ώρες την κάθε φορά που ασχολούνται με το φλάουτο (Διάγραμμα 25).

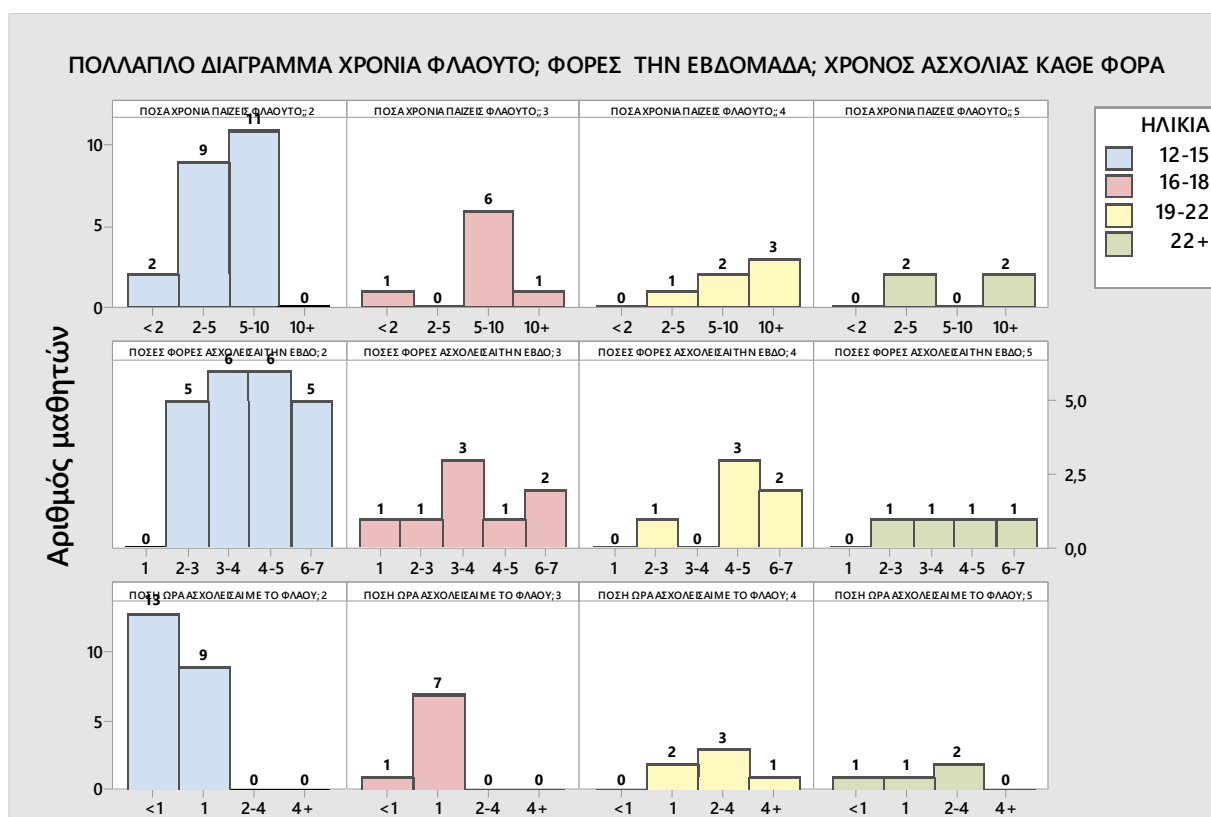

Διάγραμμα 25

Συσχετίζοντας την ηλικία των μαθητών φλάουτου, με τα χρόνια ασχολίας με το φλάουτο, τις φορές ασχολίας την εβδομάδα και το χρόνο ασχολίας κάθε φορά, παρατηρούμε ότι (Διάγραμμα 26):

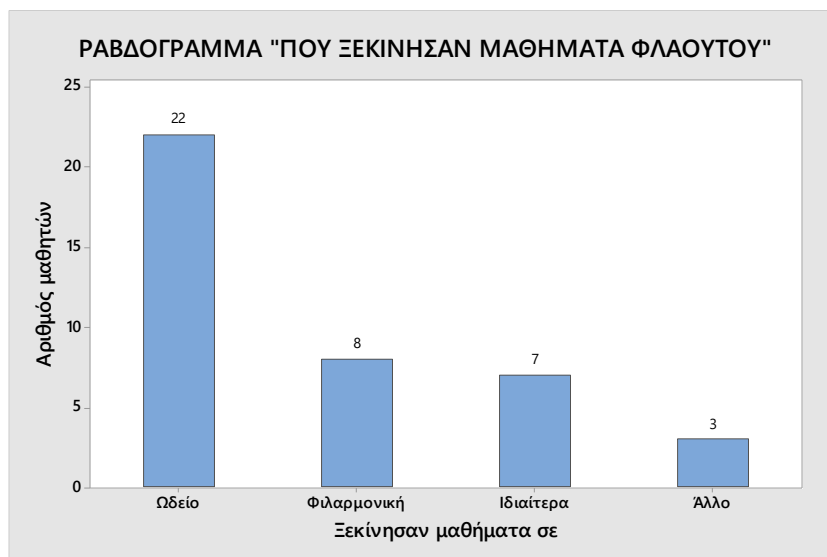
- Οι περισσότεροι μαθητές ηλικίας 12 – 15, ασχολούνται 3 – 5 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο λιγότερο από μία ώρα κάθε φορά.
- Οι περισσότεροι μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18, ασχολούνται επίσης 3 – 4 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο, αλλά 1 ώρα την κάθε φορά.
- Οι περισσότεροι μαθητές 19 – 22 ετών, ασχολούνται με το φλάουτο 4 – 7 φορές την εβδομάδα, 2 – 4 ώρες την κάθε φορά.

Άρα, μπορούμε να πούμε σύμφωνα με το δείγμα της έρευνας ότι όσο μεγαλώνουν σε ηλικίας οι μαθητές φλάουτου, ασχολούνται περισσότερες φορές την εβδομάδα με το φλάουτο αλλά και περισσότεροι ώρα.

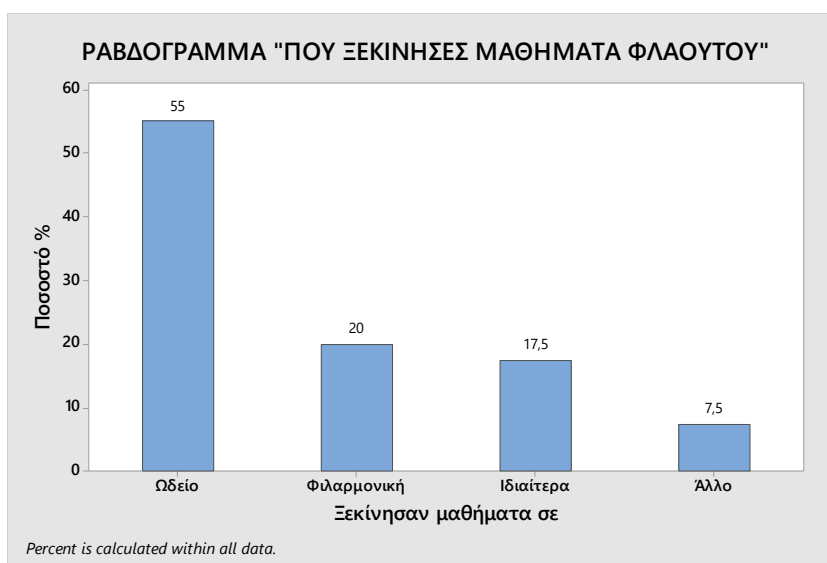

Διάγραμμα 26

- Στην ερώτηση για το που ξεκίνησαν μαθήματα φλάουτου οι μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα, 22 μαθητές ξεκίνησαν φλάουτο σε κάποιο ωδείο, 8 μαθητές ξεκίνησαν φλάουτο σε κάποια φιλαρμονική, 7 μαθητές φλάουτου ξεκίνησαν να μαθαίνουν φλάουτο κάνοντας ιδιαίτερα μαθήματα και 3 μαθητές φλάουτου ξεκίνησαν φλάουτο κάπου αλλού (Διάγραμμα 27). Άρα, 55% των μαθητών φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα ξεκίνησαν μαθήματα φλάουτου σε κάποιο ωδείο, 20% των μαθητών ξεκίνησαν μαθήματα φλάουτου σε κάποια φιλαρμονική, 17.5% των μαθητών φλάουτου ξεκίνησαν την εκμάθηση φλάουτου κάνοντας ιδιαίτερα μαθήματα και 7,5% των μαθητών ξεκίνησαν μαθήματα φλάουτου κάπου αλλού (Διάγραμμα 28).

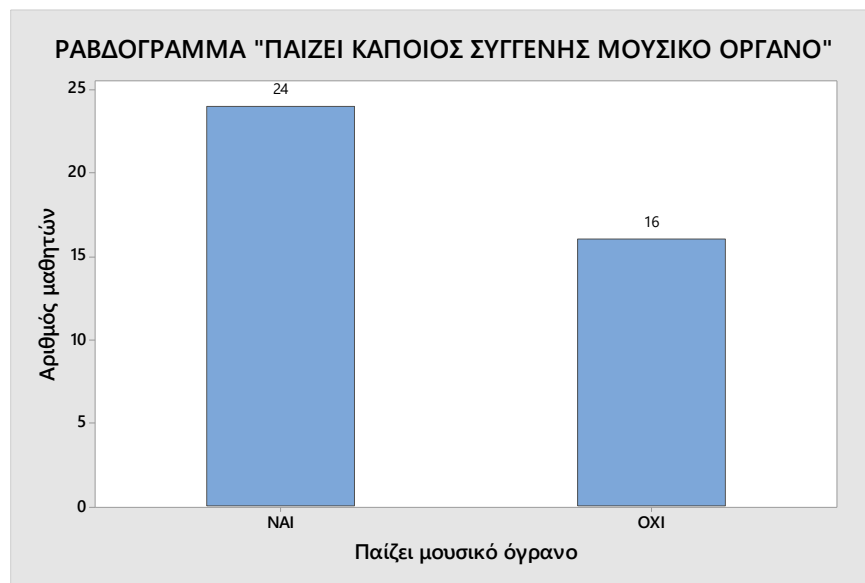

Διάγραμμα 27

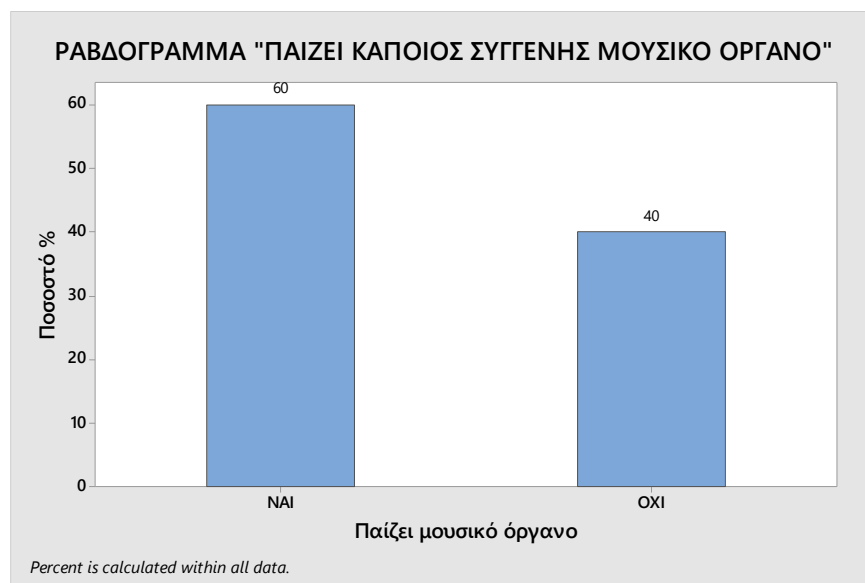

Διάγραμμα 28

- Στην ερώτηση για το αν παίζει κάποιος συγγενείς των μαθητών φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα κάποιο μουσικό όργανο, 24 μαθητές απάντησαν ότι παίζει κάποιος συγγενείς τους μουσικό όργανο, ενώ 16 μαθητές απάντησαν ότι δεν παίζει κάποιος συγγενείς τους κάποιο μουσικό όργανο (Διάγραμμα 29). Αυτό σημαίνει ότι το 60% των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα, έχουν κάποιο συγγενή ο οποίος παίζει κάποιο μουσικό όργανο, ενώ το 40% των μαθητών δεν έχουν κάποιο συγγενή να παίζει κάποιο μουσικό όργανο (Διάγραμμα 30).

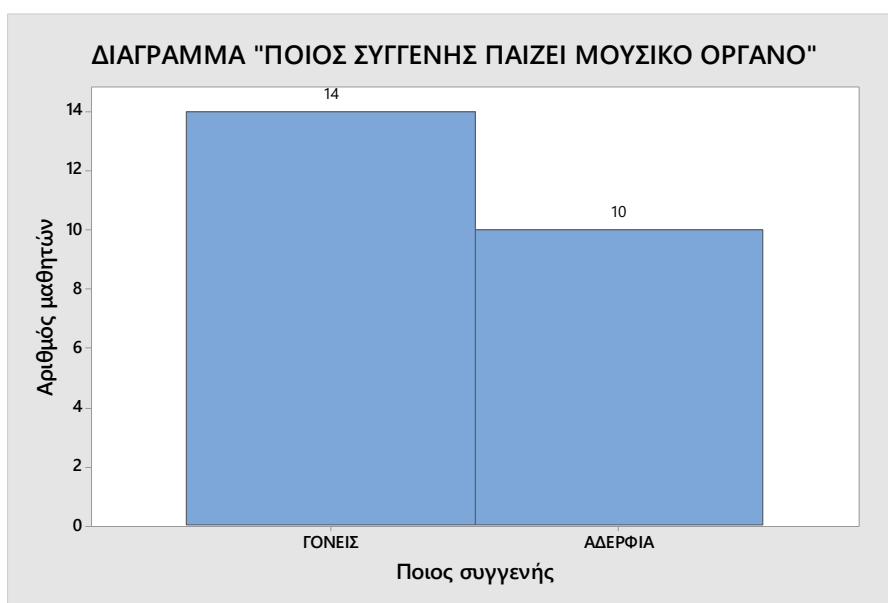

Διάγραμμα 29

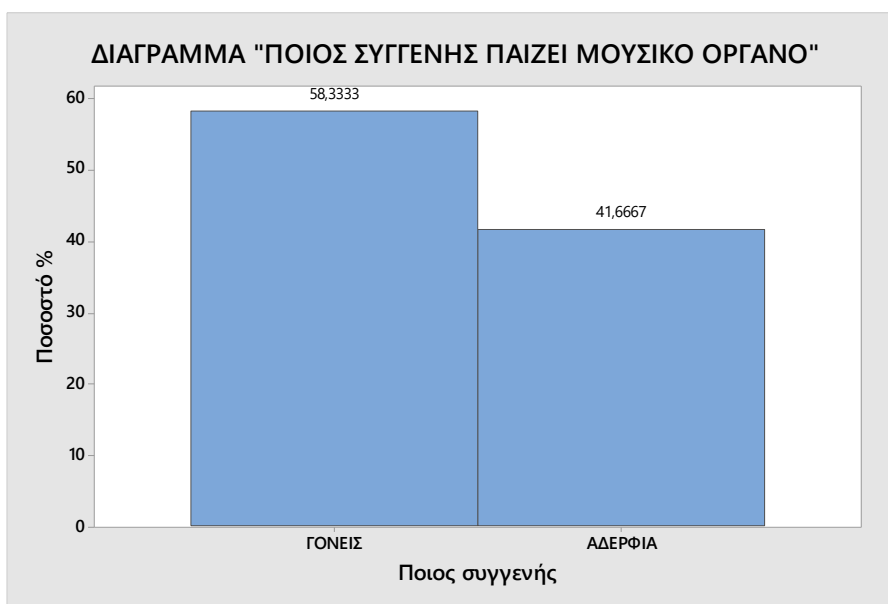

Διάγραμμα 30

- Στη συνέχεια οι μαθητές φλάουτου οι οποίοι έχουν κάποιο συγγενή που παίζει μουσικό όργανο, κλήθηκαν να απαντήσουν ποιος συγγενής τους είναι αυτός. Οι γονείς, ήταν ο συγγενής από 14 μαθητές, οι οποίοι έπαιζαν κάποιο μουσικό όργανο, και τα αδέρφια, ήταν οι συγγενείς από 10 μαθητές, οι οποίοι έπαιζαν κάποιο μουσικό όργανο (Διάγραμμα 31). Άρα, το 58,3% των μαθητών έχουν κάποιον από τους δύο γονείς να παίζει κάποιο μουσικό όργανο και το 41,7% των μαθητών έχουν κάποιον από τα αδέρφια τους να παίζει κάποιο μουσικό όργανο (Διάγραμμα 32).

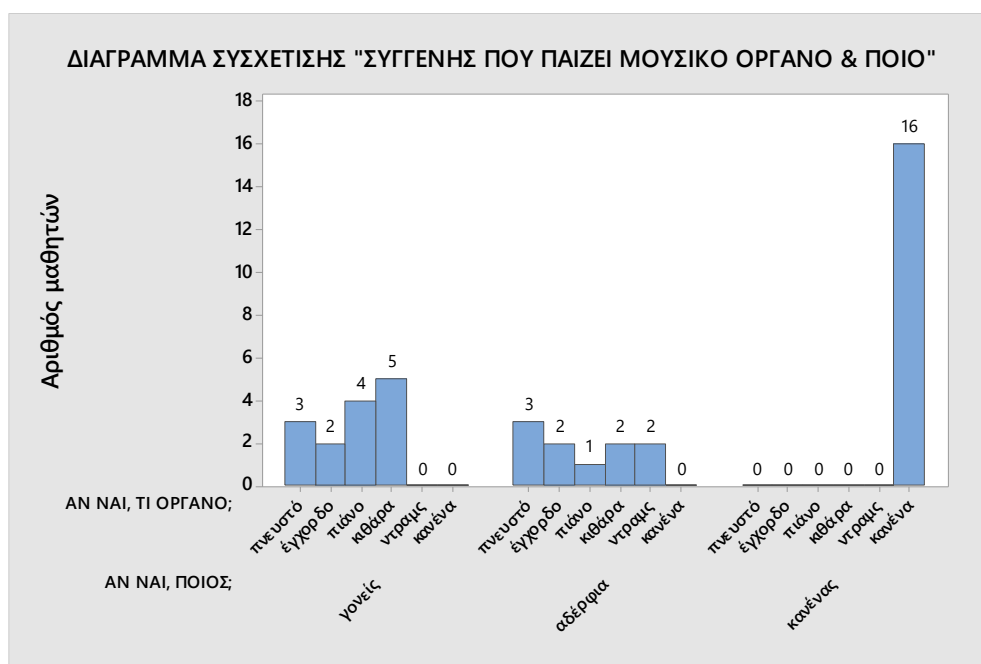
Διάγραμμα 31

Διάγραμμα 32

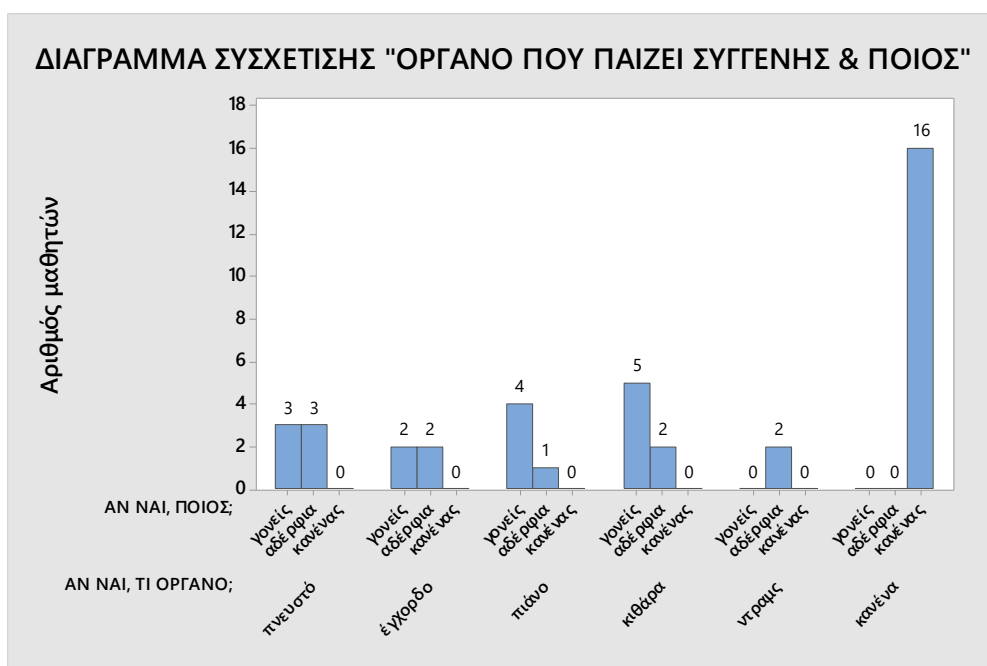
Ακολούθησε η συσχέτιση του συγγενή που παίζει μουσικό όργανο με ποιο μουσικό όργανο και η συσχέτιση του μουσικού οργάνου με ποιο συγγενή τα παίζει.

- Από τους 14 μαθητές φλάουτου οι οποίοι έχουν κάποιον από τους γονείς τους να παίζει κάποιο μουσικό όργανο, οι γονείς από 3 μαθητής παίζουν ένα πνευστό όργανο, οι γονείς 2 μαθητών παίζουν κάποιο έγχορδο, οι γονείς από 4 μαθητές παίζουν πιάνο και οι γονείς από 5 μαθητές παίζουν ντραμς (Διάγραμμα 33). Από τους 10 μαθητές οι οποίοι έχουν κάποιο από τα αδέρφια τους να παίζουν κάποιο μουσικό όργανο, τα αδέρφια από 3 μαθητές παίζουν κάποιο πνευστό όργανο, τα αδέρφια από 2 μαθητές παίζουν κάποιο έγχορδο, το αδερφάκι από 1 μαθητή παίζει πιάνο, τα αδέρφια από 2 μαθητές παίζουν κιθάρα και τα αδέρφια από 2 μαθητές παίζουν ντραμς (Διάγραμμα 33).

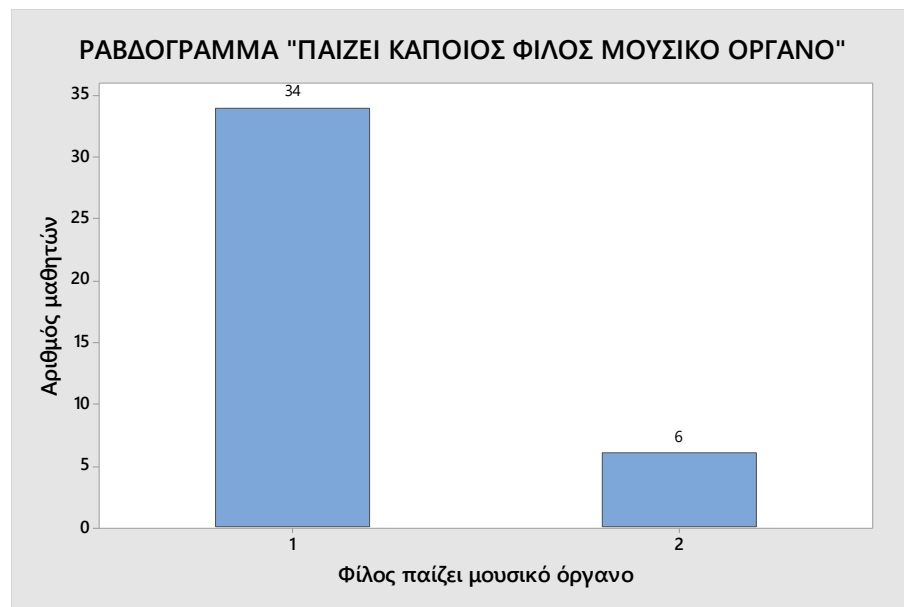
Διάγραμμα 33

- Από τους 24 μαθητές φλάουτου οι οποίοι έχουν κάποιο γονέα ή αδέρφια που παίζουν κάποιο μουσικό όργανο, πνευστό όργανο παίζουν οι γονείς 3 μαθητών και τα αδέρφια επίσης 3 μαθητών, έγχορδο παίζουν οι γονείς 2 μαθητών και τα αδέρφια επίσης 2 μαθητών, πιάνο παίζουν οι γονείς 4 μαθητών και τα αδέρφια 1 μαθητή, κιθάρα παίζουν οι γονείς από 5 μαθητές φλάουτου και τα αδέρφια από 2 μαθητές φλάουτου, τέλος, ντραμς παίζουν τα αδέρφια 2 μαθητών φλάουτου (Διάγραμμα 34).

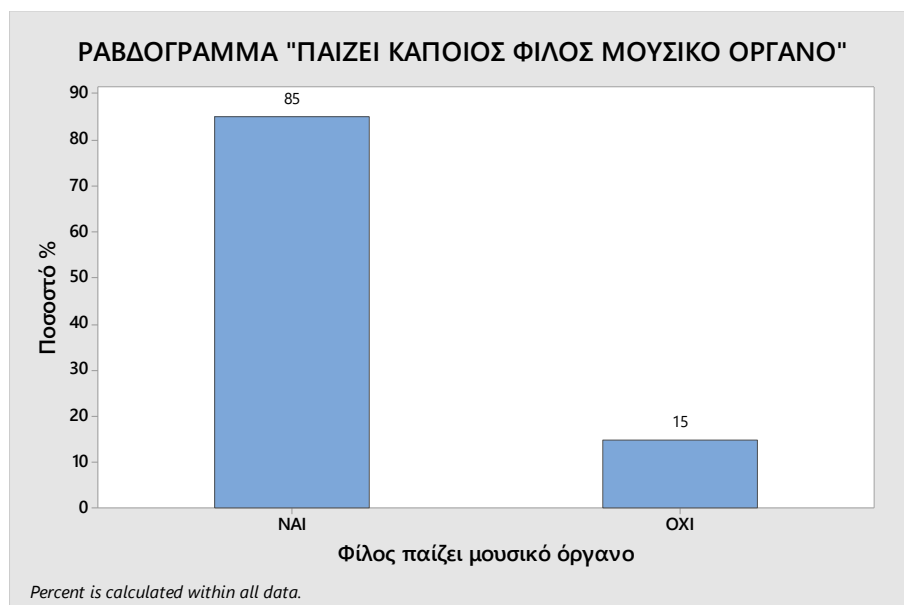

Διάγραμμα 34

- Στην ερώτηση αν παίζει κάποιος φίλος των μαθητών φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα κάποιο μουσικό όργανο, οι 34 μαθητές απάντησαν ότι έχουν κάποιο φίλο που παίζει μουσικό όργανο, ενώ 6 μαθητές απάντησαν ότι δεν έχουν κάποιο φίλο που να παίζει κάποιο μουσικό όργανο (Διάγραμμα 35). Συνεπώς, το 85% των μαθητών φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν κάποιο φίλο να παίζει κάποιο μουσικό όργανο, ενώ το 15% των μαθητών δεν έχουν κάποιο φίλο που παίζει κάποιο μουσικό όργανο (Διάγραμμα 36).

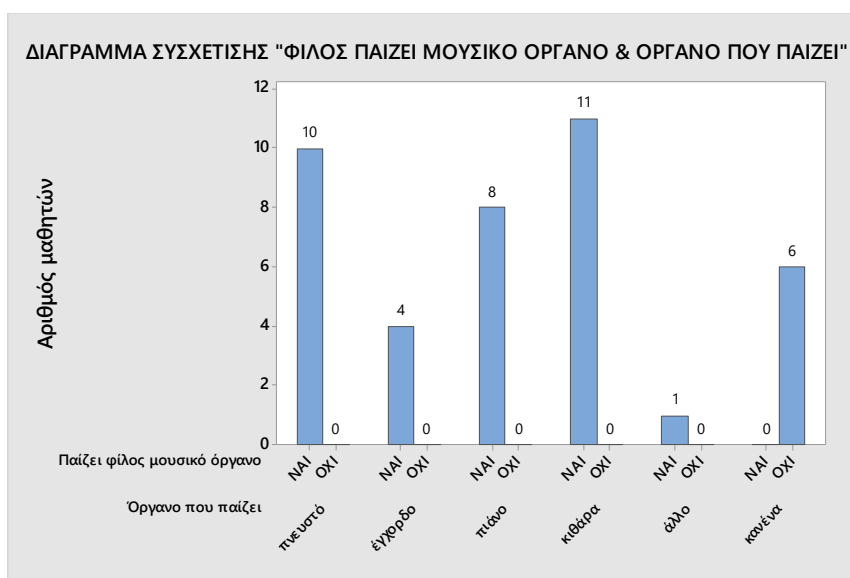
Διάγραμμα 35

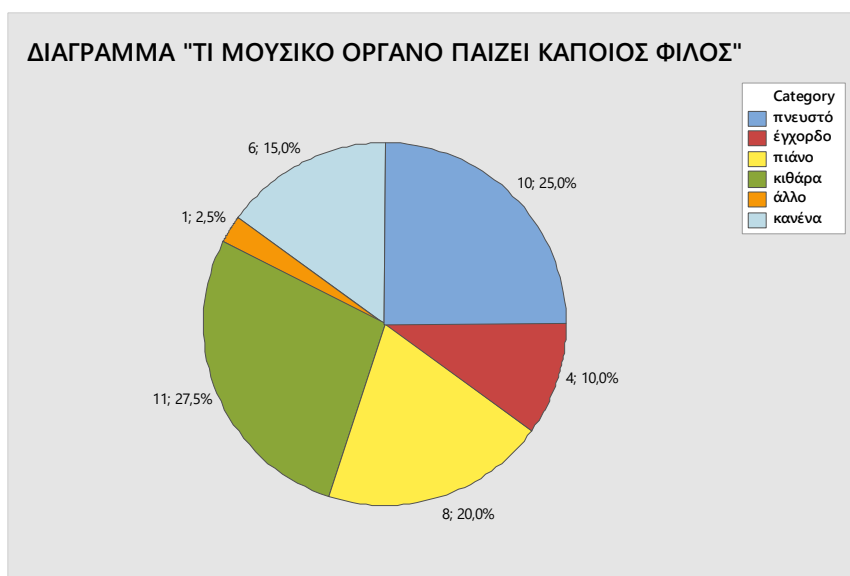
Διάγραμμα 36

- Από τους 34 μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα και έχουν φίλους που παίζουν κάποιο μουσικό όργανο, πνευστό παίζουν κάποιο φίλοι 10 μαθητών φλάουτου, έγχορδο παίζουν κάποιο φίλοι 4 μαθητών φλάουτου, πιάνο παίζουν κάποιο φίλοι 8 μαθητών φλάουτου, κιθάρα παίζουν κάποιο φίλοι 11 μαθητών φλάουτου και κάποιο άλλο μουσικό όργανο παίζει κάποιος φίλος ενός μαθητή φλάουτου (Διάγραμμα 37). Άρα, το 27,5% των φίλων των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα παίζουν κιθάρα, το 25% παίζουν κάποιο πνευστό όργανο, το 20% παίζουν πιάνο, το 10% παίζουν έγχορδο, το 2,5% παίζουν κάποιο άλλο όργανο, ενώ το 15% δεν παίζουν κανένα μουσικό όργανο (Διάγραμμα 38).

Διάγραμμα 37

Διάγραμμα 38

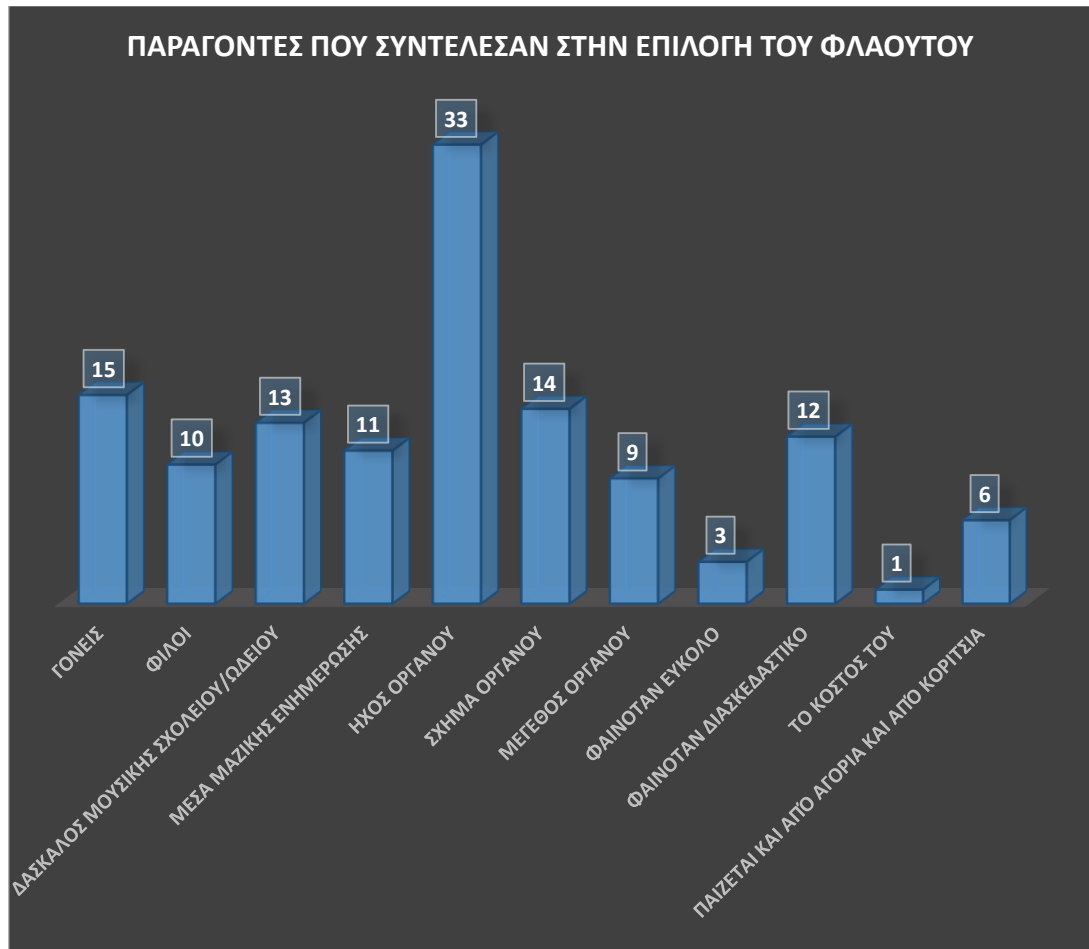
- Στην ερώτηση για το αν οι μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα γνώριζαν το φλάουτο πριν να αρχίσουν να παίζουν, οι 32 μαθητές απάντησαν ότι γνώριζαν το φλάουτο πριν αρχίσουν να μαθαίνουν και οι 8 μαθητές ότι δεν το γνώριζαν (Διάγραμμα 39).

Διάγραμμα 39

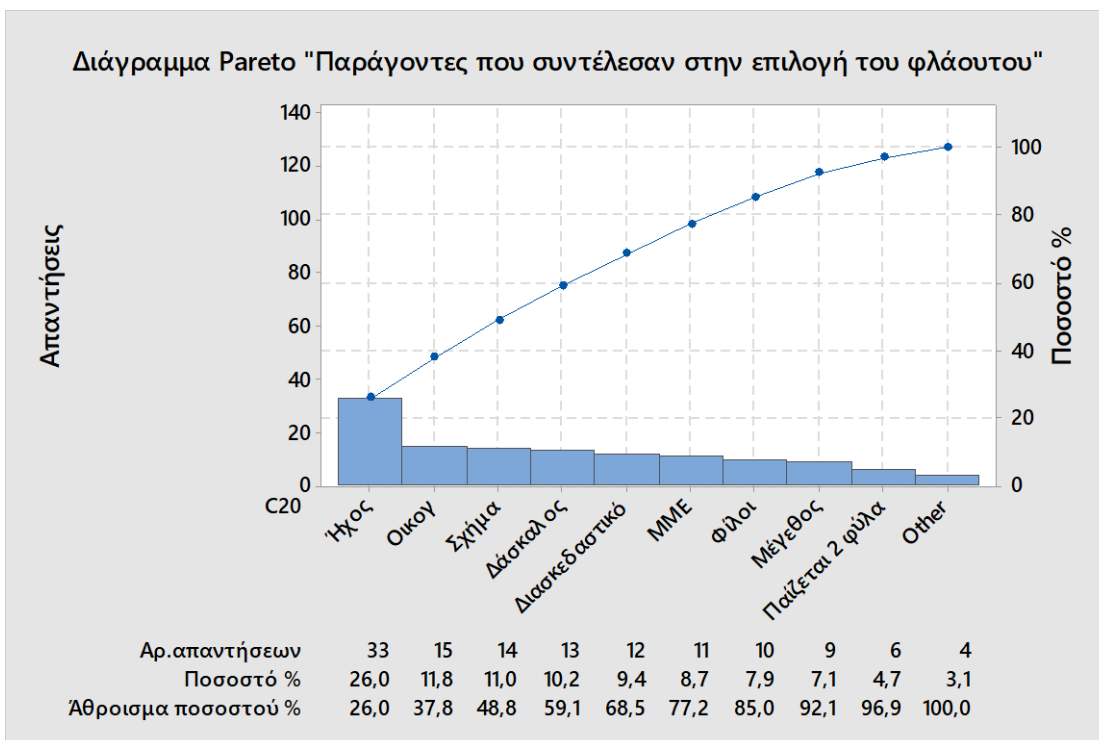
- Στη συνέχεια οι μαθητές φλάουτου κλήθηκαν να επιλέξουν μεταξύ από κάποιους παράγοντες, ποιοι πιστεύουν ότι συντέλεσαν στην επιλογή τους για το όργανο αυτό. Από τους μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα, 33 επέλεξαν τον ήχο του οργάνου σαν παράγοντα που συντέλεσε στην επιλογή τους, 15 μαθητές πιστεύουν ότι οι γονείς τους συντέλεσαν στην επιλογή τους, 14 μαθητές επέλεξαν το σχήμα του οργάνου σαν παράγοντα που συντέλεσε στην επιλογή τους, 13 μαθητές επέλεξαν τον δάσκαλο της μουσικής του ωδείου ή του σχολείου σαν παράγοντα που συνέβαλε στην επιλογή τους, 12 μαθητές φλάουτου επέλεξαν σαν παράγοντα που συντέλεσε στην επιλογή τους ότι τους φαινόταν το φλάουτο διασκεδαστικό, 11 μαθητές επέλεξαν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης σαν παράγοντα που συντέλεσε στην επιλογή τους, 10 μαθητές φλάουτου επέλεξαν τους φίλους σαν παράγοντα που συντέλεσε στην επιλογή τους, 9 μαθητές φλάουτου θεώρησαν το σχήμα του οργάνου σαν παράγοντα που συνέβαλε στην επιλογή τους, 6 μαθητές φλάουτου θεωρούν σαν παράγοντα που συνέβαλε στην επιλογή τους ότι το φλάουτο παίζεται και από αγόρια

και από κορίτσια, 3 μαθητές φλάουτου επέλεξαν σαν παράγοντας που συνέβαλλαν στην επιλογή τους ότι τους φαινόταν το φλάουτο εύκολο, και 1 μαθητής φλάουτου επέλεξε το κόστος τους σαν παράγοντα που συνέβαλε στην επιλογή τους για το όργανο αυτό (Διάγραμμα 40).

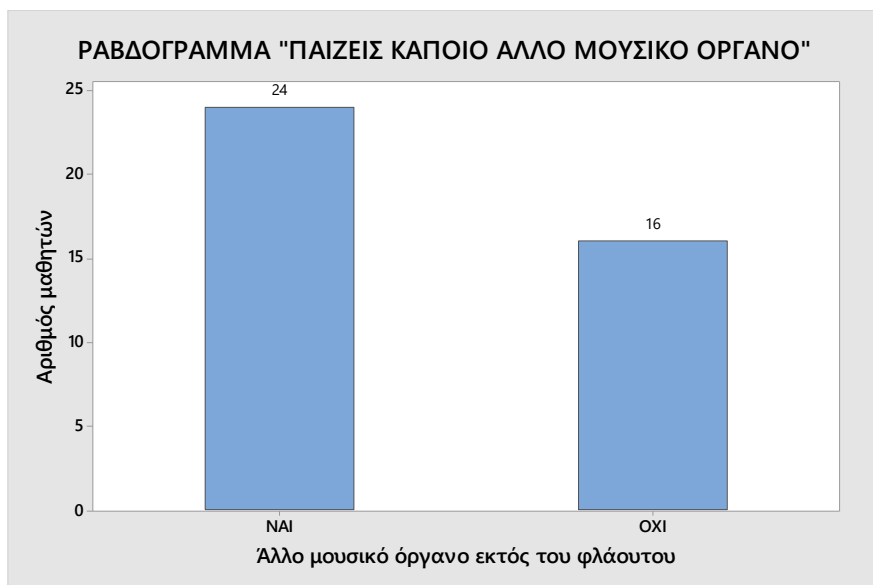
Διάγραμμα 40

- Συνεπώς, οι βασικοί παράγοντες που συντέλεσαν στην επιλογή του φλάουτου από τους μαθητές που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι κατά φθίνουσα σειρά ο ήχος του οργάνου, η οικογένεια, το σχήμα του οργάνου, ο δάσκαλος της μουσικής του σχολείου ή του ωδείου, ότι φαινόταν διασκεδαστικό και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Οι φίλοι, το μέγεθος του οργάνου, ότι παίζεται και από τα δύο φύλα και οι άλλοι παράγοντες είναι επουσιώδεις και δε συντελούν σημαντικά στην επιλογή τους σύμφωνα πάντα με το δείγμα της έρευνας (Διάγραμμα 41).

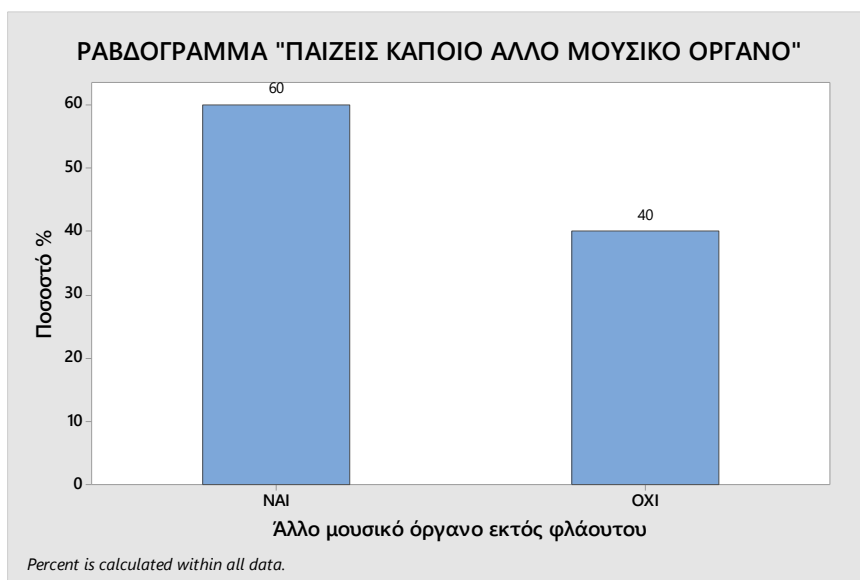

Διάγραμμα 41

- Στην ερώτηση για το αν παίζουν οι μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα κάποιο άλλο μουσικό όργανο, 24 μαθητές απάντησαν ότι παίζουν και κάποιο άλλο όργανο εκτός από το φλάουτο, ενώ 16 μαθητές απάντησαν ότι δεν παίζουν κάποιο άλλο όργανο (Διάγραμμα 42). Άρα, το 60% των μαθητών φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα παίζουν και κάποιο άλλο μουσικό όργανο, ενώ το 40% των μαθητών δεν παίζουν κάποιο άλλο μουσικό όργανο εκτός από το φλάουτο (Διάγραμμα 43).

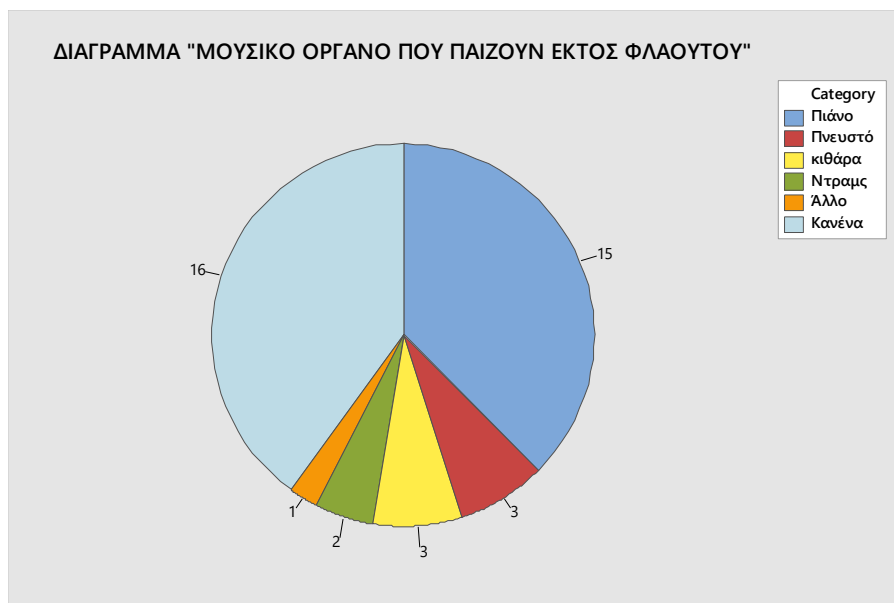

Διάγραμμα 42

Διάγραμμα 43

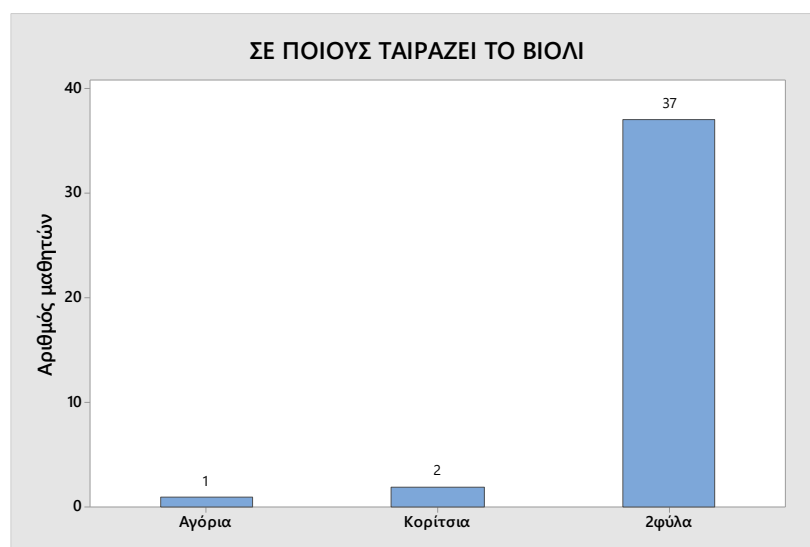
- Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι παίζουν και κάποιο άλλο όργανο εκτός από το φλάουτο, 15 μαθητές παίζουν πιάνο, 3 μαθητές παίζουν κάποιο άλλο πνευστό, 3 μαθητές επίσης παίζουν κιθάρα, 2 μαθητές παίζουν ντραμς και 1 παίζει κάποιο άλλο όργανο. Από όλους τους μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα 16 δεν παίζουν κανένα άλλο μουσικό όργανο (Διάγραμμα 44).

Διάγραμμα 44

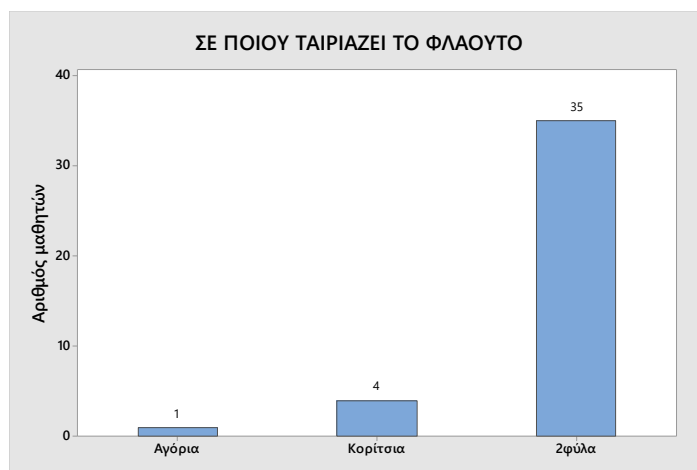
Στη συνέχεια οι μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα, κλήθηκαν να επιλέξουν αν κάποια όργανα κατά την άποψη τους ταιριάζει να παίζονται μόνο από αγόρια, μόνο από κορίτσια ή και από τα δύο φύλα.

- Όσον αφορά το βιολί, 1 μαθητής απάντησε ότι ταιριάζει να παίζεται μόνο από αγόρια, 2 μαθητές απάντησαν ότι ταιριάζει να παίζεται μόνο από κορίτσια και 37 μαθητές απάντησαν ότι ταιριάζει να παίζεται και από τα δύο φύλα (Διάγραμμα 45).

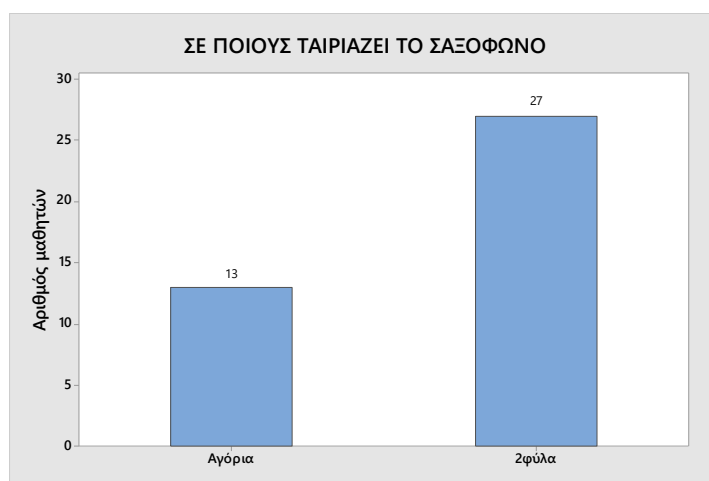
Διάγραμμα 45

- Όσον αφορά το φλάουτο, 1 μαθητής απάντησε ότι ταιριάζει να παίζεται μόνο από αγόρια, 4 μαθητές απάντησαν ότι ταιριάζει να παίζεται μόνο από κορίτσια και 35 μαθητές απάντησαν ότι ταιριάζει να παίζεται και από τα δύο φύλα (Διάγραμμα 46).

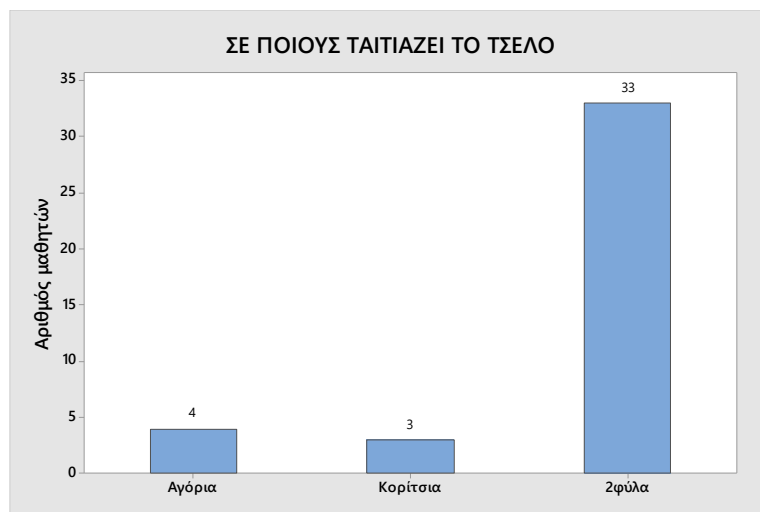
Διάγραμμα 46

- Όσον αφορά το σαξόφωνο, 13 μαθητές απάντησαν ότι ταιριάζει μόνο σε αγόρια, κανένας δεν απάντησε ότι ταιριάζει μόνο σε κορίτσια και 27 μαθητές απάντησαν ότι ταιριάζει και στα δύο φύλα (Διάγραμμα 47).

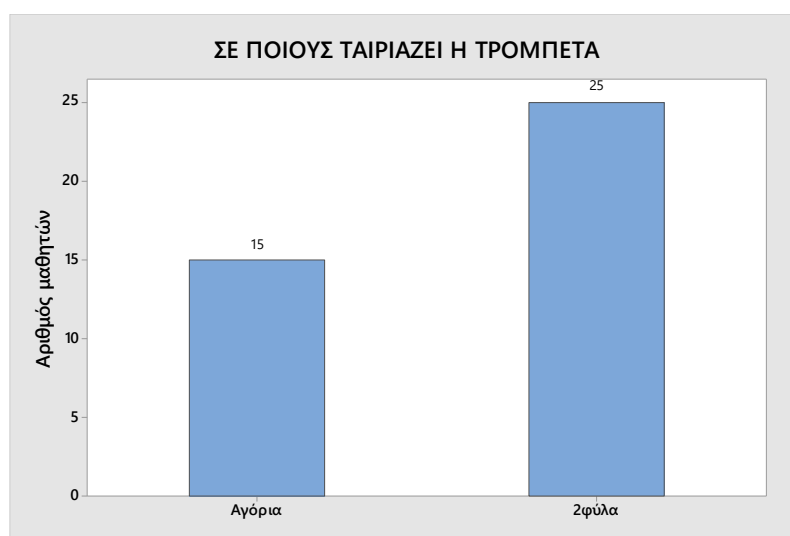
Διάγραμμα 47

- Όσον αφορά το τσέλο, 4 μαθητές φλάουτου απάντησαν ότι ταιριάζει να παίζεται μόνο από αγόρια, 3 μαθητές ότι ταιριάζει να παίζεται μόνο από κορίτσια και 33 ότι ταιριάζει να παίζεται και από τα δύο φύλα (Διάγραμμα 48).

Διάγραμμα 48

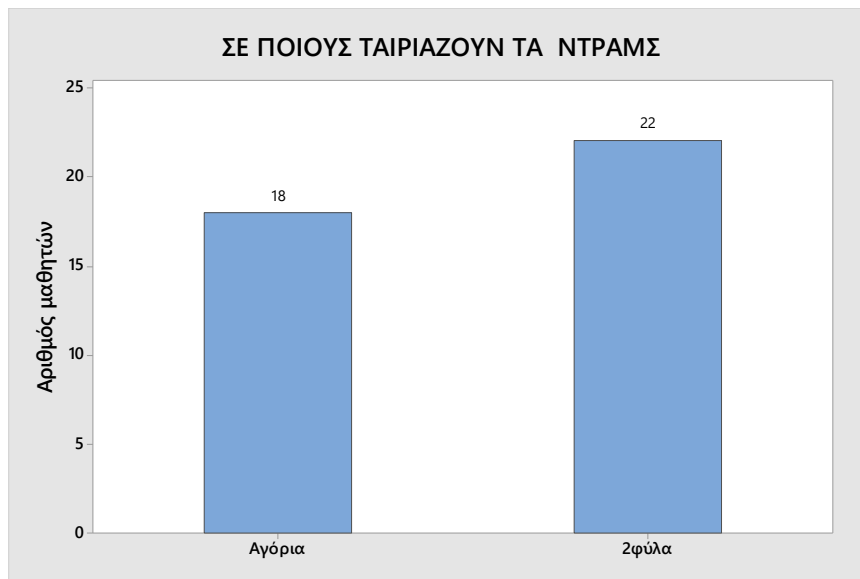
- Όσον αφορά την τρομπέτα, 15 μαθητές φλάουτου απάντησαν ότι ταιριάζει να παίζεται μόνο από αγόρια, κανένας μαθητής φλάουτο δεν απάντησε ότι ταιριάζει να παίζεται μόνο από κορίτσια και 25 μαθητές απάντησαν ότι ταιριάζει να παίζεται και από τα δύο φύλα (Διάγραμμα 49).

Διάγραμμα 49

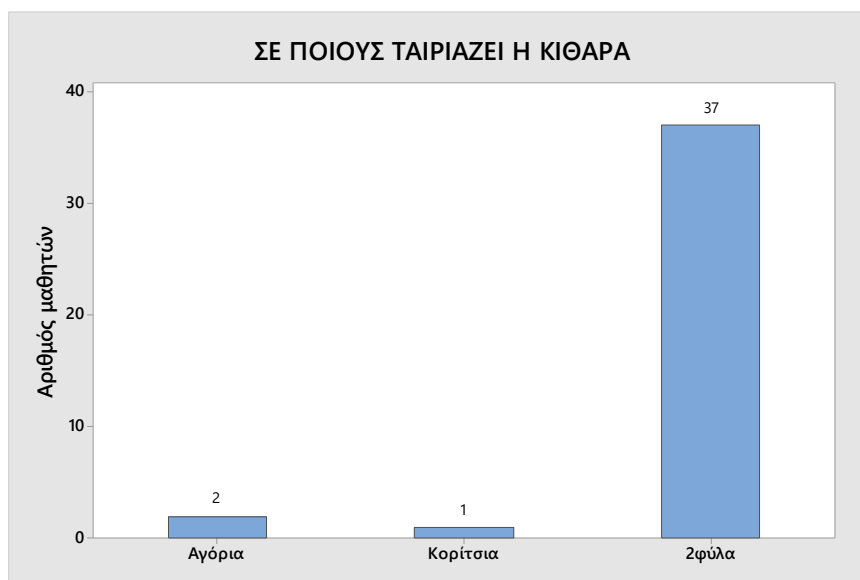
- Όσον αφορά τα ντραμς, 18 μαθητές φλάουτου απάντησαν ότι ταιριάζει να παίζονται μόνο από αγόρια, κανένας μαθητής φλάουτου δεν απάντησε ότι ταιριάζουν να παίζονται μόνο από κορίτσια και 22 μαθητές φλάουτου απάντησαν ότι ταιριάζουν να παίζονται και από τα δύο φύλα (Διάγραμμα 50).

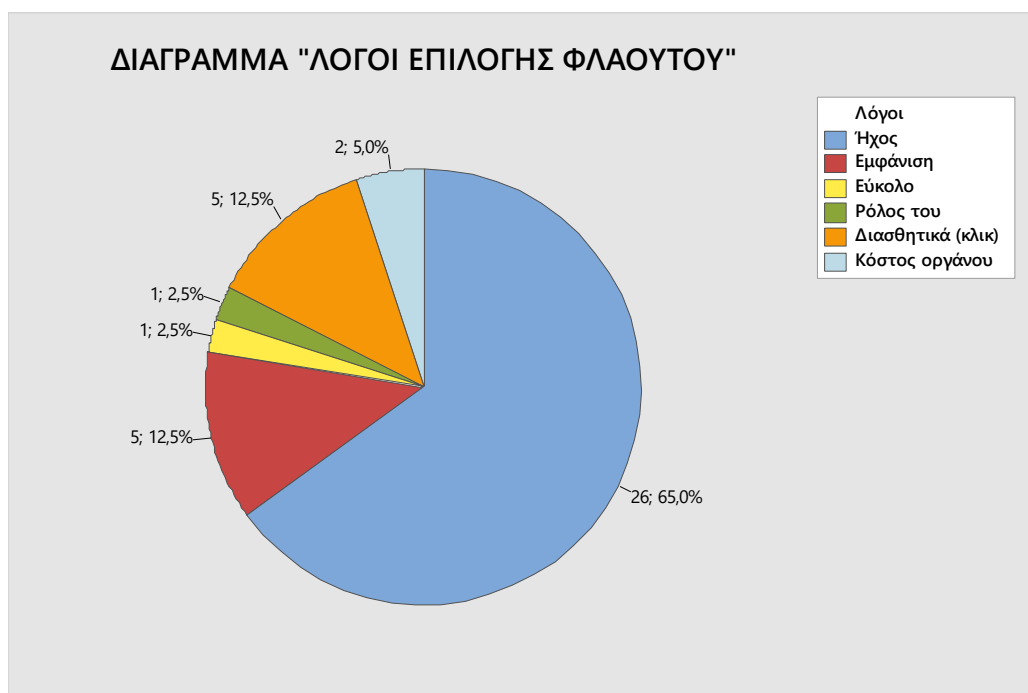
Διάγραμμα 50

- Τέλος, όσον αφορά την κιθάρα, 2 μαθητές φλάουτου απάντησαν ότι ταιριάζει να παίζεται μόνο από αγόρια, 1 μαθητής φλάουτου απάντησε ότι ταιριάζει να παίζεται μόνο από κορίτσια και 37 μαθητές φλάουτου απάντησαν ότι ταιριάζει να παίζεται και από τα δύο φύλα (Διάγραμμα 51).

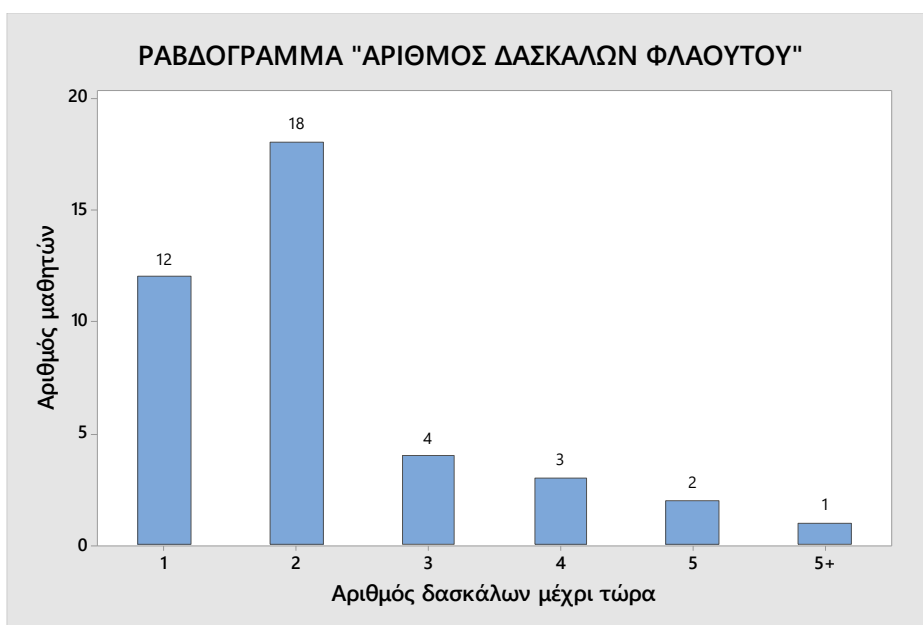
Διάγραμμα 51

- Έπειτα, ζητήθηκε από τους μαθητές να απαντήσουν για ποιο λόγο επέλεξαν να μάθουν φλάουτο. Το 65% των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα, δηλαδή 26 μαθητές, απάντησαν ότι επέλεξαν το φλάουτο λόγω του ήχου του. Το 12,5% των μαθητών, δηλαδή 5 μαθητές, απάντησαν ότι το επέλεξαν λόγω της εμφάνισής τους, 12,5% των μαθητών, δηλαδή 5 μαθητές ακόμη, απάντησαν ότι επέλεξαν το φλάουτο διαισθητικά (τους έκανε κλικ), 5% των μαθητών, δηλαδή 2 μαθητές, απάντησαν ότι επέλεξαν το φλάουτο λόγω του κόστους του, το 2,5% των μαθητών, δηλαδή ένας μαθητής απάντησε ότι διάλεξε το φλάουτο λόγω του ρόλου του σαν όργανο ορχήστρας και τέλος, 2,5% των μαθητών, δηλαδή ένας ακόμα μαθητής απάντησε ότι επέλεξε το φλάουτο γιατί το θεώρησε εύκολο (Διάγραμμα 52).

Διάγραμμα 52

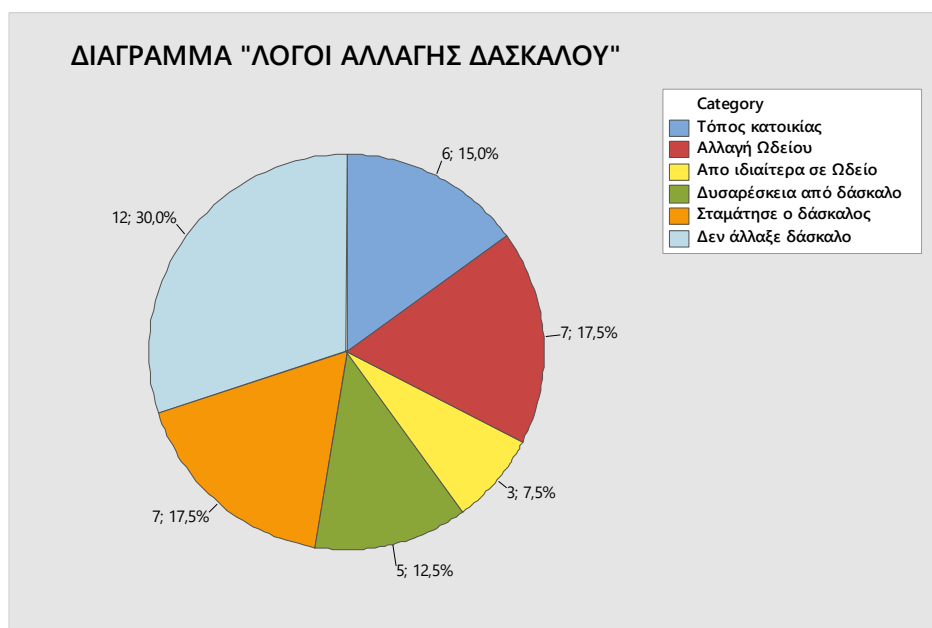
- Στην ερώτηση πόσους δασκάλους είχες από τη στιγμή που ξεκίνησες φλάουτο μέχρι σήμερα, 12 μαθητές φλάουτου απάντησαν ότι είχαν ένα μόνο δάσκαλο από τη στιγμή που ξεκίνησαν, 18 μαθητές απάντησαν ότι είχαν δύο δασκάλους από τη στιγμή που ξεκίνησαν, 4 μαθητές απάντησαν ότι είχαν 3 δασκάλους από τη στιγμή που ξεκίνησαν, 3 μαθητές είχαν 4 δασκάλους από τη στιγμή που ξεκίνησα, 2 μαθητές φλάουτου απάντησαν ότι είχαν 5 δασκάλους φλάουτου από τη στιγμή που ξεκίνησαν και 1 μαθητής φλάουτου είχε περισσότερους από 5 δασκάλους στο φλάουτο από τη στιγμή που ξεκίνησε (Διάγραμμα 53)

Διάγραμμα 53

- Από το σύνολο των μαθητών φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα το 30% δηλαδή 12 μαθητές δεν άλλαξαν δάσκαλο από τη στιγμή που ξεκίνησαν φλάουτο μέχρι σήμερα. Από το υπόλοιπο 60% των μαθητή που άλλαξαν έστω και έναν δάσκαλο από τη στιγμή που ξεκίνησαν φλάουτο μέχρι σήμερα, το 17,5%, δηλαδή 7 μαθητές, άλλαξαν δάσκαλο λόγω αλλαγής του τόπου κατοικίας τους. Άλλο ένα 17,5%, δηλαδή 7 μαθητές ακόμα άλλαξαν δάσκαλο λόγω αλλαγής ωδείου. Το 15%, δηλαδή 6 μαθητές άλλαξαν δάσκαλο λόγω αλλαγής του τόπου κατοικίας τους. Το 12,5%, δηλαδή 5 μαθητές φλάουτου, άλλαξαν δάσκαλο λόγω δυσαρέσκειας προς το πρόσωπο του δασκάλου. Τέλος, 7,5%, δηλαδή 3 μαθητές φλάουτου άλλαξαν

δάσκαλο καθώς από ιδιαίτερα μαθήματα που έκανα πήγαν σε κάποιο ωδείο (Διάγραμμα 54).

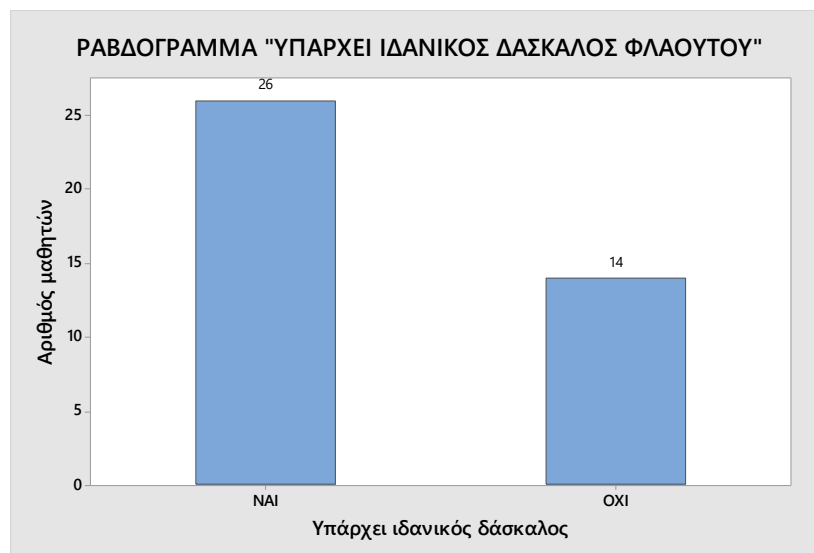
Διάγραμμα 54

- ο Στην ερώτηση για το αν θεωρούν οι μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα κάποιο δάσκαλο τους ξεχωριστό, οι 28 μαθητές απάντησαν ότι θεωρούν κάποιο δάσκαλο τους ξεχωριστό, ενώ οι 12 ότι δε θεωρούν κάποιο δάσκαλο τους ξεχωριστό (Διάγραμμα 55).

Διάγραμμα 55

- Στην συνέχεια, ζητήθηκε απ' όσους μαθητές απαντήσαν ότι θεωρούν κάποιο δάσκαλο ξεχωριστό, να αναφέρουν τον λόγο που τον θεωρούν ξεχωριστό. Οι λόγοι που αναφέρθηκαν από τους μαθητές ήταν: *«Έχει πλήρη γνώση του οργάνου, είναι φοβερή παίχτρια»*, *«Έχει το δικό του ξεχωριστό τρόπο διδασκαλίας»*, *«Μου διδάσκει τεχνική και έκφραση, με βοηθάει να βελτιώνομαι σε όλα τα ζητήματα του οργάνου»*, *«Είναι καλός άνθρωπος και καλός φλαουτίστας. Κάνει το μάθημα ξεκούραστο και ανάλαφρο, με κάνει να νοιώθω άνετα και να αγαπάω το φλάουτο πιο πολύ»*, *«Εμπνέει και ενθαρρύνει»*, *«Μου διδάσκει φλάουτο σαν πηγή ευχαρίστησης και όχι άγχους»*, *«Έχουμε χιμεία, αλληλοσεβασμό και εχεμύθεια, στοιχεία που δεν κάνουν το μάθημα απωθητικό»*, *«Διδάσκει με υπομονή και φιλικότητα και κάνει το μάθημα ευχάριστο»*, *«Πάντα στο τέλος του μαθήματος με ρωτάει αν είμαι χαρούμενη και ευτυχισμένη»*, *«Ευγένεια και γλυκύτητα»*, *«Δείχνει ενδιαφέρον»*, *«Συμμετοχή σε συναυλίες, διασκεδαστικό μάθημα»*, *«Διαθέσιμος για κάθε απορία, με βοηθάει να χαλαρώνω και να απολαμβάνω τη μουσική που παράγω, ακόμα και αν δεν είναι η τέλεια»*, *«Έχει μεταδοτικότητα»*, *«Δε μου λέει πάντα αυτό που περιμένω να ακούσω»*, *«Καλή φλαουτίστα, ξεχωριστός ήχος»*, *«Με βοηθάει να γίνω καλύτερος»*. Συνεπώς, οι μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούν κάποιο δάσκαλο τους ξεχωριστό για τις γνώσεις του, τον τρόπο διδασκαλίας του, για την προσωπικότητα του, όταν εμπνέει, ενθαρρύνει, είναι διαθέσιμος για απορίες, δείχνει ενδιαφέρον για τους μαθητές και ρωτάει αν είναι ευτυχισμένοι οι μαθητές μετά το τέλος του μαθήματος.

- Στην ερώτηση για το αν πιστεύουν ότι υπάρχει ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου, 26 από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν ότι πιστεύουν πως υπάρχει ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου, ενώ 14 μαθητές φλάουτου ότι δεν υπάρχει ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου (Διάγραμμα 56)

Διάγραμμα 56

- Στη συνέχεια, κλήθηκαν οι μαθητές να αριθμήσουν τουλάχιστον τρία χαρακτηριστικά του ιδανικού δάσκαλου φλάουτου, υποθέτοντας ότι υπάρχει ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου. Από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα, 23 μαθητές φλάουτου επισήμαναν τη μεταδοτικότητα σαν ένα από τα χαρακτηριστικά τους ιδανικού δάσκαλου φλάουτου, 23 μαθητές επίσης ανέφεραν ότι ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου θα πρέπει να είναι φιλικός, 22 μαθητές ανέφεραν ότι ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου πρέπει να είναι υπομονετικός, 22 μαθητές ακόμα θεωρούν τις γνώσεις για το αντικείμενο ως ένα από τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου, 20 μαθητές φλάουτου ανέφεραν την αγάπη για το αντικείμενο, ως ένα από τα χαρακτηριστικά που θα έπρεπε να είχε ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου και 14 μαθητές φλάουτου ανέφεραν το χιούμορ ως ένα από τα χαρακτηριστικά που θα έπρεπε να έχει ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου (Διάγραμμα 57).

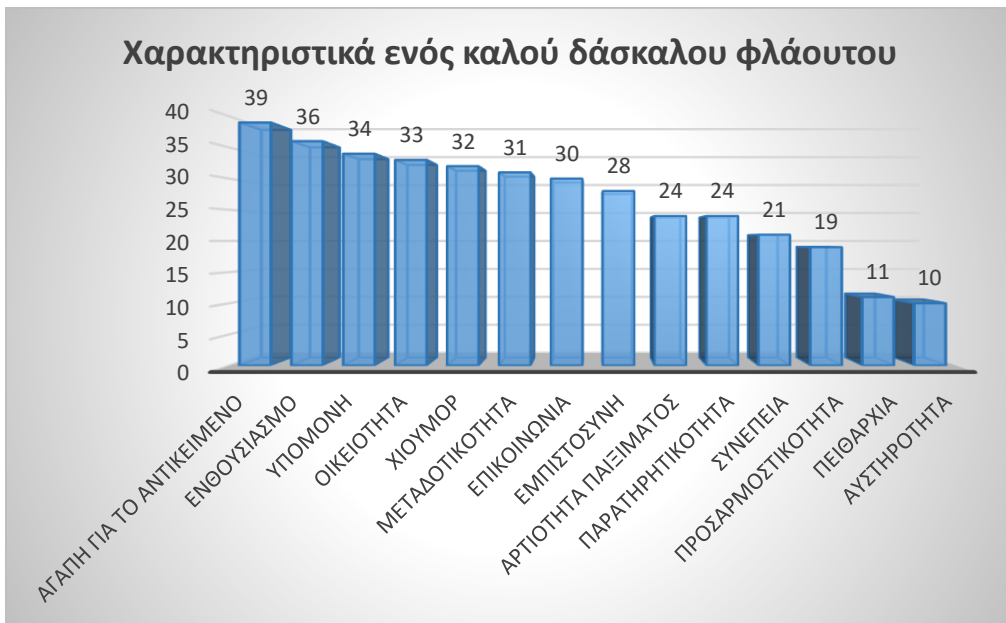
Διάγραμμα 57

- Η τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου, ζητούσε από τους μαθητές να επιλέξουν κάποιοι από τα χαρακτηριστικά, τα οποία θεωρούν ότι πρέπει να έχει ένας καλός δάσκαλος φλάουτου. Από τους συμμετέχοντες της έρευνας, 39 μαθητές φλάουτου επέλεξαν την αγάπη για το αντικείμενο σαν ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ένας καλός δάσκαλος φλάουτου, 36 μαθητές φλάουτου επέλεξαν το να έχει ενθουσιασμό και όρεξη για το μάθημα, σαν ένα χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου, 34 μαθητές επέλεξαν την υπομονή, σαν ένα χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτο, 33 μαθητές φλάουτου επέλεξαν την οικειότητα, το να νοιώθουν τον δάσκαλο κοντά τους, σαν ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ένας καλός δάσκαλος φλάουτου, 32 μαθητές επέλεξαν το χιούμορ, 31 μαθητές επέλεξαν τη μεταδοτικότητα, 30 μαθητές επέλεξαν το να είναι επικοινωνιακός σαν ένα από τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ένας καλός δάσκαλος φλάουτου, 28 μαθητές επέλεξαν το να εμπνέει εμπιστοσύνη σαν ένα χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου, 24 μαθητές επέλεξαν το να έχει αρτιότητα παιχνιδιού, 24 μαθητές επέλεξαν επίσης το να είναι παρατηρητικός σαν χαρακτηριστικό ενός καλού δασκάλου φλάουτου, 21 μαθητές επέλεξαν τη συνέπεια, 19 μαθητές επέλεξαν την προσαρμοστικότητα, 11 μαθητές επέλεξαν τη πειθαρχία και τέλος 10 μαθητές επέλεξαν την αυστηρότητα σαν ένα από τα χαρακτηριστικά που θα έπρεπε να έχει ένας καλός δάσκαλος φλάουτο (Διάγραμμα 58)

Διάγραμμα 58

- Συνεπώς, σύμφωνα με τις απαντήσεις των μαθητών φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα, τα χαρακτηριστικά ενός καλού δασκάλου φλάουτου κατά φθίνουσα σειρά είναι η αγάπη για το αντικείμενο, ο ενθουσιασμός, η υπομονή, η οικειότητα, το χιούμορ, η μεταδοτικότητα, να είναι επικοινωνιακός, να εμπνέει εμπιστοσύνη, η αρτιότητα παιξίματος, να είναι παρατηρητικός, να είναι συνεπής, να είναι προσαρμοστικός, η πειθαρχία και η αυστηρότητα (Διάγραμμα 59).

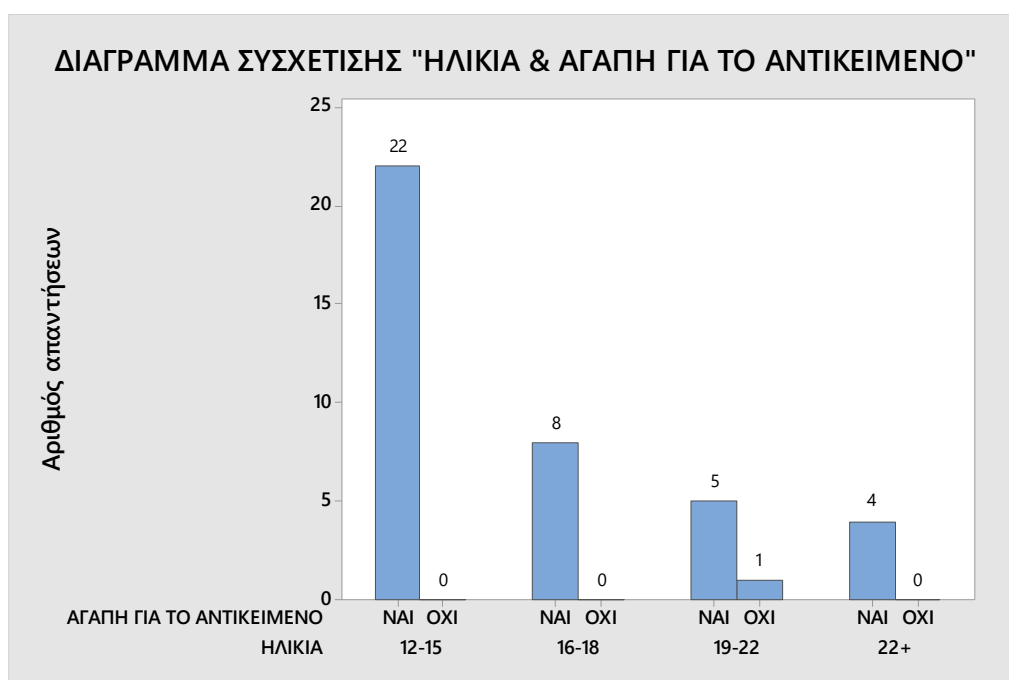

Διάγραμμα 59

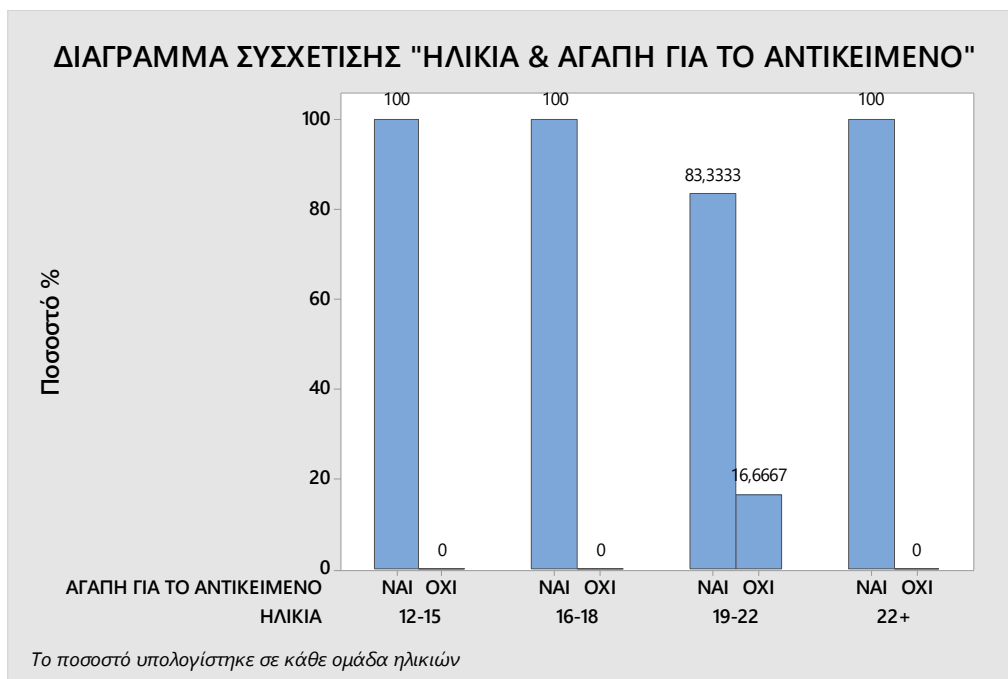

Στη συνέχεια, κρίθηκε αρκετά σημαντικό να γίνει συσχετισμός της ηλικίας με το κάθε ένα χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου.

- Όσον αφορά την αγάπη για το αντικείμενο, από τους 22 μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15 ετών και οι 22 το επέλεξαν ως ένα χαρακτηριστικό του καλού δάσκαλου φλάουτου. Από τους 8 μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18 και οι 8 επέλεξαν την αγάπη για το αντικείμενο ως ένα χαρακτηριστικό του καλού δάσκαλου. Από τους 6 μαθητές φλάουτου ηλικίας 19 – 22, οι 5 μαθητές επέλεξαν την αγάπη για το αντικείμενο ως ένα χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτο, ενώ 1 μαθητής δεν το επέλεξε. Τέλος, από τους 4 μαθητές φλάουτου πάνω από 22 ετών και οι 4 επέλεξαν την αγάπη για το αντικείμενο ως ένα χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου (Διάγραμμα 60). Άρα, το 100% των μαθητών φλάουτου ηλικίας 12 – 15 επέλεξαν την αγάπη για το αντικείμενο ως ένα σημαντικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου. Το 100% των μαθητών φλάουτου ηλικίας 16 – 18 ετών επέλεξαν επίσης την αγάπη για το αντικείμενο ως ένα βασικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου. Το 83,3% των μαθητών ηλικίας 19 – 22 επέλεξαν την αγάπη για το αντικείμενο ως ένα χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο, ενώ το 16,7% των μαθητών ηλικίας 19 – 22 δεν το επέλεξε (Διάγραμμα 61).

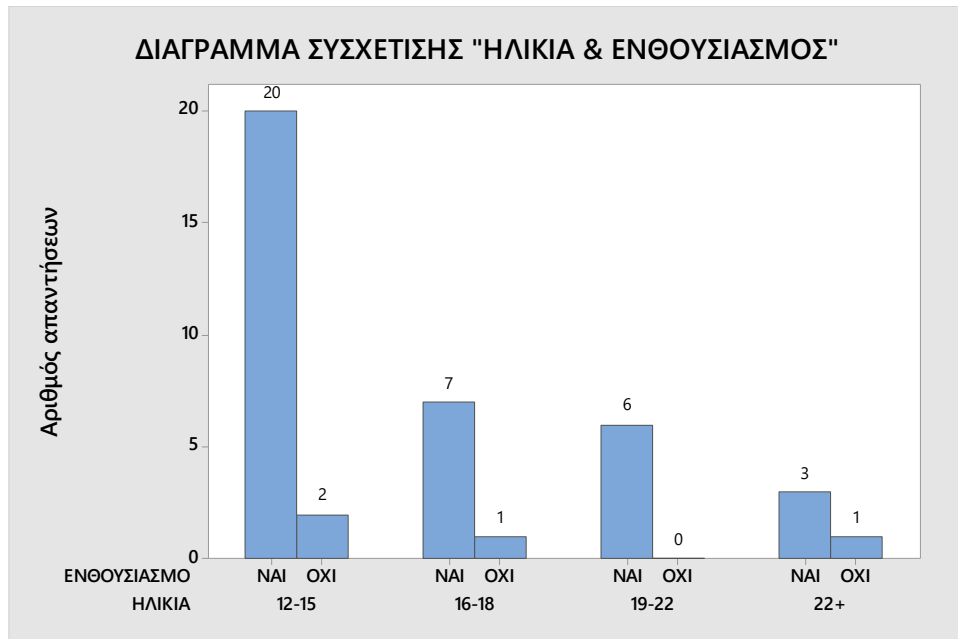

Διάγραμμα 60

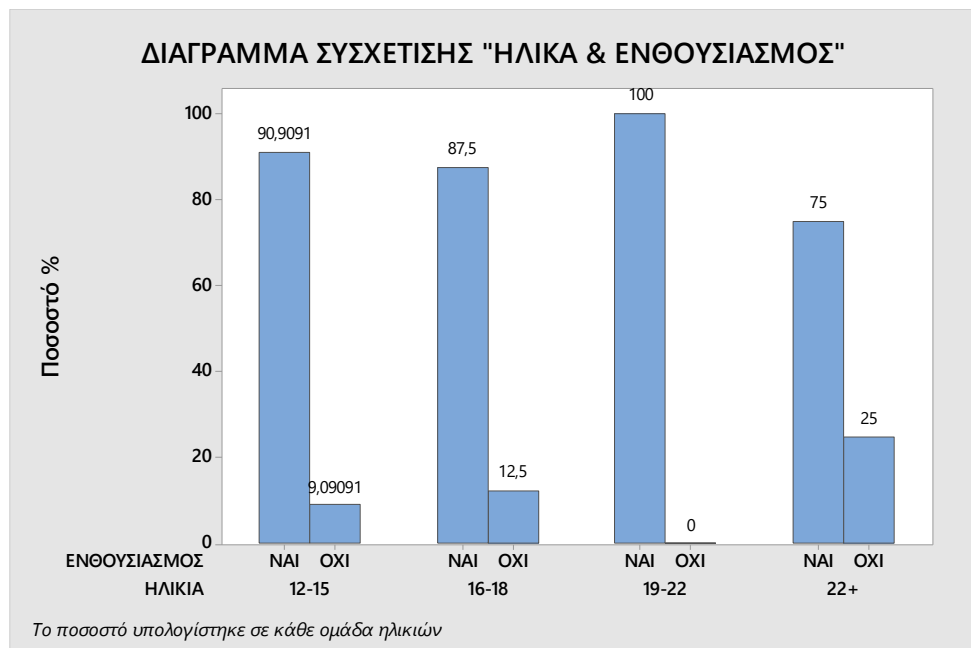

Διάγραμμα 61

- Όσον αφορά τον ενθουσιασμό, από τους 22 μαθητές ηλικίας 12 – 15 ετών, οι 20 επέλεξαν τον ενθουσιασμό ως ένα χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου, ενώ 2 μαθητές δεν τον επέλεξαν. Από τους 8 μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18 ετών, οι 7 επέλεξαν τον ενθουσιασμό σαν χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου, ενώ 1 μαθητής δεν το επέλεξε. Από τους 6 μαθητές φλάουτου ηλικίας 19 – 22 ετών και οι 6 επέλεξαν τον ενθουσιασμό ως ένα βασικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου. Από τους 4 μαθητές φλάουτου 22 ετών και άνω, 3 μαθητές επέλεξαν τον ενθουσιασμό ως ένα βασικό χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 1 μαθητής δεν το επέλεξε (Διάγραμμα 62). Συνεπώς, το 91% των μαθητών ηλικίας 12 – 15 επέλεξαν τον ενθουσιασμό ως ένα χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο, ενώ το 9% των μαθητών δε το επέλεξε. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18 ετών το 87,5% επέλεξε τον ενθουσιασμό ως ένα βασικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου, ενώ το 12,5% δεν το επέλεξε. Από του μαθητές φλάουτου ηλικίας 19 – 22, το 100% επέλεξε τον ενθουσιασμό ως ένα χαρακτηριστικό για το τον καλό δάσκαλο φλάουτου. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου οι οποίοι ήταν μεγαλύτεροι από 22 ετών, το 75% επέλεξε τον ενθουσιασμό, ενώ το 25% δεν τον επέλεξε ως βασικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου (Διάγραμμα 63).

Διάγραμμα 62

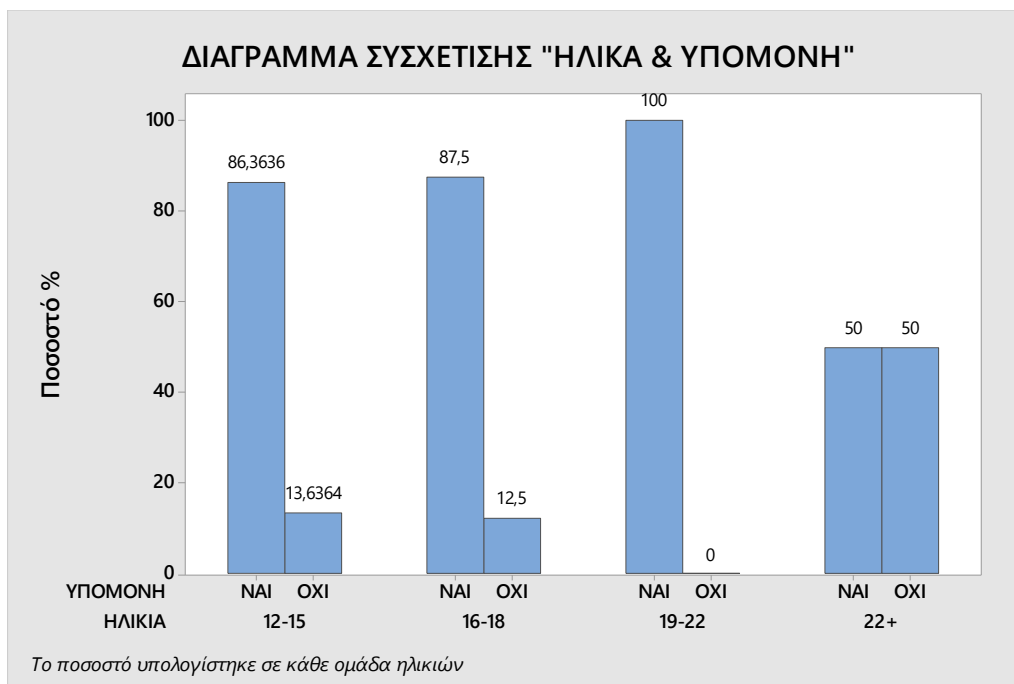
Διάγραμμα 63

- Όσον αφορά την υπομονή, από τους 22 μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, οι 19 μαθητές επέλεξαν την υπομονή ως ένα βασικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου, ενώ 3 δεν το επέλεξαν. Από τους 8 μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18 ετών, οι 7 επέλεξαν την υπομονή ως ένα χαρακτηριστικό που θα πρέπει να έχει ο καλός δάσκαλος φλάουτου, ενώ 1 μαθητής δεν το επέλεξε. Από τους 6 μαθητές

φλάουτου ηλικίας 19 – 22 και οι 6 επέλεξαν την υπομονή ως ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ένα καλός δάσκαλος φλάουτου. Από του 4 μαθητές φλάουτου οι οποίοι είναι μεγαλύτεροι από 22 ετών, οι 2 επέλεξαν την υπομονή ενώ οι άλλοι 2 δεν την επέλεξαν ως ένα σημαντικό χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ένας καλός δάσκαλος φλάουτου (Διάγραμμα 64). Άρα, το 86,4% των μαθητών ηλικίας 12 – 15 επέλεξαν την υπομονή ως ένα βασικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου ενώ το 13,3% των μαθητών φλάουτου ηλικίας 12 – 15 δεν την επέλεξαν. Το 87,5% των μαθητών φλάουτου ηλικίας 16 – 18 επέλεξαν την υπομονή ως ένα βασικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου, ενώ το 12,5% των μαθητών φλάουτου ηλικίας 16 – 18 δεν την επέλεξαν. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 19 – 22 το 100% επέλεξαν την υπομονή ως ένα βασικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου. Το 50% των μαθητών φλάουτου 22 ετών και πάνω επέλεξαν την υπομονή ως ένα σημαντικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου, ενώ το άλλο 50% δεν το επέλεξε (Διάγραμμα 65).

Διάγραμμα 64

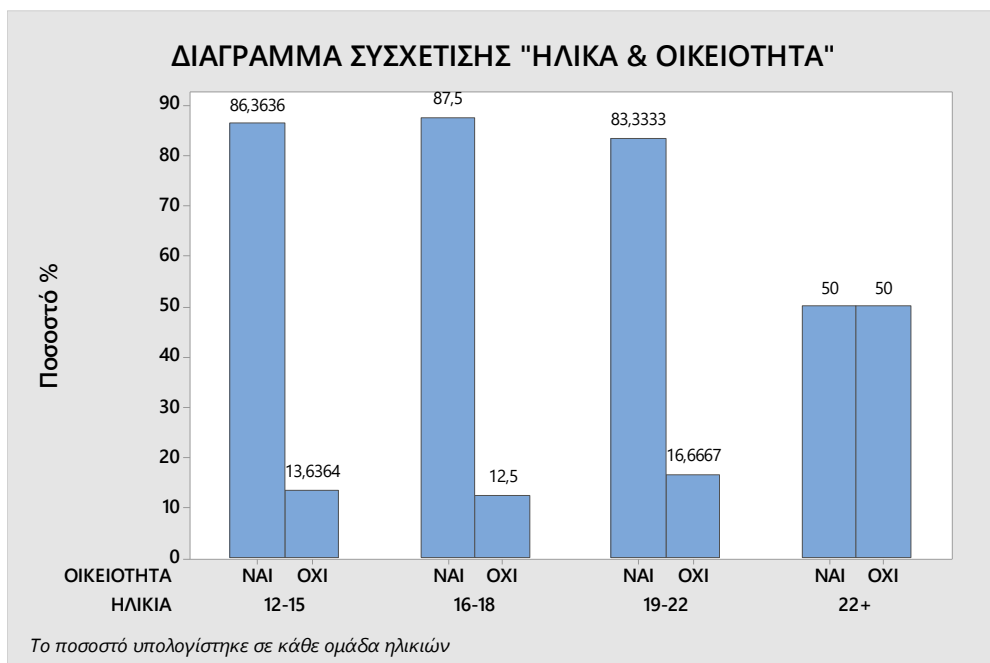
Διάγραμμα 65

- Όσον αφορά την οικειότητα, από τους 22 μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, οι 19 επέλεξαν την οικειότητα ως ένα σημαντικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου, ενώ 3 μαθητές φλάουτου δεν την επέλεξαν. Από του 8 μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18, οι 7 επέλεξαν την οικειότητα ως ένα χαρακτηριστικό που θα πρέπει να έχει ένας κάλος δάσκαλος φλάουτου, ενώ 1 μαθητής δεν την επέλεξε. Από του 6 μαθητές φλάουτου ηλικίας 19 – 22, οι 5 μαθητές επέλεξαν την οικειότητα ως ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ένας καλός δάσκαλος φλάουτου, ενώ 1 μαθητής δεν την επέλεξε. Από του 4 μαθητές οι οποίοι ήταν μεγαλύτεροι από 22 ετών, οι 2 επέλεξαν την οικειότητα ως ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ένας καλός δάσκαλος φλάουτου, ενώ 2 μαθητές επίσης δεν το επέλεξαν (Διάγραμμα 66). Συνεπώς, από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, το 86,4% επέλεξε την οικειότητα, ενώ το 13,6% δεν επέλεξε την οικειότητα ως ένα χαρακτηριστικό που θα πρέπει να έχει ο καλός δάσκαλος φλάουτου. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18, το 87,5% επέλεξε την οικειότητα, ενώ το 12,5% δεν την επέλεξε ως ένα χαρακτηριστικό που θα πρέπει να έχει ένας καλός δάσκαλος φλάουτου. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 19 – 22, 83,3% επέλεξε την οικειότητα ως ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ένας καλός δάσκαλος φλάουτου, ενώ το 16,7% δεν την επέλεξε. Τέλος, από τους μαθητές οι οποίοι είναι άνω των 22 ετών, το 50%

επέλεξε την οικειότητα, ενώ το άλλο 50% δεν την επέλεξε ως ένα σημαντικό χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου (Διάγραμμα 67).

Διάγραμμα 66

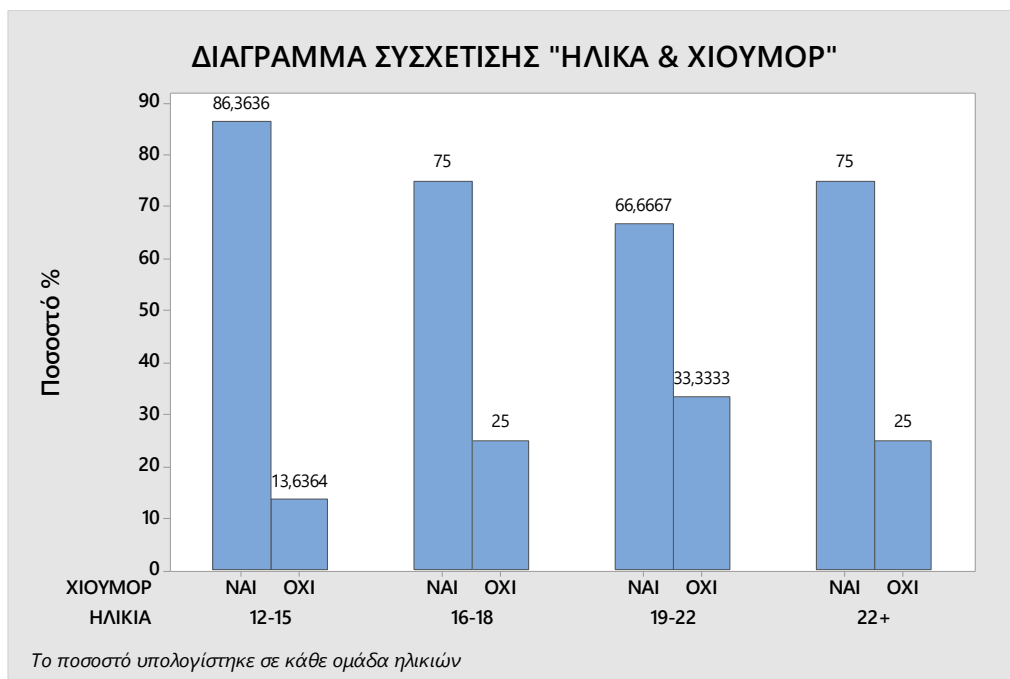

Διάγραμμα 67

- Όσον αφορά το χιούμορ, από τους 22 μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, οι 19 επέλεξαν το χιούμορ ως ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ο καλός δάσκαλος φλάουτου, ενώ 3 μαθητές δε το επέλεξαν. Από τους 8 μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18, οι 6 επέλεξαν το χιούμορ ως ένα χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 2 μαθητές δεν το επέλεξαν. Από τους 6 μαθητές φλάουτου 19 – 22 ετών, οι 4 επέλεξαν το χιούμορ, ενώ 2 δεν το επέλεξαν ως χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου. Από τους 4 μαθητές άνω των 22 ετών, 3 επέλεξαν το χιούμορ ως ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ο καλός δάσκαλος φλάουτου, ενώ 1 μαθητής δεν το επέλεξε (Διάγραμμα 68). Συνεπώς, από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, το 86,4% επέλεξαν το χιούμορ, ενώ το 14,6% δεν το επέλεξαν. Από τους μαθητές ηλικίας 16 – 18, το 75% επέλεξαν το χιούμορ, ενώ το 25% δεν το επέλεξαν ως ένα από τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ο καλός δάσκαλος φλάουτου. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 19 – 22, το 66,7% επέλεξε το χιούμορ, ενώ το 33,3% δεν το επέλεξε. Τέλος, από τους μαθητές άνω των 22 ετών, το 75% επέλεξε το χιούμορ ως ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ο καλός δάσκαλος φλάουτου, ενώ το 25% δεν το επέλεξε (Διάγραμμα 69).

Διάγραμμα 68

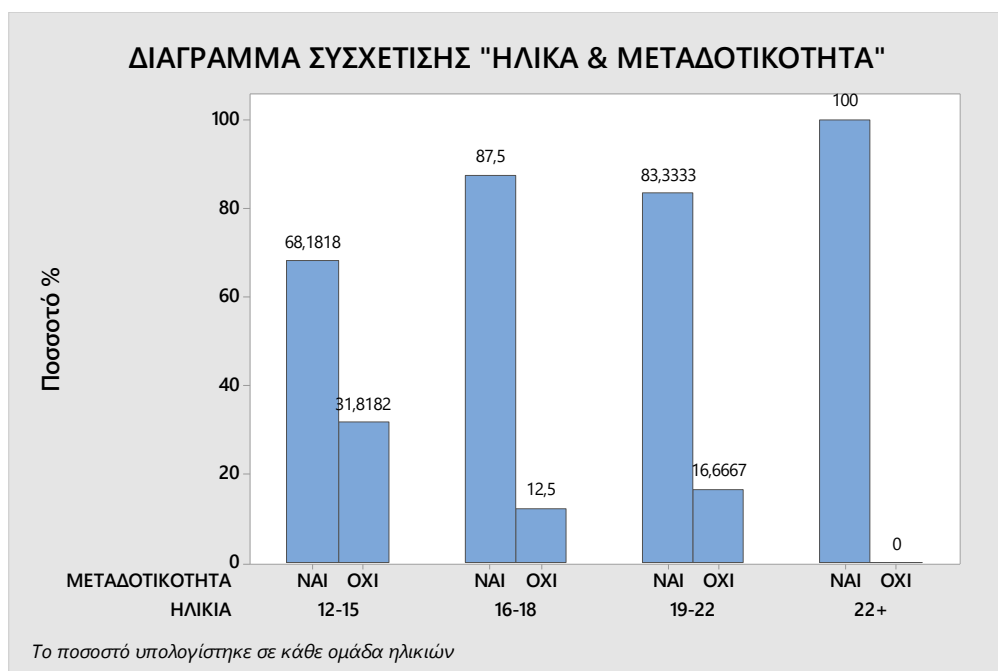
Διάγραμμα 69

- Όσον αφορά τη μεταδοτικότητα, από τους 22 μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, οι 15 την επέλεξαν, ενώ 7 δεν την επέλεξαν ως χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου. Από τους 8 μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18, οι 7 επέλεξαν τη μεταδοτικότητα, ενώ 1 μαθητής δεν την επέλεξε. Από τους 6 μαθητές φλάουτου ηλικίας 19 – 22, 5 επέλεξαν τη μεταδοτικότητα ως ένα χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου, ενώ 1 δεν το επέλεξε. Από τους 4 μαθητές άνω των 22 και οι 4 επέλεξαν τη μεταδοτικότητα ως χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ο καλός δάσκαλος φλάουτου (Διάγραμμα 70). Άρα, από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, το 68,2% επέλεξε τη μεταδοτικότητα ως ένα χαρακτηριστικό για τον καλό δάσκαλο φλάουτου, ενώ το 31,8% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές ηλικίας 16 – 18, το 87,5% επέλεξε τη μεταδοτικότητα ενώ το 12,5% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 19 – 22, το 83,3% επέλεξε τη μεταδοτικότητα ως ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει ο καλός δάσκαλος φλάουτου, ενώ το 16,7% δεν την επέλεξε. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου άνω των 22 ετών, το 100% επέλεξε τη μεταδοτικότητα ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου (Διάγραμμα 71).

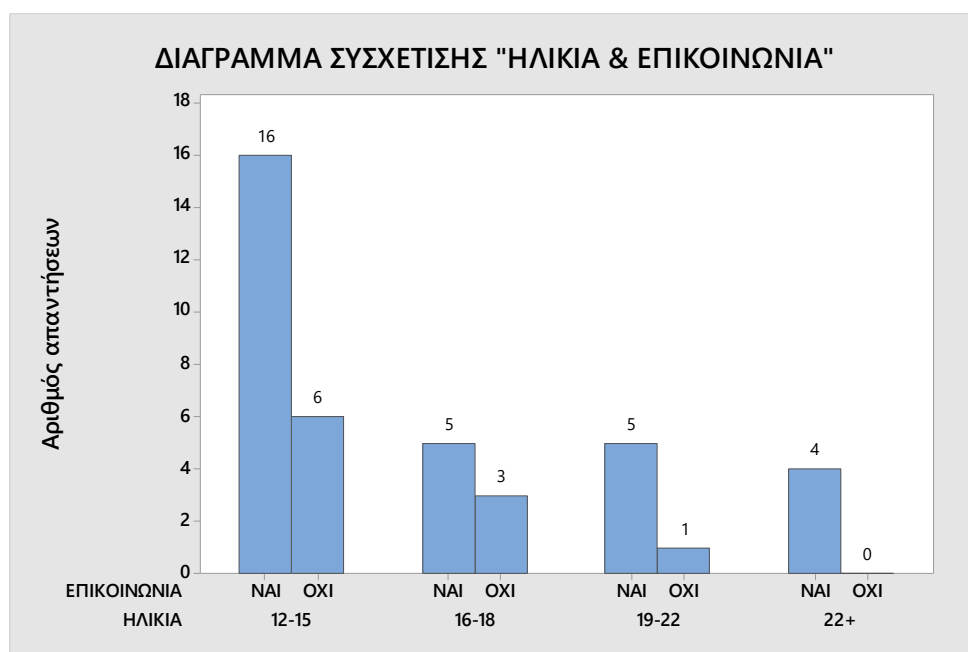

Διάγραμμα 70

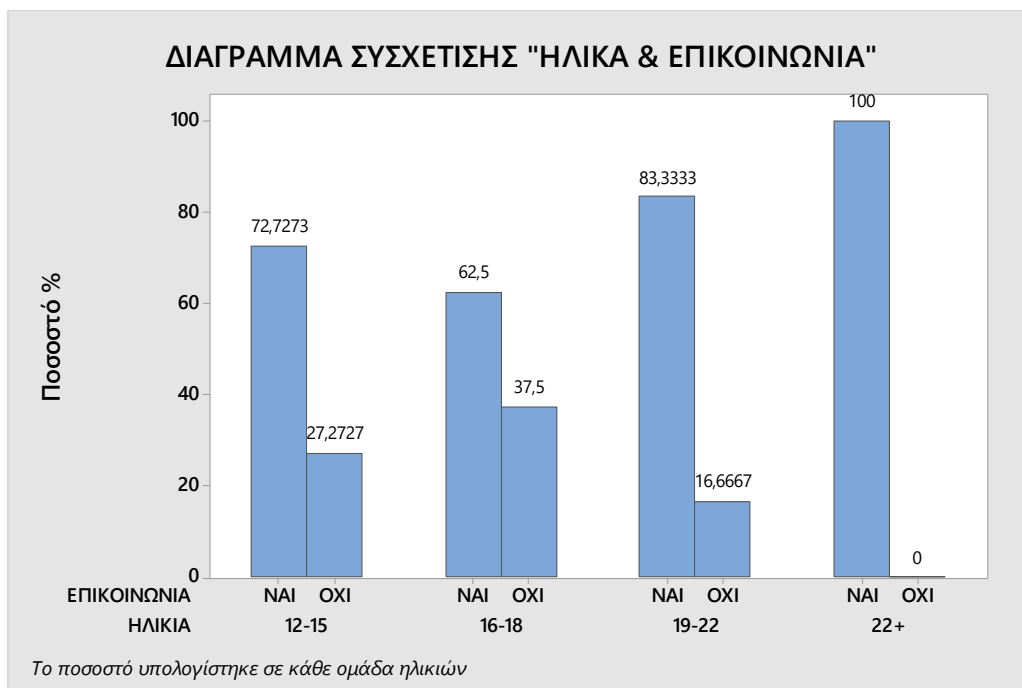

Διάγραμμα 71

- Όσον αφορά την επικοινωνία, από τους 22 μαθητές φλάουτου οι 16 την επέλεξαν ως ένα χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 6 μαθητές δεν την επέλεξαν. Από τους 8 μαθητές ηλικίας 16 – 18, οι 6 επέλεξαν την επικοινωνία ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 2 μαθητές φλάουτου δεν την επέλεξαν. Από τους 6 μαθητές ηλικίας 19 – 22, 5 μαθητές επέλεξαν την επικοινωνία, ενώ 1 μαθητής δεν την επέλεξε. Από τους 4 μαθητές άνω των 22 ετών και οι 4 επέλεξαν την επικοινωνία ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου (Διάγραμμα 72). Συνεπώς, από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, το 72,7% επέλεξε την επικοινωνία ως χαρακτηριστικό, ενώ το 27,3% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18, το 62,5% επέλεξε την επικοινωνία ως χαρακτηριστικό, ενώ το 37,5% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές ηλικίας 19 – 22, το 83,3% επέλεξε την επικοινωνία ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 16,7% δεν την επέλεξε. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου άνω των 22 ετών, το 100% επέλεξε την επικοινωνία ως χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου (Διάγραμμα 73).

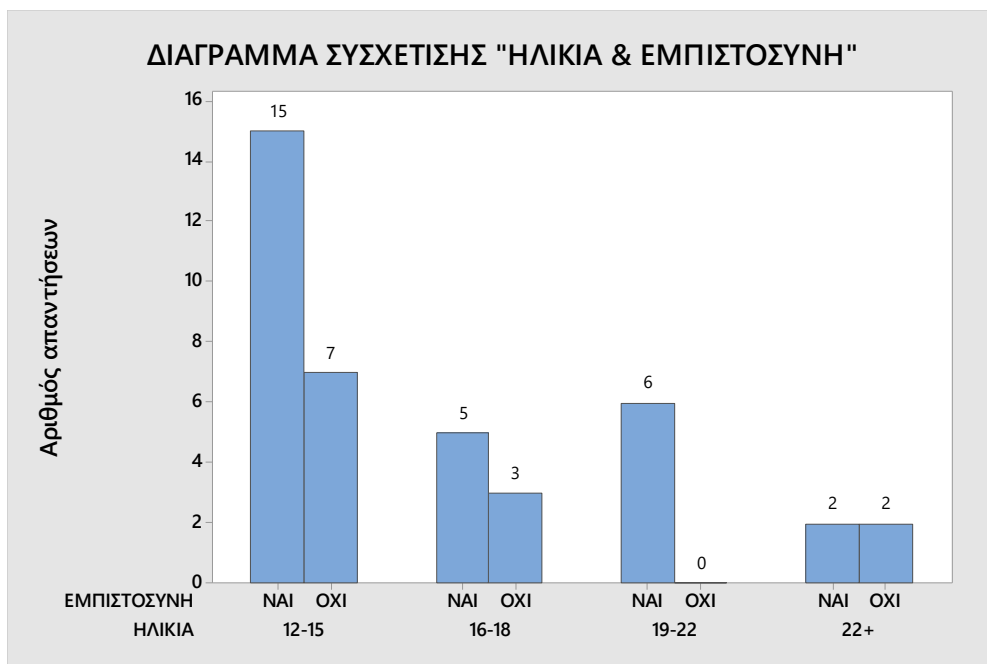

Διάγραμμα 72

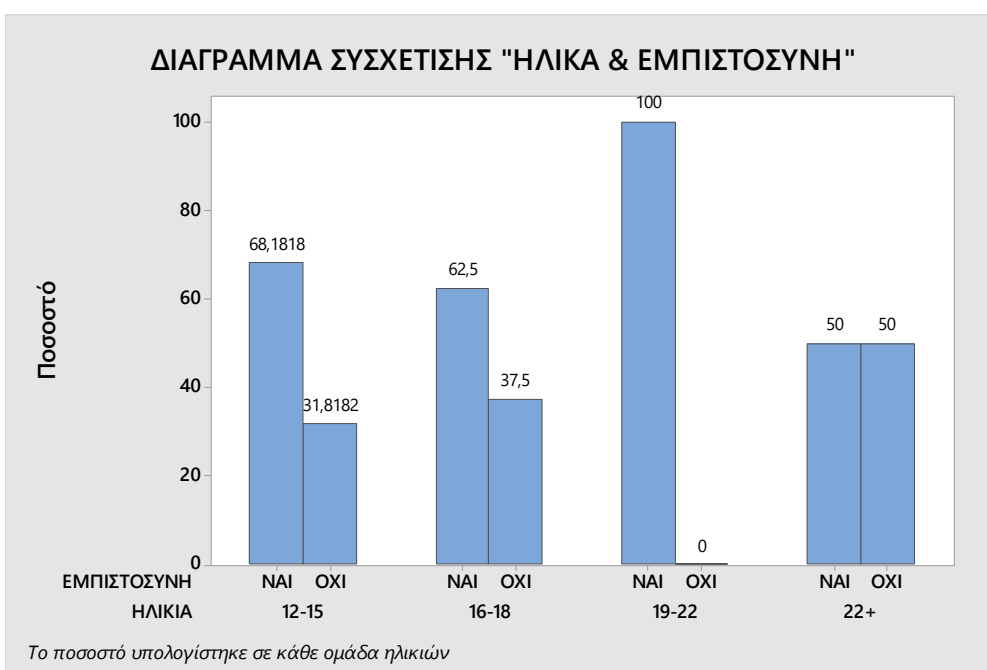

Διάγραμμα 73

- Όσον αφορά την εμπιστοσύνη, από τους 22 μαθητές φλάουτου 12 – 15 ετών, 15 επέλεξαν την εμπιστοσύνη ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δάσκαλου φλάουτου, ενώ 7 μαθητές δεν την επέλεξαν. Από τους 8 μαθητές ηλικίας 16 – 19, οι 5 μαθητές επέλεξαν σαν χαρακτηριστικό την εμπιστοσύνη, ενώ 3 μαθητές δεν την επέλεξαν. Από τους 6 μαθητές ηλικίας 19 – 22, και οι 6 επέλεξαν την εμπιστοσύνη ως ένα από τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ο καλός δάσκαλος φλάουτου. Από τους 4 μαθητές άνω των 22 ετών, 2 μαθητές επέλεξαν την εμπιστοσύνη και 2 επίσης μαθητές δεν την επέλεξαν (Διάγραμμα 74). Άρα, από τους μαθητές 12 – 15 ετών, το 68,2% επέλεξε ως χαρακτηριστικό την εμπιστοσύνη, ενώ το 31,8% δεν τη επέλεξε. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 19, το 62,5% επέλεξε την εμπιστοσύνη ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ το 37,5% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές ηλικίας 19 – 22, το 100% επέλεξε την εμπιστοσύνης ως χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου άνω των 22 ετών, το 50% επέλεξε την εμπιστοσύνη, ενώ το άλλο 50% δεν την επέλεξε (Διάγραμμα 75).

Διάγραμμα 74

Διάγραμμα 75

- Όσον αφορά τη συνέπεια, από τους 22 μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, οι 10 επέλεξαν τη συνέπεια ως χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 12 μαθητές δεν την επέλεξαν. Από τους 8 μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18, οι 3 μαθητές επέλεξαν τη συνέπεια, ενώ 5 μαθητές δεν την επέλεξαν ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου. Από τους 6 μαθητές 19 – 22 ετών, 4 μαθητές επέλεξαν ως χαρακτηριστικό τη συνέπεια, ενώ 2 μαθητές δεν την επέλεξαν. Από τους 4 μαθητές φλάουτου άνω των 22 ετών και οι 4 επέλεξαν τη συνέπεια ως χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου (Διάγραμμα 76). Συνεπώς, από τους μαθητές 12 – 15 ετών, το 45,5% επέλεξαν τη συνέπεια ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δάσκαλου φλάουτου, ενώ το 55,5% δεν το επέλεξε. Από του μαθητές 16 – 18 ετών, το 37,5% επέλεξε ως χαρακτηριστικό τη συνέπεια, ενώ το 62,5% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 19 – 22, το 66,7% επέλεξε ως χαρακτηριστικό τη συνέπεια, ενώ το 33,3% δεν την επέλεξε. Τέλος, από τους μαθητές άνω των 22 ετών, το 100% επέλεξε τη συνέπεια ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου (Διάγραμμα 77).

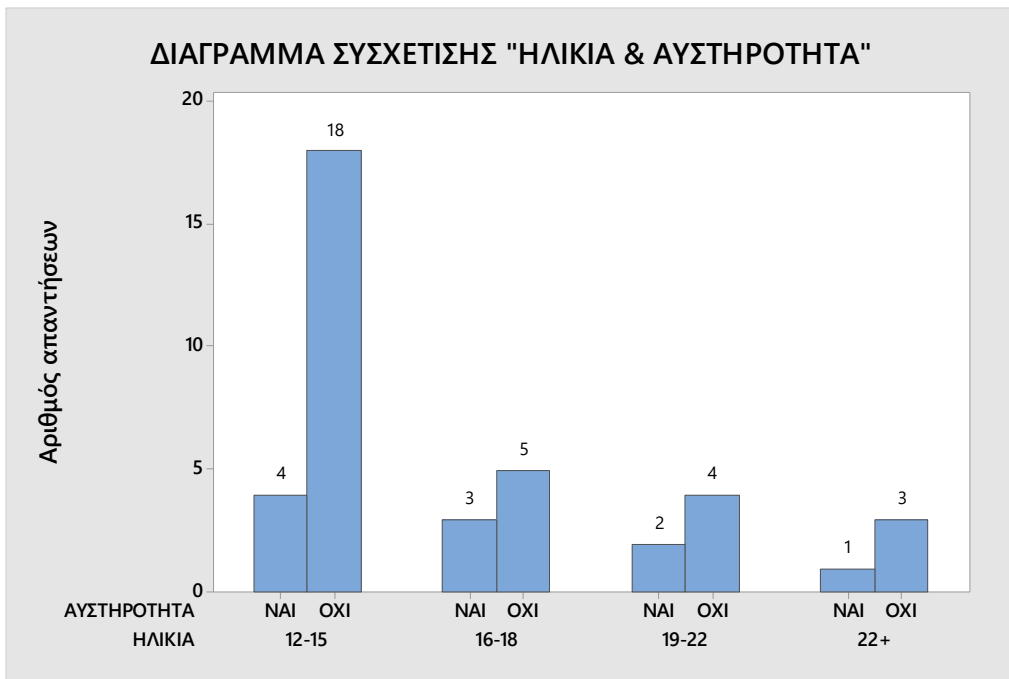

Διάγραμμα 76

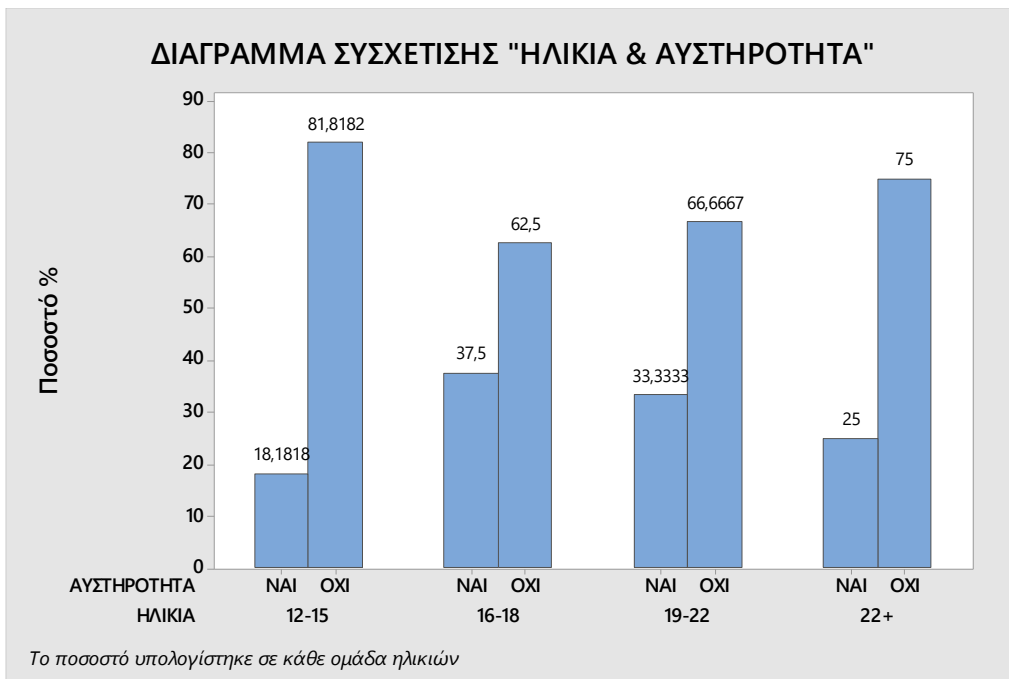

Διάγραμμα 77

- Όσον αφορά την αυστηρότητα, από τους 22 μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, οι 4 επέλεξαν την αυστηρότητα ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 18 δεν την επέλεξαν. Από τους 8 μαθητές ηλικίας 16 – 18, 3 μαθητές επέλεξαν ως χαρακτηριστικό την αυστηρότητα, ενώ 5 μαθητές δεν την επέλεξαν. Από του 6 μαθητές φλάουτου 19 – 22 ετών, οι 2 επέλεξαν ως χαρακτηριστικό την αυστηρότητα, ενώ 4 δεν την επέλεξαν. Από τους 4 μαθητές άνω των 22 ετών, 1 μαθητής επέλεξε ως χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου την αυστηρότητα και 3 μαθητές δεν την επέλεξαν (Διάγραμμα 78). Άρα, από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, το 18,2% επέλεξε ως χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου την αυστηρότητα, ενώ το 81,8% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές φλάουτου 16 – 18 ετών, το 37,5% επέλεξε ως χαρακτηριστικό την αυστηρότητα, ενώ το 62,5% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές ηλικίας 19 – 22, το 33,3% επέλεξε ως χαρακτηριστικό την αυστηρότητα, ενώ το 66,7% δεν την επέλεξε. Τέλος από τους μαθητές φλάουτου άνω των 22 ετών, το 25% επέλεξε την αυστηρότητα ως ένα από τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ο καλός δάσκαλος φλάουτου, ενώ το 75% δεν το επέλεξε (Διάγραμμα 79)

Διάγραμμα 78

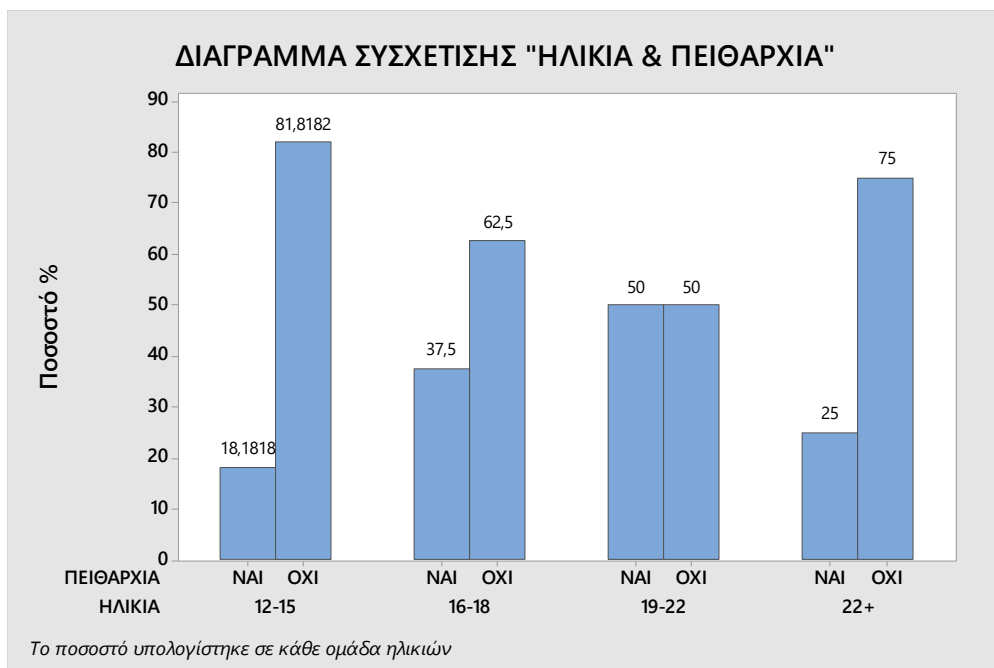
Διάγραμμα 79

- Όσον αφορά την πειθαρχία, από τους 22 μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, οι 4 επέλεξαν την πειθαρχία ως ένα χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 18 δεν την επέλεξαν. Από τους 8 μαθητές 16 – 18 ετών, 3 μαθητές επέλεξαν ως χαρακτηριστικό την πειθαρχία, ενώ 5 μαθητές δεν την επέλεξαν. Από τους 6 μαθητές 19 – 22 ετών, 3 επέλεξαν την πειθαρχία και 3 δεν την επέλεξαν. Από τους 4 μαθητές φλάουτου, άνω των 22 ετών, 1 μαθητής επέλεξε την πειθαρχία, ενώ 3 μαθητές δεν την επέλεξαν ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου (Διάγραμμα 80). Άρα, από τους μαθητές φλάουτου 12 – 15 ετών, το 12,2% επέλεξε την πειθαρχία, ενώ το 81,8% δεν την επέλεξε ως χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου. Από τους μαθητές ηλικίας 16 – 18, το 37,5% επέλεξε ως χαρακτηριστικό την πειθαρχία ενώ το 62,5% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές φλάουτου 19 – 22 ετών, το 50% επέλεξε ως χαρακτηριστικό την πειθαρχία, ενώ το άλλο 50% δεν την επέλεξε. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου άνω των 22 ετών, το 25% επέλεξε την πειθαρχία, ενώ το 75% δεν την επέλεξε ως ένα από τα χαρακτηριστικά τα οποία πρέπει να έχει ο καλός δάσκαλος φλάουτου (Διάγραμμα 81).

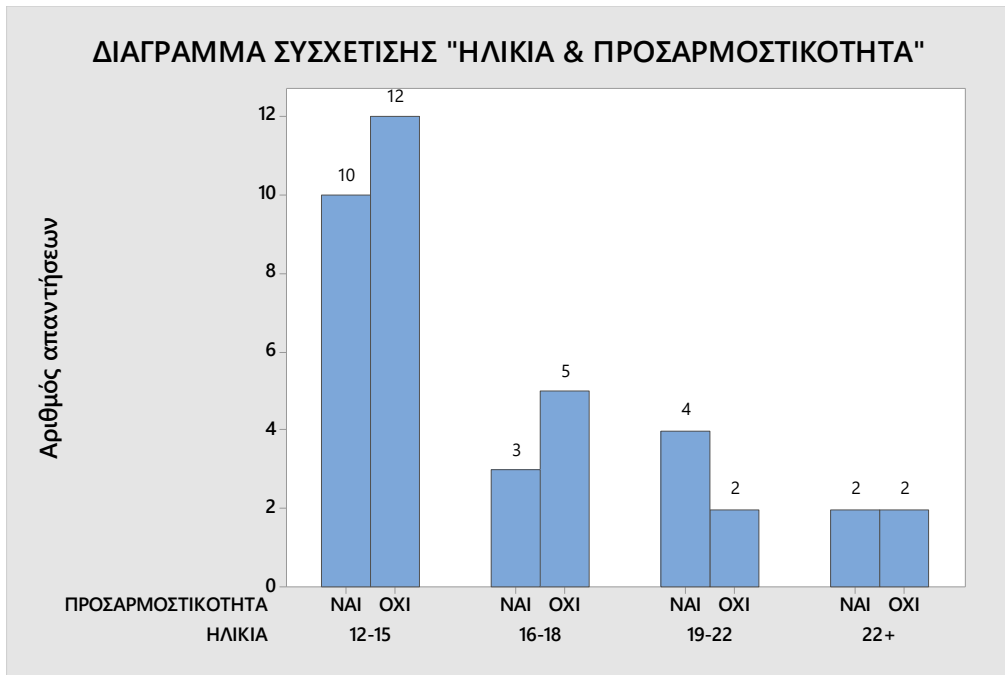
Διάγραμμα 80

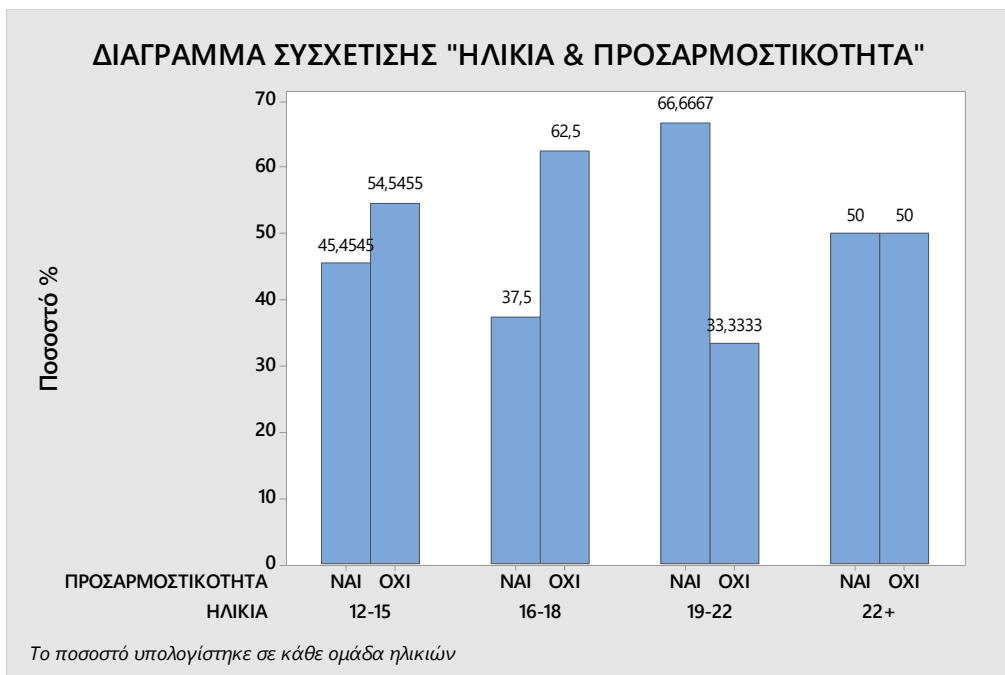

Διάγραμμα 81

- Όσον αφορά την προσαρμοστικότητα, από τους 22 μαθητές φλάουτου 12 – 15 ετών, 10 μαθητές επέλεξαν την προσαρμοστικότητα ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 12 μαθητές δεν την επέλεξαν. Από τους 8 μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18, επέλεξαν την προσαρμοστικότητα 3 μαθητές, ενώ δεν την επέλεξαν 5 μαθητές. Από τους 6 μαθητές φλάουτου 19 – 22 ετών, 4 επέλεξαν ως χαρακτηριστικό την προσαρμοστικότητα, ενώ 2 μαθητές δεν την επέλεξαν. Από τους μαθητές φλάουτου άνω των 22 ετών, 2 μαθητές επέλεξαν την προσαρμοστικότητα και 2 μαθητές δεν την επέλεξαν ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου (Διάγραμμα 82). Συνεπώς, από τους μαθητές φλάουτου 12 – 15 ετών, το 45,5% επέλεξε ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου την προσαρμοστικότητα, ενώ το 55,5% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές ηλικίας 16 – 18, το 37,5% επέλεξε ως χαρακτηριστικό την προσαρμοστικότητα, ενώ το 62,5% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές 19 – 22 ετών, το 66,7% επέλεξαν την προσαρμοστικότητα ως χαρακτηριστικό, ενώ το 33,3% δεν την επέλεξε. Τέλος, από τους μαθητές άνω των 22 ετών, το 50% επέλεξε την προσαρμοστικότητα ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ το άλλο 50% των μαθητών δεν την επέλεξε (Διάγραμμα 83).

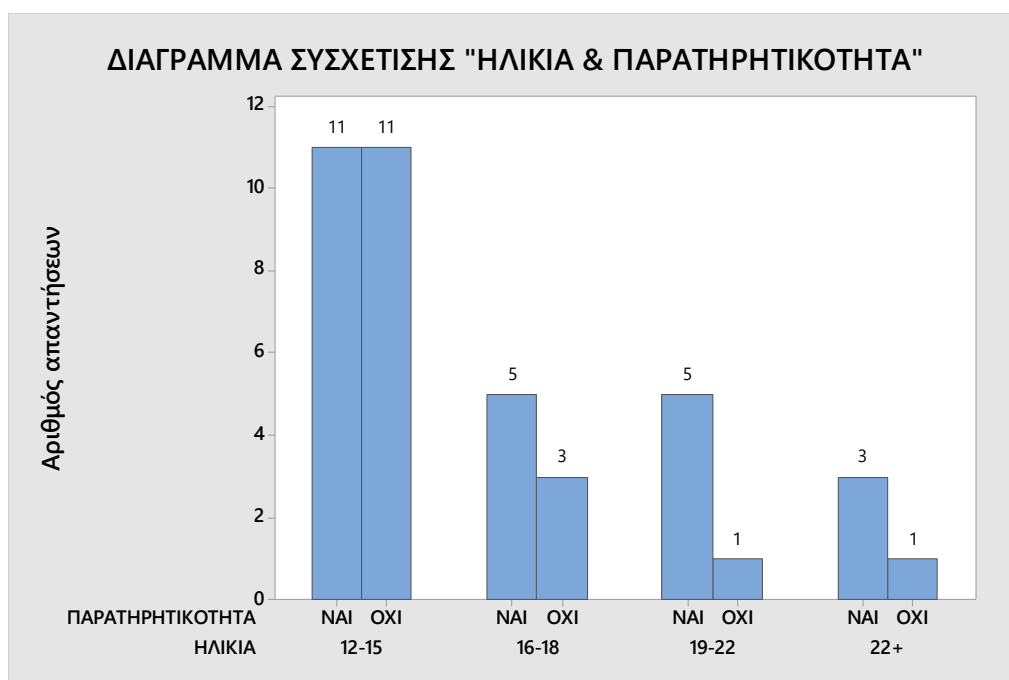

Διάγραμμα 82

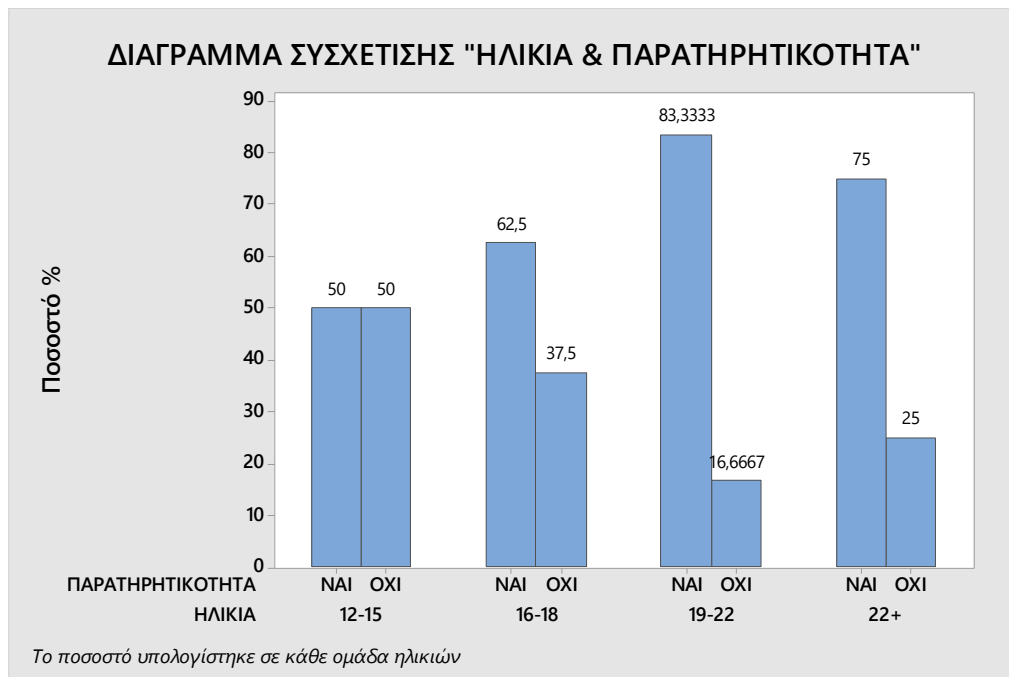

Διάγραμμα 83

- Όσον αφορά την παρατηρητικότητα, από τους 22 μαθητές φλάουτου 12 – 15 ετών, οι 11 επέλεξαν την παρατηρητικότητα ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου, ενώ 11 επίσης δεν την επέλεξαν. Από τους 8 μαθητές φλάουτου 16 – 18 ετών, 5 επέλεξαν ως χαρακτηριστικό την παρατηρητικότητα, ενώ 3 δεν την επέλεξαν. Από τους 6 μαθητές 19 – 22 ετών, 5 επέλεξαν ως χαρακτηριστικό την παρατηρητικότητα, ενώ 1 μαθητής δεν την επέλεξε. Από τους 4 μαθητές φλάουτου άνω των 22 ετών, 3 επέλεξαν την παρατηρητικότητα ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 1 μαθητής δεν την επέλεξε (Διάγραμμα 84). Άρα από τους μαθητές φλάουτου 12 – 15 ετών το 50% επέλεξε την παρατηρητικότητα ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δάσκαλου φλάουτου ενώ το άλλο 50% των μαθητών δεν το επέλεξε. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 -18, το 62,5% επέλεξε ως χαρακτηριστικό την παρατηρητικότητα, ενώ το 37,% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές φλάουτου 19 – 22 ετών, το 83,3% επέλεξε ως χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου την παρατηρητικότητα, ενώ το 16,7% δεν την επέλεξε. Τέλος, από τους μαθητές φλάουτου άνω των 22 ετών, το 75% επέλεξε την παρατηρητικότητα ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ το 25% δεν την επέλεξε (Διάγραμμα 85).

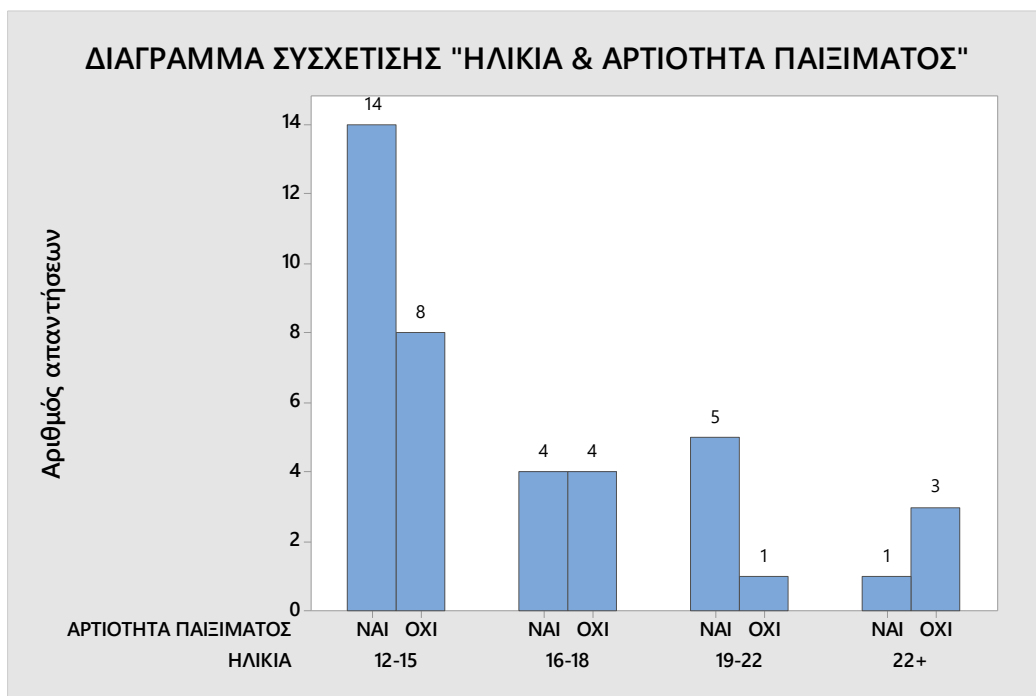

Διάγραμμα 84

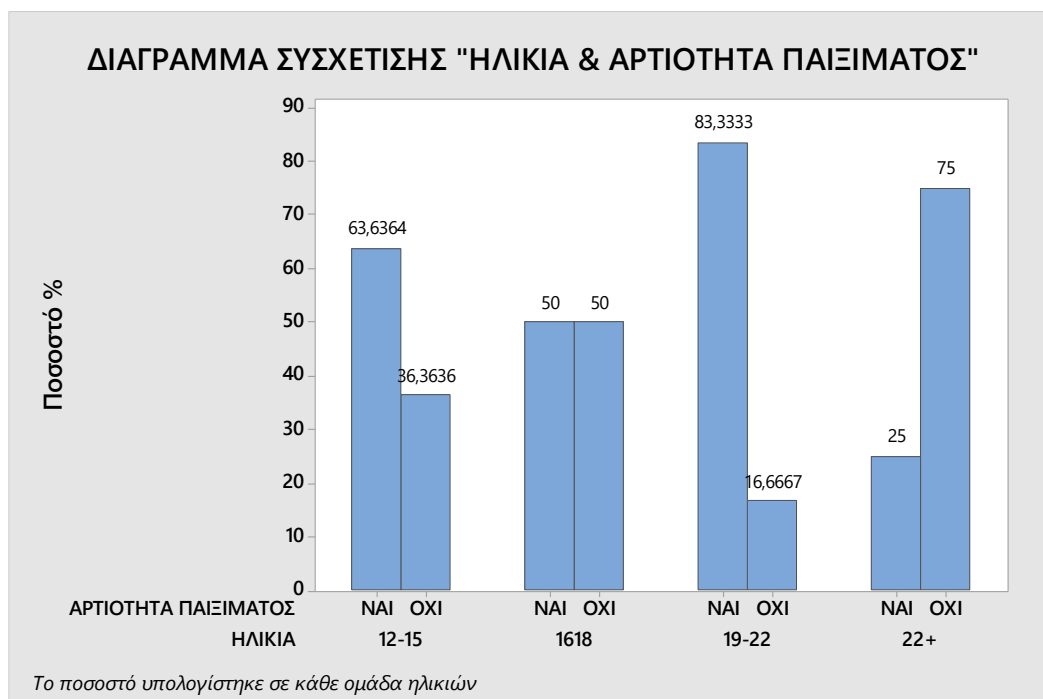

Διάγραμμα 85

- Όσον αφορά την αρτιότητα παιζίματος, από τους 22 μαθητές φλάουτου ηλικίας 12 – 15, οι 14 μαθητές φλάουτου επέλεξαν την αρτιότητα παιζίματος ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 8 μαθητές δεν την επέλεξαν. Από τους 8 μαθητές φλάουτου 16 – 18 ετών, 4 μαθητές επέλεξαν ως χαρακτηριστικό την αρτιότητα παιζίματος, ενώ 4 μαθητές επίσης δεν την επέλεξαν. Από τους 6 μαθητές φλάουτου ηλικίας 19 – 22, οι 5 μαθητές επέλεξαν ως χαρακτηριστικό την αρτιότητα παιζίματος, ενώ 1 μαθητής φλάουτου δεν την επέλεξε. Από τους 4 μαθητές άνω των 22 ετών, 1 μαθητής επέλεξε την αρτιότητα παιζίματος ως χαρακτηριστικό του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ 3 μαθητές δεν την επέλεξαν (Διάγραμμα 86). Συνεπώς, από τους μαθητές φλάουτου 12 – 15 ετών, το 63,6% επέλεξε την αρτιότητα παιζίματος ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ το 36,4% δεν το επέλεξε. Από τους μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18, το 50% επέλεξε ως χαρακτηριστικό την αρτιότητα παιζίματος, ενώ το άλλο 50% δεν την επέλεξε. Από τους μαθητές φλάουτου 19 – 22 ετών, το 83,3% επέλεξε ως χαρακτηριστικό την αρτιότητα παιζίματος, ενώ το 16,7% δεν την επέλεξε. Τέλος, από τους μαθητές άνω των 22 ετών, το 25% των μαθητών επέλεξε την αρτιότητα παιζίματος ως ένα από τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου φλάουτου, ενώ το 75% των μαθητών δεν την επέλεξε (Διάγραμμα 87).

Διάγραμμα 86

Διάγραμμα 87

Κεφάλαιο 4^ο

Συμπεράσματα – Συζήτηση

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην πόλη της Θεσσαλονίκης με θέμα «*Τα χαρακτηριστικά των μαθητών φλάουτου, οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του οργάνου και οι απόψεις τους για τον ιδανικό δάσκαλο φλάουτου*», προκύπτουν κάποια ενδιαφέροντα συμπεράσματα.

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των μαθητών φλάουτου, η πρώτη παρατήρηση αφορά το φύλο, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος αποτελείται από κορίτσια. Άρα, μπορούμε να πούμε ότι το φλάουτο σήμερα παίζεται κατά πλειοψηφία από κορίτσια.

Στη συνέχεια, ένα χαρακτηριστικό των μαθητών φλάουτου είναι ότι οι περισσότεροι ακούν κλασική μουσική. Από τους μαθητές που ακούν κλασική μουσική αρκετοί πηγαίνουν σε συναυλίες κλασικής μουσικής, αλλά υπάρχει και ένα ποσοστό μαθητών που δεν πηγαίνει σε συναυλίες κλασικής μουσικής. Όσοι μαθητές δεν ακούν κλασική μουσική δεν πηγαίνουν και σε συναυλίες κλασικής μουσικής.

Επίσης, συσχετίζοντας την ηλικία με τις φορές της εβδομαδιαίας ενασχόλησης με το φλάουτο και την διάρκεια ενασχόλησης την κάθε φορά, παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι μαθητές ηλικίας 12 – 15, ασχολούνται 3 – 5 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο λιγότερο από μία ώρα κάθε φορά. Οι περισσότεροι μαθητές φλάουτου ηλικίας 16 – 18, ασχολούνται επίσης 3 – 4 φορές την εβδομάδα με το φλάουτο, αλλά 1 ώρα την κάθε φορά. Οι περισσότεροι μαθητές 19 – 22 ετών, ασχολούνται με το φλάουτο 4 – 7 φορές την εβδομάδα, 2 – 4 ώρες την κάθε φορά. Άρα, συμπεραίνουμε ότι όσο μεγαλώνουν σε ηλικία οι μαθητές φλάουτου, ασχολούνται περισσότερες φορές την εβδομάδα με το φλάουτο αλλά και περισσότερη ώρα την κάθε φορά.

Ένα ακόμα χαρακτηριστικό των μαθητών φλάουτου είναι ότι οι περισσότεροι ξεκίνησαν να μαθαίνουν φλάουτο σε κάποιο ωδείο. Επίσης, οι περισσότεροι γνώριζαν το φλάουτο πριν αρχίσουν την εκμάθηση του. Πιθανώς όσοι γνώριζαν το φλάουτο και άρχισαν την εκμάθηση του σε κάποιο ωδείο, να το είχαν δει και γνωρίσει σε κάποιο πρόγραμμα μουσικής προσχολικής ηλικίας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης ότι οι περισσότεροι μαθητές φλάουτου παίζουν και κάποιο άλλο όργανο. Στις περισσότερες περιπτώσεις το όργανο αυτό ήταν το πιάνο. Άρα, το μεγαλύτερο μέρος των μαθητών φλάουτου που παίζουν και κάποιο άλλο μουσικό όργανο,

παίζουν πιάνο. Επίσης, ότι αρκετοί μαθητές έχουν κάποιο μέλος της οικογένειας τους να παίζει κάποιο μουσικό όργανο, με περισσότερους τους γονείς οι οποίοι παίζουν πιάνο ή κιθάρα και λιγότερο τα αδέρφια. Σχεδόν όλοι οι μαθητές φλάουτου έχουν επίσης κάποιο φίλο που παίζει κάποιο μουσικό όργανο.

Διερευνήθηκε ακόμα, αν υπάρχει κάποιος φυλετικός συσχετισμός από τους μαθητές φλάουτου σχετικά με κάποια μουσικά όργανα. Γενικά, δεν υπήρξε κάποιος συσχετισμός του φύλου με συγκεκριμένο μουσικό όργανο. Ένα μικρό μέρος του δείγματος υποδεικνύει κάποιο φυλετικό συσχετισμό όσον αφορά την τρομπέτα, το σαξόφωνο και τα ντραμς, όπου θεωρούνται κατάλληλα μόνο για τα αγόρια.

Όσον αφορά τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του φλάουτου, αναφέρθηκαν αρκετοί όπως τα χαρακτηριστικά του οργάνου, οι γονείς, οι δάσκαλοι, οι φίλοι, τα ΜΜΕ. Οι παράγοντες όμως οι οποίοι θεωρήθηκαν πιο σημαντικοί στην επιλογή του φλάουτου από τους μαθητές είναι κατά φθίνουσα σειρά *ο ήχος του οργάνου, η οικογένεια, το σχήμα του οργάνου, ο δάσκαλος της μουσικής του σχολείου ή του ωδείου, ότι φαινόταν διασκεδαστικό και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης*. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των μαθητών σχετικά με τον λόγο που επέλεξαν το φλάουτο, οι περισσότεροι ανέφεραν *τον ήχο του*, αρκετοί ήταν εκείνοι που ανέφεραν *την εμφάνιση του ή ότι το επέλεξαν διαισθητικά*, μερικοί ανέφεραν *το κόστος του και λίγοι ότι τους φαινόταν εύκολο ή ότι το επέλεξαν λόγω του ρόλου του*.

Όσον αφορά τον αριθμό των δασκάλων που άλλαξαν οι μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα, το 30% δεν έχει αλλάξει δάσκαλο, ενώ το 70% έχει αλλάξει έστω και έναν δάσκαλο. Οι λόγοι για τους οποίους πραγματοποιήθηκε η αλλαγή του δασκάλου σε μεγαλύτερο ποσοστό δεν αφορούσαν τον ίδιο το δάσκαλο. Δηλαδή, οι μαθητές άλλαξαν δάσκαλο είτε λόγω αλλαγής κατοικίας, είτε λόγω αλλαγής ωδείου, είτε γιατί ο δάσκαλος σταμάτησε τη συνεργασία του με το ωδείο το οποίο πήγαιναν. Βέβαια υπάρχει και ένα ποσοστό που άλλαξε δάσκαλο λόγω δυσαρέσκειας προς το δάσκαλο.

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης ότι οι περισσότεροι μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούν κάποιο δάσκαλο τους στο φλάουτο ξεχωριστό. Οι λόγοι που ξεχωρίζουν κάποιο δάσκαλο φλάουτου είναι *οι γνώσεις του, ο τρόπος διδασκαλίας του, η προσωπικότητα του, η έμπνευση που τους δίνει, γιατί τους ενθαρρύνει, είναι διαθέσιμος για απορίες και δείχνει ενδιαφέρον για τους μαθητές*.

Όσον αφορά τον ιδανικό δάσκαλο φλάουτου, οι περισσότεροι μαθητές φλάουτου που συμμετείχαν στην έρευνα πιστεύουν ότι υπάρχει ο ιδανικός φλάουτου. Σύμφωνα με το δείγμα της έρευνας ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου πρέπει να έχει από το πιο σημαντικό στο λιγότερο σημαντικό τα εξής χαρακτηριστικά: *να είναι φιλικός, να έχει μεταδοτικότητα, να είναι υπομονετικός, να έχει γνώσεις για το αντικείμενο, να έχει αγάπη για το αντικείμενο και να έχει χιούμορ.*

Τέλος, η μαθητές φλάουτου κλήθηκαν να επιλέξουν ανάμεσα σε κάποια χαρακτηριστικά που τους δόθηκαν, ποια πρέπει να διαθέτει ένας καλός δάσκαλος φλάουτου. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των μαθητών, τα χαρακτηριστικά ενός καλού δασκάλου φλάουτου κατά φθίνουσα σειρά είναι *η αγάπη για το αντικείμενο, ο ενθουσιασμός, η υπομονή, η οικειότητα, το χιούμορ, η μεταδοτικότητα, να είναι επικοινωνιακός, να εμπνέει εμπιστοσύνη, η αρτιότητα παιξίματος, να είναι παρατηρητικός, να είναι συνεπής, να είναι προσαρμοστικός, η πειθαρχία και η αυστηρότητα.*

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις που λήφθηκαν σε σχέση με την ηλικία των μαθητών. Χαρακτηριστικά όπως η αγάπη για το αντικείμενο, ο ενθουσιασμός που δείχνει ο δάσκαλος και η υπομονή που διαθέτει θεωρούνται απαραίτητα από όλες τις ηλικίες σε ποσοστό σχεδόν 100%. Επίσης η οικειότητα που μπορεί να δείχνει και το χιούμορ που διαθέτει επιλέχθηκαν ως χαρακτηριστικά ενός καλού δασκάλου.

Ωστόσο οι απαντήσεις διαφοροποιούνται σε ποσοστά ανάλογα με την ηλικία των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα με χαρακτηριστικά όπως η επικοινωνία, η μεταδοτικότητα και η συνέπεια να επιλέγονται από τις μεγαλύτερες ηλικίες σε ποσοστά που είναι κοντά ή και ίσα με το 100 ενώ στις μικρότερες ηλικιακές ομάδες να μην λαμβάνουν ψηλά ποσοστά προτίμησης. Αντίθετα, η αυστηρότητα και η πειθαρχία είναι χαρακτηριστικά που επιλέχθηκαν ως αναγκαία ενός καλού δασκάλου από μικρά ποσοστά σε όλες τις ηλικιακές ομάδες των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Αξιοσημείωτες είναι οι απαντήσεις που δόθηκαν όσον αφορά την αρτιότητα παιξίματος με τις μεγαλύτερες ηλικίες να μην το θεωρούν ως απαραίτητο χαρακτηριστικό ενώ οι ηλικίες 12-15 και 16-19 χρόνων να δίνουν μεγάλη σημασία σε αυτό.

Άρα οι μαθητές φλάουτου επιθυμούν δασκάλους που να αγαπούν το φλάουτο και τη διδασκαλία του, να είναι ενθουσιώδεις, υπομονετικοί, οικείοι, να τους αντιμετωπίζουν με χιούμορ αλλά και συνέπεια, να εμπνέουν εμπιστοσύνη, να διαθέτουν μεταδοτικότητα, να παίζουν άρτια και να μην είναι αυστηροί.

Η έρευνα αυτή αφορά έναν αριθμό μαθητών φλάουτο κάποιων ωδείων και φιλαρμονικών της πόλης της Θεσσαλονίκης. Μεγάλο ενδιαφέρον θα είχε να πραγματοποιηθεί η ίδια έρευνα και σε άλλους χώρους, όπως και σε μουσικά σχολεία, στα οποία υπάρχει μια βασική διαφορά ως προς το δάσκαλο σε σχέση με τα ωδεία. Στα ωδεία σε περίπτωση που ο μαθητής είναι δυσαρεστημένος με το δάσκαλο ή ο δάσκαλος με το μαθητή, υπάρχει δυνατότητα αλλαγής, στο μουσικό σχολείο όμως ειδικά στο όργανο τις περισσότερες φορές δεν υπάρχει δυνατότητα αλλαγής. Όποτε οι απόψεις για τον ιδανικό και καλό δάσκαλο φλάουτου ίσως θα είχαν κάποιες διαφορές. Όπως επίσης θα μπορούσε να γίνει και μια σύγκριση των απόψεων των μαθητών ωδείων με των μαθητών μουσικών σχολείων σχετικά με τον ιδανικό δάσκαλο φλάουτου.

Θα είχε ενδιαφέρον επίσης, να πραγματοποιηθεί η ίδια έρευνα εξετάζοντας μεγαλύτερο δείγμα μαθητών, για να μπορούν να διεξαχθούν πιο γενικά συμπεράσματα. Θα μπορούσε ακόμη, να γίνει η έρευνα αυτή και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας, εξετάζοντας έτσι τα χαρακτηριστικά των μαθητών, τους παράγοντες που οδήγησαν στην επιλογή του φλάουτου και στις απόψεις τους για τον ιδανικό δάσκαλο φλάουτου, σε μεγαλύτερο εύρος. Θα μπορούσαμε δηλαδή να οδηγηθούμε σε συμπεράσματα που θα αντιπροσωπεύουν ένα μεγάλο αριθμό Ελλήνων μαθητών φλάουτου.

Επίσης, θα μπορούσε να γίνει σύγκριση των αποτελεσμάτων της έρευνας αυτής με κάποια αντίστοιχη έρευνα που έγινε στο εξωτερικό, βλέποντας έτσι ομοιότητες και διαφορές όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των μαθητών, τους παράγοντες που οδήγησαν στην επιλογή του φλάουτου αλλά και στις απόψεις τους για τον ιδανικό δάσκαλο φλάουτου.

Εν κατακλείδι, μεγάλο ενδιαφέρον θα είχε να υπάρχει σε κάποια ωδεία ένα ερωτηματολόγιο το οποίο θα αφορούσε τους λόγους που επέλεξαν το φλάουτο, καθώς και το πως θα ήθελαν να είναι ο δάσκαλος τους στο φλάουτο. Αν το ερωτηματολόγιο αυτό συμπληρωνόταν από τους καινούργιους κάθε χρόνο μαθητές φλάουτου, θα μπορούσαμε συλλέγοντας αποτελέσματα για κάποια χρόνια να οδηγηθούμε σε ενδιαφέροντα και σημαντικά αποτελέσματα και συμπεράσματα.

Βιβλιογραφία

- Abeles, H. F. (1975). Student Perceptions of Characteristics of Effective Applied Music Instructors. *Journal of Research in Music Education*, 23(2), 147 – 154.
- Abeles, H. F. (2009). Are Musical Instrument Gender Associations Changing? *Journal of Research on Music Education*, 57(2), 127 – 129.
- Abeles, F. H., & Porter, S. Y. (1978). The Sex – Stereotyping of Musical Instrument. *Journal of Research in Music Education*, 26(2), 65 – 75.
- Alexander, R. (1996). In Search of Good Primary Practice. In P. Woods (ed): *Contemporary Issues in Teaching and Learning*, 57 – 72. London: Routledge.
- Baker, P. J. (1981). *The Development of a Music Teacher Checklist for use by Administrators, Music Supervisors, and Teachers in Evaluating Music Teaching*. Doctoral dissertation, University of Oregon. Dissertation Abstracts International. Vol. 42, No. 3489A.
- Bayley, J. G. (2000). *An investigation of the process by which elementary and junior high school teachers prepare students to choose a musical instrument*. Dissertation Abstracts International, 61, 08A. (University Microfilms No. 9982524)
- Brand, M. (1985). Research in Music Teacher Effectiveness. *Applications of Research in Music Education*, 3(4), 364 – 381.
- Brand, M. (2006). *The Teaching of Music in Nine Asian Nations: Comparing approaches to music education*. New York: The Edwin Mellen Press.
- Brand, M. (2009). Music Teacher Effectiveness: Selected Historical and Contemporary Research Approaches. *Australian Journal of Music Education*, 1, 13 – 18.
- Brophy, J. E., & Good, T. L. (1986). *Teacher Behavior and Student Achievement*. In M. C. Wittrock (Ed.), *Handbook of Research on Teaching* (3rd ed., pp. 376 – 391). New York, NY: Macmillan.
- Conway, C. (2000). Gender and Musical Instrument Choice: A Phenomenological Investigation. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 146, 1 – 17.
- Crowe, L. B. (2010). *Relationships Between Gender and Musical Instrument Selection in Middle School Band Students*. Degree of Master of Music University of Florida. Chair: Robinson Russel, Major: Music Education.
- Davidson, J., & Borthwick, S.J. (2002). Family dynamics and family scripts: A case of musical development. *Psychology of Music*, 30, 121 – 136.

- Davidson, J. W., Moore, D. G., Sloboda, J. A., & Howe, M. J. A. (1998). Characteristics of Music Teachers and the Progress of Young Instrumentalist. *Journal of Research in Music Education*, 46(1), 141 – 160.
- Delzell, K. J., & Leppla, A. D. (1992). Gender Association of Musical Instruments and Preferences of Fourth – Grade Students for Selected Instruments. *Journal of Research in Music Education*, 40(2), 93 – 103.
- DePugh, D. L. (1987). *Characteristics of Successful Senior High School Choral Directors in the State of Missouri: A Survey of Teacher Self-perception and Student and Administrator Assessment*. Doctoral dissertation, University of Missouri. Dissertation Abstracts International. Vol. 48, No. 2568
- Duke, R. A., & Simmons, A. L. (2006). The Nature of Expertise: Narrative Descriptions of 19 Common Elements Observed in the Lessons of Three Renowned Artist – Teachers. *Bulletin of the Council for Research on Music Education*, 170, 7 – 19.
- Eros, D. J. (2008). Instrument Selection and Gender Stereotypes: A Review of Recent Literature. *Update: Application of Research in Music Education*, 27(1), 57 – 64.
- Flowers, P. (1986). *Talking about music: Interviews with children*. Paper presented at the annual convention of the National Association for Music Therapy, Chicago, IL
- Fortney, M. P., Boyle, D. J., & DeCarbo, J. N. (1993). A Study of Middle School Band Students' Instrument Choices. *Journal of Research in Music Education*, 41(1), 28 – 39.
- Goe, L., Bell, C., & Little, O. (2008). *Approaches to Evaluating Teacher Effectiveness: A Research Synthesis*. Washington, DC: National Comprehensive Center for Teacher Quality. Retrieved March 3, 2009
- Graham, J. B. (2005). *Relationships Among Instrument Choices, Instrument Transfer, Subject Sex, and Gender-Stereotypes in Instrumental Music*. Doctor of Music Education, Indiana University. August 2005. UMI Number: 3298144
- Grant, J. W., & Drafall, K. E. (1991). Teacher Effectiveness Research: A Review and Comparison. *Bulletin of the Council for Research in music Education*, 108, 31 – 48.
- Griswold, P. A., & Chrobak, D. A. (1981). Sex-role associations of music instruments and occupations by gender and major. *Journal of Research in Music Education*, 29, 57 – 62.
- Gordon, E. E. (1986). Final results of a two-year longitudinal predictive validity study of the

- Instrument Timbre Preference Test and the Musical Aptitude Profile. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 89, 8 – 17.
- Gordon, E. E. (1991). A study of the characteristics of the instrument timbre preference test. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 110, 33 – 51.
- Hallam, S., & Prince, V. (2000). *Research into instrumental music services*. Research Report RR229. London, DFEE
- Hallam, S. Rogers, L., & Creech, A. (2008). Gender Differences in Musical Instrument Choice. *International Journal of Music Education*, 26(1), 7 – 19.
- Hare, W. (1993). *What Makes a Good Teacher: Reflections on some Characteristics Central to the Educational Enterprise*. Ontario: The Alhouse Press.
- Howe, M. J. A., & Sloboda, J. A. (1991b). Young Musicians' Accounts of Significant Influences in their Early Lives: 2. Teachers, Practicing and Performing. *British Journal of Music Education*, 8, 53 – 63.
- Hyden, J. M. (1980). *Musical style and instrument preferences as correlates of personality variables* (Doctoral dissertation, Texas A & M University, 1979). Dissertation Abstracts International 40, 3903B.
- Johnson, C., Williams, L., Parisi, J., & Brunkan, M. (2015). Behavioral characteristics and instructional patterns of expert teaching, and the transfer of those behaviors into a musical setting: Two case studies. *International Journal of Music Education*, 34(3), 299 – 310.
- Kemp, A. E. (1996). *The musical temperament: Psychology and personality of musicians*. New York, NY, US: Oxford University Press.
- Killian, J. K. N. (1981). Effect of instructions and feedback on music teaching skills. *Journal of Music Therapy*, 18(4), 66 – 80.
- Kratz, H. E. (1896). Characteristics of the best teachers as recognized by children. *Pedagogical Summary*, 3, 413 – 418.
- Kuhlman, L. C. (2005). The Influence of Timbre and Other Factors on the Instrument Choices of Beginning Band Students. *Contribution to the Music Education*, 32(1), 33 – 44.
- LeBlanc, A. (1982). An Interactive theory of Music preference. *Journal of Music Therapy*, 19, 28 – 45.
- Leung, B. W., & Wong, P. W. Y. (2005). Matching Music Teacher' s Self Conception with

- Students' Perception on Teaching Effectiveness on an Unfavorable Secondary Classroom Context. *Revista Electrónica de Investigación en Educación Musical*, 2(1), 1 – 12.
- MacKenzie, C. G. (1991). Starting to learn to play a musical instrument: A study of boys' and girls' motivational criteria. *British Journal of Music Education*, 8, 15 – 20.
- Madsen, C. K., (1988). *Intensity as an attribute of effective teaching*. Research in music education: A Festschrift in Honor of Arnold Bentley. Anthony Kemp (Ed.), ISME, Edition Two.
- Madsen, C. K., & Duke, R. A. (1985). Observation of Approval/ Disapproval of Music: Perception Versus Actual Classroom Events. *Journal of Research in Music Education*, 33, 205 – 14.
- Madsen, C. K., Standley, J. M., & Cassidy, J. W. (1989). Demonstration and recognition of high and low contrasts in teacher intensity. *Journal of Research in Music Education*, 37, 85 – 92.
- Madsen, C. K., Standley, J. M., Byo, L. J., & Cassidy, W. J. (1992). Assessment of Effective Teaching by Instrumental Music Student Teachers and Experts. *Applications of Research in Music Education*, 10(2), 20 – 24.
- Martignetti, J, A. (1995). Causes of Elementary Instrumental Music Dropouts. *Journal of Research in Music Education*, 13(3), 177 – 183.
- McDonald, K.B. (1988). *Social and Personality Development: An Evolutionary Synthesis*. New York: Plenum
- Montemayor, M. (2008). Flauto: An Ethnographic Study of a Highly Successful Private Studio. *International Journal of Music Education*, 26(4), 286 – 301.
- Morgan, C., & Morris G. (1999). *Good Teaching and Learning: Pupils and Teachers Speak*. Buckingham, Open University Press.
- O'Neill, S. A., & Boulton, M. J. (1996). Boys' and Girls' Preferences for Musical Instruments: A Function of Gender? *Psychology of Music*, 24, 171 – 183.
- Price, H. E. (1983). The Effect of Conductor Academic Task Presentation, Conductor Reinforcement, and Ensemble Practice on Performers Musical Achievement, Attentiveness, and Attitude. *Journal of Research in Music Education*, 31, 245 – 257.
- Porter, A. C., & Brophy, J. (1988). Synthesis of Research on Good Teaching: Insights from the work of Institute for Research on Teaching. *Educational Leadership*, 45(8), 75 -

- Sinsabaugh, K. (2005). *Understanding Students Who cross over Gender Stereotypes in Musical Instrument Selection*. Unpublished doctoral dissertation, Teacher. College, Columbia University, New York.
- Sloboda, J. A. (1991). Biographical Precursors of Musical Excellence: An Interview study. *Psychology of Music*, 19, 3 – 21.
- Steele, A. N. (2010). Three Characteristics of Effective Teacher. *Application of Research in Music Education*, 28(2), 71 – 78.
- Tarnowski, S. M. (1993). Gender-bias and musical instrument preference. Update: *Applications of Research in Music Education*, 12(1), 14 – 21.
- Taylor, M. D. (2009). Support Structures Contributing to Instrument Choice and Achievement among Texas All – State Male Flutist. *Bulletin of Council for Research in Music Education*, 179, 45 – 60.
- Teachout, D. (1997). Preservice and Experienced Teachers' Opinions of Skills and Behaviors Important to Successful Music Teaching. *Journal of Research in Music Education*, 45(1), 41 – 50.
- Troman, G. (1996). Models of the 'good' teacher: Defining and Redefining Teacher Quality. In P. Woods (ed): *Contemporary issues in teaching and learning* (20 – 37). London, Routledge.
- Walker, J. M. (2004). Influence of Gender and Sex – Stereotyping of Middle School Students' Perception and Selection of Musical Instruments: A Review of Literature. *Visions of Research in Music Education*, 4, 1 – 13.
- Wapnick, J. (1976). A review of research on attitude and preference. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 48, 1 – 20.
- Wrape, R. E., Dittloff, L. A., & Callahan, L. J. (2014). Gender and Musical Instrument Stereotypes in Middle School Children: Have trends Changed? *National Association of Music Education*, Update 1 – 8.
- Yarbrough, C. (1975). The effect of magnitude of conductor behavior on performance, attentiveness, and attitude of students in selected mixed choruses. *Journal of Research in Music Education*, 23, 134 – 146.
- Yarbrough, C., & Henley, P. (1999). The effect of observation focus on evaluations of choral rehearsals excerpts. *Journal of Research in Music Education*, 47 (4), 308 – 318.

Zhukov, K. (2006). Gender issues in instrumental music teaching in Australian Conservatoriums. *Research Studies in Music Education*, 26, 22 – 36.

Zhukov, K. (2008). Exploratory Study of Approvals and Disapprovals in Australian Instrumental Music Teaching. *International Journal of Music Education*, 26(4), 302 – 314.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο αυτό σου το δίνω γιατί με ενδιαφέρει να μάθω πώς σκέφτονται οι μαθητές φλάουτου σήμερα.

Απάντησε ελεύθερα, χωρίς πίεση. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις, ούτε θα βαθμολογηθείς.

Συμπληρώνεις το ερωτηματολόγιο ανώνυμα.

Όταν τελειώσεις δίπλωσε το, βάλε το στον φάκελο, κλείσε τον φάκελο, και δώσε τον στο δάσκαλο σου.

Σε ευχαριστώ πολύ!

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Α' ΜΕΡΟΣ

1. **Φύλο:** Αγόρι Κορίτσι (κύκλωσε την απάντηση)
2. **Ηλικία:**.....
3. **Ακούς κλασική μουσική;** (κύκλωσε την απάντηση)
Ναι Όχι
4. **Πηγαίνεις σε συναυλίες κλασικής μουσικής;** (κύκλωσε την απάντηση)
Ναι Όχι
5. **Πόσα χρόνια παίζεις φλάουτο;** .....
6. **Πόσες φορές ασχολείσαι την εβδομάδα με το φλάουτο;**.....
7. **Πόση ώρα ασχολείσαι περίπου με το φλάουτο την κάθε φορά;**.....
8. **Που ξεκίνησες μαθήματα φλάουτου;** (κύκλωσε την απάντηση)
Ωδείο Φιλαρμονική Ιδιαίτερα Σχολείο Άλλο:.....
9. **A) Παίζει κάποιος συγγενής σου κάποιο μουσικό όργανο;** (κύκλωσε την απάντηση)
Ναι Όχι
B) Αν ναι, ποιος παίζει;.....
Γ) Αν ναι, τι όργανο παίζει;.....
10. **A) Παίζει κάποιος φίλος σου μουσικό όργανο;** (κύκλωσε την απάντηση)
Ναι Όχι
B) Αν ναι, τι όργανο παίζει;.....
11. **Γνώριζες το φλάουτο πριν αρχίσεις να μαθαίνεις;** (Κύκλωσε την απάντηση)
Ναι Όχι

12. Κύκλωσε όσους από τους παρακάτω παράγοντες συνέβαλλαν στον να επιλέξεις να μάθεις φλάουτο. Μπορείς να κυκλώσεις περισσότερους από έναν ή και κανέναν (αν τίποτα από τα παραπάνω δε σε επηρέασε).

Γονείς, Αδέρφια, Φίλοι, Δάσκαλος μουσικής Σχολείου/Ωδείου,
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Τηλεόραση, διαδίκτυο κτλ.),

Ήχος οργάνου, Σχήμα οργάνου, Μέγεθος οργάνου,

Φαινόταν εύκολο, Φαινόταν διασκεδαστικό, το κόστος του Παίζεται

και από αγόρια και από κορίτσια,

Παίζεται κυρίως από αγόρια, Παίζεται κυρίως από κορίτσια.

13. Α) Παίζεις κάποιο άλλο μουσικό όργανο; (κύκλωσε την απάντηση)

Ναι Όχι

Β) Αν ναι, ποιο μουσικό όργανο;.....

14. Κατά την άποψη σου τα παρακάτω όργανα ταιριάζουν να παίζονται μόνο από αγόρια, μόνο από κορίτσια ή και από τα δύο φύλα;

(Κύκλωσε την απάντηση)

Βιολί	Αγόρια	Κορίτσια	Και τα δυο φύλα
Φλάουτο	Αγόρια	Κορίτσια	Και τα δύο φύλα
Σαξόφωνο	Αγόρια	Κορίτσια	Και τα δύο φύλα
Τσέλο	Αγόρια	Κορίτσια	Και τα δύο φύλα
Τρομπέτα	Αγόρια	Κορίτσια	Και τα δύο φύλα
Ντραμς	Αγόρια	Κορίτσια	Και τα δύο φύλα
Κιθάρα	Αγόρια	Κορίτσια	Και τα δύο φύλα

15. Ποιος ήταν ο λόγος ή οι λόγοι που επέλεξες το φλάουτο;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Β' ΜΕΡΟΣ

16. Α) Πόσους δασκάλους είχες από τότε που ξεκίνησες μέχρι σήμερα στο φλάουτο;.....

Β) Αν είχες παραπάνω από έναν, για ποιο λόγο άλλαξες δάσκαλο;

.....
.....
.....
.....

17. Α) Θεωρείς κάποιον δάσκαλο σου στο φλάουτο ξεχωριστό; (κύκλωσε την απάντηση)

Ναι   Όχι

Β) Αν ναι, γιατί;.....

.....
.....
.....

18. Πιστεύεις ότι υπάρχει ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου; (κύκλωσε την απάντηση)

Ναι Όχι

19. Αν υποθέσουμε ότι υπάρχει ο ιδανικός δάσκαλος φλάουτου, ποια χαρακτηριστικά πιστεύεις ότι θα έπρεπε να έχει; (Σημείωσε τα με σειρά ανάλογα με το πιο θεωρείς πιο σημαντικό. Σημείωσε τουλάχιστον 3.)

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

20. Κύκλωσε ποια από το παρακάτω χαρακτηριστικά κατά την άποψη σου θα πρέπει να έχει ένας "καλός" δάσκαλος φλάουτου.

Να έχει αγάπη για το αντικείμενο

Να έχει αρτιότητα παιχνιδιού

Να είναι αυστηρός

Να είναι συνεπής στο μάθημα

Να είναι παρατηρητικός

Να έχει ενθουσιασμό/όρεξη για μάθημα

Να είναι προσαρμοστικός

Να είναι υπομονετικός

Να απαιτεί πειθαρχία

Να εμπνέει εμπιστοσύνη

Να έχει μεταδοτικότητα

Να έχει χιούμορ

Να είναι επικοινωνιακός

Να τον νοιώθεις κοντά σου